Raftul Denisei

ROMAN NOMINALIZAT LA
DUBLIN LITERARY AWARD

DANIELA KRIEN

Focul

„PUTERNIC,
SUBTIL ȘI PSIHOLOGIC PĂTRUNZĂTOR."
— *TIMES LITERARY SUPPLEMENT* —

TRADUCERE DE
RAMONA TRUFIN

book
HUMANITAS fiction

DANIELA KRIEN

Focul

Traducere din limba germană și note de
RAMONA TRUFIN

Colecţie coordonată de DENISA COMĂNESCU

Redactor: Anca Dumitru
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Marilena Brînzan
DTP: Iuliana Constantinescu, Veronica Dinu
Tehnoredactor ebook: Radu Dobreci

DANIELA KRIEN
DER BRAND
Copyright © 2021 by Diogenes Verlag AG, Zurich
All rights reserved.

Acest e-book este protejat de legea drepturilor de autor. Reproducerea sa integrală sau parţială, multiplicarea sa prin orice mijloace şi sub orice formă, punerea sa la dispoziţie publică pe internet sau în reţele de calculatoare, stocarea sa temporară sau permanentă pe diverse dispozitive sau în sisteme care permit recuperarea informaţiei, gratuit sau în scop comercial, precum şi alte fapte similare, fără permisiunea scrisă a editurii reprezintă o încălcare a legislaţiei privind protecţia dreptului de autor şi se pedepsesc conform legilor în vigoare.

© HUMANITAS FICTION, 2024, pentru prezenta versiune în limba română (ediţia digitală)

ISBN: 978-606-097-416-1 (epub)

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723.684.194

Contradicția este adevăratul element
al existenței umane.
— *Ernst Cassirer*[1]

---

1. Din: *Versuch über den Menschen. Einführung in eine Philosophie der Kultur (Eseu despre om. O introducere în filozofia culturii umane*, Editura Humanitas, București, 1994, pp. 25–26*)* de Ernst Cassirer. Publicat în 1990 la Editura S. Fischer, Frankfurt a. Main, p. 30.

Într-o zi de vineri a lunii august, Rahel Wunderlich mergea cu pași rapizi pe Pulsnitzer Straße, îndreptându-se spre Martin-Luther-Platz. Călca parcă lipsită de griji, depășindu-i cu avânt pe toți ceilalți trecători.

Rezolvase toată hârțogăraia de la cabinet, udase florile și îi scrisese femeii de serviciu un bilețel cu instrucțiuni. Își cumpărase de la librăria ei preferată o carte care îi fusese recomandată, dar și pe cea a lui Elizabeth Strout, pe care și-o dorea de multă vreme – o povestire foarte apreciată despre o mamă și fiica sa.

Cam într-o oră ar trebui să ajungă și Peter acasă. Îi scrisese dintr-o podgorie din Radebeul, de unde îi trimisese poze cu diverse soiuri de vinuri albe, întrebând-o dacă era de acord cu ce alesese. I-a răspuns că-și mai dorește unul de viță nobilă și a primit un „OK“ drept răspuns.

Goli cutia poștală din holul casei și verifică plicurile: o reclamă de la o pizzerie nou-deschisă, factura de la zugravul care renovase de curând bucătăria, o scrisoare oficială de la primărie cu o amendă pentru viteză de acum câteva săptămâni. Nouăzeci de euro plus douăzeci și cinci euro taxe, plus un punct în registrul central. Putea fi și mai rău; trecuse și pe roșu la semafor!

Rahel urcă scara până la etajul doi al clădirii vechi și puse plicurile pe dulapul din hol. Când dădu să se descalțe auzi telefonul din camera ei. Ezită câteva secunde. De fapt, ar fi vrut să meargă mai întâi la toaletă, însă sunetul insistent al telefonului nu suporta amânare.

Cât a vorbit la telefon, a fost nevoită să se așeze pe un scaun.

Bărbatul care sunase îi povestea cu vocea tremurândă că toată casa de vacanță rezervată de Rahel cu luni bune în urmă luase foc. După aproape un secol în proprietatea familiei, casa din munți fusese acum distrusă pentru totdeauna.

Rahel nu simțea nici un fel de compasiune. În timp ce bărbatul vorbea mai departe, oferindu-i informații cu privire la decontarea avansului și propunându-i alte cazări, ea nu s-a gândit nici o secundă la pierderea proprietarilor, ci doar la Peter și la privirea lui când va afla.

— Deci, vreți locuința de vacanță din sat, sau nu? o întrebă bărbatul, acum cu un ton mai de afaceri.

— Nu, mulțumim, răspunse Rahel. Vă rog să ne restituiți avansul.

Aproape două luni căutase o asemenea cazare. Chiar de la

începutul anului, de când se vorbise prima oară despre virus, s-au înțeles să petreacă lunile de vară la țară.

Totul era perfect: o cabană în Bavaria Superioară, în Alpii din regiunea Ammergau, complet izolată pe un deal, o fântână cu pompă și un bazin de piatră în față, la care ajungeai doar dacă mergeai pe un drum denivelat, plin de serpentine, prin pădure. Fără internet, fără televizor, nimic să-ți distragă atenția.

Peter a studiat săptămâni întregi tot felul de hărți și a alcătuit trasee de drumeție. Și-a cumpărat bocanci de munte scumpi, un rucsac pentru tururi de o zi, tricouri și pantaloni dintr-un material impermeabil, care să se usuce repede, o geacă de primă clasă de la o firmă elvețiană și șosete de compresie, care să-i îmbrace cât mai bine picioarele. Și Rahel își cumpărase mult echipament și făcuse sport aproape în fiecare zi, ca să se pregătească pentru drumeții.

În trei zile urmau să plece. Imposibil să mai găsești ceva asemănător într-un timp atât de scurt – nu anul acela și nu în condițiile date. Fără să-și facă prea mari speranțe, trecu toate dorințele ei pe o pagină de internet cu locuințe de vacanță. Zero răspunsuri. Încercă și pe altă pagină – același rezultat.

Apoi intră pe pagina cabanei din munți. Trecu de la o poză la alta, de la ghivecele cu mușcate din veranda mică, cu priveliște la masivul muntos de vizavi și înapoi la casă, de data asta văzută din alt unghi. Apoi de la bazinul de piatră de lângă fântână și florile de câmp multicolore la focul ce ardea sus pe munte. Își închipui animale fugind și un nor de fum, care urca în văzduhul plin de stele, se văzu pe ea cu Peter în mijlocul tuturor, stând ca pe un rug.

Dacă toate astea s-ar fi întâmplat cu zece ani în urmă, ar fi dat amândoi din cap. Peter ar fi spus probabil: „Cine știe de ce s-au întâmplat lucrurile așa…“ și ar fi consolat-o. Însă Peter nu mai avea aceeași seninătate. Umorul fin i se transformase în cinism, și-n locul conversațiilor pline de viață dintre ei apăruse o distinsă prietenie. Prin urmare – și asta era cel mai rău –, încetase să mai facă dragoste cu ea.

Trecuse o jumătate de oră de la ultima conversație telefonică. Rahel stătea la fereastra camerei și se balansa desculță în vârfurile picioarelor. Și-a prins în coc părul negru cu șuvițe argintii. Viața de afară, vocile tinerilor care se adunaseră pe băncile din fața bisericii le percepea ca venind de foarte departe. Dezamăgirea o lăsase fără puteri.

Când telefonul a sunat din nou, nu s-a mai ridicat să răspundă. A așteptat cu ochii închiși să se oprească.

Dar nu se oprea.

A aruncat o privire pe afișaj. Era Ruth. Fără să vrea, s-a îndreptat din umeri, și-a dres glasul, și-a controlat expresia feței în oglinda de lângă masa de scris și a ridicat receptorul.

De la primele cuvinte a remarcat o schimbare în vocea lui Ruth – acesteia îi lipsea tonul ferm. Totuși a ajuns să-i comunice repede ce s-a întâmplat: Viktor suferise un accident cerebral cu câteva zile în urmă. A avut multe de rezolvat, și asta explica de ce suna abia atunci. Începând din ziua aceea Viktor era internat pentru șase săptămâni în clinica de recuperare Ahrenshoop. Acolo se eliberase un loc pe neașteptate. Ea voia să-l ajute, de aceea a găsit să stea la o prietenă comună, Frauke, o pictoriță care locuia în Ahrenshoop. Iar acum căuta pe cineva să aibă grijă de casă și de animale în Dorotheenfelde. Nu îi stătea în fire să vină cu asemenea rugăminți, însă…

Se opri un pic, și apoi continuă: dacă Rahel și Peter ar putea prelua primele două săptămâni, ea și Viktor le-ar rămâne extrem de recunoscători.

Cât pe ce ca Rahel să spună *nu. Nu, din păcate nu putem. Noi mergem la munte*. Dar își aduse aminte de incendiu și răspunse:

— Da, bineînțeles, cu drag. Și, dacă vrei, putem să rămânem chiar trei săptămâni.

*

Peter tăcu. Scutură din cap și ridică neajutorat din mâini.

— Incredibil! spuse el în cele din urmă. Cât de mare poate fi probabilitatea ca exact locuința de vacanță pe care ai rezervat-o să ia foc cu câteva zile înainte de plecare?

Apoi, cu privirea în pământ, se retrase în camera lui. Înainte fusese camera Selmei. După ce s-a mutat, a fost a lui Simon și, după ce și acesta a părăsit cuibul părintesc, a urmat Peter. Fosta cameră a lui Simon devenise cameră de oaspeți, iar fostul birou al lui Peter îi aparținea acum lui Rahel. Reîmpărțirea camerelor au făcut-o imediat după mutarea lui Simon. Pentru un timp au căutat ceva mai mic, însă toate locuințele pe care le-au văzut erau mai scumpe, deși aveau o suprafață mai mică și nici amplasarea lor nu era extraordinară. Aici se aflau la granița dintre centrul nou și suburbia orașului Radeberg și ajungeau repede atât în câmpiile Elbei, cât și în pădurile Dresdei; și nu voiau să renunțe la asta.

Ea respiră ușurată pentru câteva momente. Încă nu știa cum să-i spună că acceptase să plece la Dorotheenfelde. Se îndreptă spre fereastră, se aplecă un pic în afară, se uită la trecătorii de jos, și

deodată auzi vocea lui Peter în spatele ei.

— Și acum ce facem, hm? întrebă el, așezându-se în șezlongul de culoare albastru-închis, pe care Rahel îl cumpărase recent.

Ea a ezitat un timp cu răspunsul, dar la final a învins pragmatismul.

— Mergem în Uckermark, la Dorotheenfelde, chiar mâine.

Zâmbetul ei se pierdu, iar ochii ei nu-l putură fixa prea îndelung. În timp ce își privea unghiile de la picioare, date cu lac, îi povesti despre discuția cu Ruth. Peter scoase un zgomot din gât, ca și cum s-ar fi înecat.

— Fără să mă întrebi și pe mine… spuse el și se ridică în picioare. Deci atât de departe am ajuns deja.

Tălpile ei stăteau ca lipite de dușumea, limba îi amorțise în gură, iar Peter părăsi camera cu o expresie de om învins pe chip.

Rahel se așeză în șezlong, exact în locul în care a stat el. Apoi se întinse și își acoperi ochii cu un braț. Privi în interiorul ei, dorindu-și pe dată să nu o fi făcut.

Mai târziu, când scoase la întâmplare rochii din dulap și le puse în geamantan, se gândi la Ruth. În fața ochilor îi apăru chipul ei plin de viață. Cu trecerea anilor se petrecuseră câteva schimbări în simetria trăsăturilor feței, însă și acum Ruth își făcea mereu apariția impecabil de îngrijită. Cu precădere în zilele posomorâte, perfecțiunea apariției ei exterioare se îndrepta împotriva imperfecțiunilor lumii. Această atitudine o invada adesea și pe Ruth. Niciodată nu a apărut neîngrijită în prezența lui Ruth, tot timpul s-a îmbrăcat și s-a comportat cu grijă în preajma acesteia. O disciplină pe care Ruth o deprinsese la Palucca. Când erau copii, ea și Edith, mama lui Rahel, au început cursurile de dans clasic în același timp. După trei ani, Edith a renunțat, iar Ruth a continuat. Prietenia dintre ele a ținut însă până la maturitate.

Legătura dintre Rahel, Viktor și Ruth exista dintotdeauna și avea aceeași vârstă cu ea însăși. La ei acasă, în Dorotheenfelde, viața ei se calma. Existența agitată a lui Edith, care le rezervase lui Rahel și surorii ei, Tamara, o copilărie cu tați adoptivi diferiți, tot felul de mutări în lung și-n lat prin Dresda și diverse datorii, fusese ca o furtună pe mare, și, deși Dorotheenfeld nu a devenit niciodată un port permanent, șederile lor aici au fost întotdeauna benefice sănătății.

În zilele petrecute la Dorotheenfelde, Edith și Ruth erau de nedespărțit. Era o legătură strânsă între cele două prietene, în ciuda diferențelor dintre ele și, când cancerul se răspândise, în urmă cu câțiva ani, pentru a treia oară în corpul lui Edith, Ruth a venit și a rămas cu ea. Până la final.

*

Au condus fără pauză. Sistemul de navigare le-a arătat trei ore și treisprezece minute; Peter a considerat că e un timp foarte bun.

Pe drum, ea îi sună pe copii și dădu telefonul pe difuzor. Selma îl ținea în brațe pe Max, care plângea. Orăcăitul lui se auzea mai tare decât vocea Selmei.

— Îmi pare nespus de rău că trebuie să vă petreceți acum concediul în altă parte, mama! strigă ea în telefon, dacă azi pe la miezul nopții o să găsesc o clipă pentru mine, o să vă plâng de milă. Și închise.

Peter o potoli pe loc.

— Las-o! Are doi copii mici, de care trebuie să aibă grijă.

— Are un soț care și-ar rupe amândouă picioarele pentru ei.

— Vorbești de parcă ai fi invidioasă.

Rahel se hotărî să nu dea curs provocării și formă numărul lui Simon.

— Punem pariu că nu răspunde? zâmbi Peter.

Era pentru prima oară când zâmbea în ultimele zile și, chiar dacă nu-i prea convenea ei momentul, i se luă o piatră de pe inimă. După ce a lăsat telefonul să sune de vreo treisprezece ori, a închis.

— Oare de ce mai are telefon? întrebă ea, plină de năduf.

— O fi pe undeva prin munți.

Rahel confirmă din cap și puse telefonul din nou în geantă.

După ce au trecut de indicatorul de ieșire din sat, au luat-o la dreapta. Între timp, indicatorul de drum închis se decolorase și se strâmbase. Înainte ca Viktor să fie nevoit să-și predea carnetul de conducere, intrase de câteva ori cu mașina în el. Au trecut cu mașina hurducăind pe drumul vechi, cu dale din piatră, în mijlocul căruia năpădise iarba, apoi au urcat ușor pe o alee de pietriș și nisip.

Ruth îi aștepta la intrarea în curte – înaltă, dreaptă și îmbrăcată într-o rochie cu un decolteu adânc, care îi punea în evidență sânii impresionanți. Nici urmă de bătrânețe, deși se apropia și ea de-acum de șaptezeci de ani. Rahel coborî și se îndreptă spre ea, în timp ce Peter intră cu mașina în curte, ca să o parcheze.

În continuarea casei se aliniau pe partea stângă grajdurile, și pe partea dreaptă un hambar mare. La sfârșitul războiului, aici au locuit refugiați, mai târziu ferma a devenit sediul local al firmei LPG, după aceea Viktor și Ruth au împărțit cu alte două familii vechea locuință a administratorului firmei – o casă cu încălzire la sobă și latrină în curte. La începutul anilor 1970 s-a mutat una din familii, iar la începutul anilor 1980, cealaltă.

După căderea comunismului, Viktor și Ruth au cumpărat toate clădirile, care erau deja pe jumătate în paragină, și le-au renovat treptat, de-a lungul anilor. Acum trebuiau din nou renovate.

Ruth a refuzat îmbrățișarea.

— Sunt transpirată, spuse ea și alergă să-l salute și pe Peter.

Pe masa din grădină erau o cană cu apă, un platou cu prăjituri, acoperit cu un capac, și un termos cu cafea. Ruth turnă în căni și începu să le povestească despre Viktor. În timp ce vorbea, Rahel se întreba în sinea ei dacă într-o bună zi ar fi în stare să vorbească la fel de frumos despre Peter. Cuvintele lui Ruth erau pătrunse de o legătură profundă, iar Rahel simțea privirea lui Peter îndreptată către ea.

După cafea, au adus bagajele din mașină și au urmat-o pe Ruth sus, pe scări. La primul etaj le-a arătat o cameră pe partea dreaptă, la capătul coridorului.

— Mai bine dormiți acolo, în camera de la nord-est. E răcoare. Sau… și arătă în direcția opusă, luați camera din spate. Sud-vest, de acolo vedeți și lacul printre copaci. Dar ce vă zic eu vouă, doar voi cunoașteți totul aici.

Se întoarse cu spatele și coborî scările.

Fără să se privească, au luat-o în direcții opuse – Peter, către nord-est; Rahel, către sud-vest. Au închis ușile încet.

Mai târziu, Ruth le-a spus ce aveau de făcut. Udatul florilor le lua cam o oră pe zi, trebuiau să folosească apa de ploaie din butoaiele din jurul casei.

Atelierul lui Viktor se afla în partea din față a hambarului, dar nu era nevoie să intre acolo. În ultimii ani, povesti Ruth, lucrările lui s-au împuținat. L-au lăsat puterile fizice, dar în nici un caz cele creatoare și artistice.

Animalele erau partea cea mai grea. Nici Peter, nici Rahel nu avuseseră până atunci de-a face cu animale. Acum se afla în mâinile lor binele unui cal, al câtorva pisici, al unei duzini de găini și al unei berze albe, care nu era în stare să zboare.

Au dat un tur de jur împrejurul curții. Un geam de la grajd trebuia să rămână permanent deschis, ca rândunicile să poată intra și ieși oricând. În ocolul găinilor din spatele grajdului se aflau mulți meri, încărcați de fructe. Gardul de sârmă era pe alocuri cârpit. În fiecare colț ar fi fost câte ceva de făcut. Tulpinile trandafirilor de pe peretele hambarului din curtea interioară nu mai fuseseră tăiate de mult, vița-de-vie de sub streașina grajdului se uscase, iar Rahel numără din mers trei geamuri sparte și văzu peste tot pe jos frunze și crengi uscate de

anul trecut.

Ruth se prefăcea că totul era în ordine.

Deodată privi în sus, la cer.

— Acuși e șapte, spuse ea. E timpul să mâncăm.

Au cinat împreună în curtea interioară, la o masă acoperită frumos, în vreme ce înserarea înghițea treptat toate semnele de ruină din curte. *Solyanka*[2], pâine, vin roșu și apă, iar Peter exclamă într-un moment de satisfacție profundă, într-un profund dialect săsesc:

— *Eimannfrei!* [3]

Ruth izbucni într-un râs zgomotos, care o molipsi și pe Rahel, ambele repetând cuvântul în cor: *Eimannfrei*, în timp ce în Rahel se trezi brusc o amintire.

Nu trecuseră prea mulți ani, poate doi, de când stătuseră tot aici, râzând împreună cu Viktor, Ruth și Simon, la o *solyanka* cu pâine și vin. Simon nu băuse alcool, iar când Viktor îl întrebase care e motivul, le-a spus de ce. Rahel și Peter îl știau deja. După absolvirea Facultății de Educație Fizică și Sport a Universității Militare, fiul lor voia să promoveze examenul de admitere ca ghid montan al armatei. Îi trebuiau doi-trei ani ca să se pregătească. Escaladările montane și schiatul de performanță în ținuturi alpine înalte, de nestrăbătut, în cele mai grele condiții climatice, făceau parte din antrenament, la fel și rezistența fizică și mentală. Pentru el, toate au început cu renunțarea la alcool. Hotărârea lui de a face carieră ca ofițer în cadrul armatei federale o îngrozise pe Rahel. Fiul ei în postura de șef al unei trupe de vânători de munte a fost alt șoc pentru ea. Nici asigurările lui că totul era mai degrabă o provocare sportivă nu au liniștit-o. Nici Viktor nu părea prea convins în după-amiaza aceea.

— Și apoi, în situații de urgență, îți pui gâtul la bătaie pentru țara asta! a exclamat el, uimit. N-o să te răsplătească nimeni!

Câteodată Ruth îi dădea fiori. Ca și cum i-ar fi citit gândurile, îi întrebă deodată despre Simon.

— Tot la München, la Universitatea Militară, i-a răspuns Peter.

— Nu m-a mai sunat înapoi viitorul nostru ofițer, murmură Rahel, privindu-și îngrijorată telefonul.

Apoi deschise pe telefon o serie de fotografii, majoritatea în care apăreau ba copiii, ba nepoții ei, însă comentariile lui Ruth s-au limitat la câteva fraze politicoase. Din când în când rostea „*Oh da…*“ sau „*Ce frumos…*“ sau „*Aha…*“, cu o voce gravă, în timp ce privirea ei continua să rătăcească, și râsul părea forțat. Își duse mâna la gură, căscând, apoi le spuse că ar vrea să plece mai devreme.

— Nu trebuie să vă ridicați odată cu mine. Ne luăm la revedere acum și asta-i tot, le spuse ea, cu fermitatea obișnuită.

---

2. Ciorbă groasă și acră, comună în Rusia și în state din fostul bloc sovietic, inclusiv în Germania de Est.

3. „Perfect“ (germ.).

Prima săptămână

Luni

Când Rahel se trezi, era aproape ora opt. Nu-și amintea dacă oprise ceasul deșteptător. Însă mult nu dormise. Abia la unu noaptea îi răspunsese Simon la mesaj.

Bună, mama, îmi pare rău că nu a funcționat cu Bavaria. Aș fi trecut pe la voi și v-aș fi arătat niște trasee frumoase. Ei lasă, altă dată! Eu sunt bine. Mă antrenez în munții Karwendel. Salutări tuturor! Simon.

Pentru moment a răsuflat ușurată, însă bineînțeles că știa că pericolele îl vor însoți mereu. Demonii nopții îi arătaseră câteva imagini cu trupul lui rupt în bucățele.

Uneori veneau la cabinetul ei câte o mamă care își pierduse copilul călcat de o mașină sau câte un tată care își văzuse fiica înecându-se în apele Mării Baltice. Stăteau în fața ei ca niște lumini stinse, fără bucuria de a trăi, dar și lipsiți de puterea de a-și lua viața.

Rahel se ridică din pat și merse în baie, unde își scoase gutiera. Și ea ar deveni doar o urmă de existență ștearsă, dacă și-ar pierde unul din copii. Alungând gândul, începu să curețe gutiera, o puse înapoi în cutiuța de plastic și bău apă de la robinet. Apoi se întoarse în cameră, își scoase cămașa de noapte, îmbrăcă o rochie neagră de in și privi pe fereastră. Zări o siluetă care dispăru prin pădure în direcția lacului. Rahel își puse ochelarii de pe noptieră și privi din nou afară. Omul dispăruse, numai barza se furișa cu capul plecat în spatele casei.

— Șerpi, șoareci, cârtițe. Vii, bineînțeles, a răspuns Ruth la întrebarea despre obiceiurile alimentare ale berzei, fără să schițeze vreun zâmbet. După ce-a savurat îndeajuns stupoarea de pe fețele lor, a zâmbit ușor în colțul gurii.

— Însă puteți să-i dați și peștișorii din frigider. Sau puișorii și șoriceii din congelator. Și dacă plouă, puteți să adunați și melcii de la flori – barza o să vă mulțumească.

Animalul nu avea un nume.

Rahel străbătu în picioarele goale holul lung, spre camera lui Peter. Ciocăni la ușă și așteptă, mai ciocăni o dată, apoi intră. Ferestrele erau larg deschise și dinspre tufișul de soc, ale cărui ramuri ajungeau aproape în cameră, ciripeau vrăbii. Patul lui era gol, pătura, împăturită frumos. Ea se așeză pe marginea patului și băgă mâna sub pătură, ca să simtă căldura lui. Însă cearșaful era neted și rece.

Pe masa de scris era un teanc de cărți, pe care voia să le citească: *Propaganda* de Steffen Kopetzky, primul volum al romanului *În vechiul regat. Imagini din orașele germane* de Ricarda Huch, toată colecția de *Eseuri* a lui Montaigne, *Poezii* de Tomas Tranströmer, *Scrieri corsare* de Pier Paolo Pasolini și *Plimbare prin pădure* de Ernst Jünger.

În mijloc, un creion proaspăt ascuțit deasupra unui caiet nou, ochelarii lui și un pachet de șervețele. Din oarece motiv, această aranjare a obiectelor pe masă stârni în ea un sentiment adânc. Părăsi camera, fără să lase urme, și coborî treptele.

Intră oarecum confuză în bucătărie. Ce n-ar da acum să bea un cappuccino de la automatul ei de cafea, cu spumă cremoasă de lapte și un praf de zahăr brun! Deschise dulapuri, sertare și începu să înțeleagă ordinea din spatele haosului aparent al lui Ruth. Nu găsi o cafetieră, doar o presă de cafea. Ruth și Viktor erau băutori împătimiți de ceai verde. Încă de la sosirea lor, Peter remarcase bucuros diversitatea cănilor, ceaiurilor și ceștilor de ceai.

Clăti bine presa cu apă fierbinte și găsi niște cafea măcinată într-o cutie de tablă neagră. O mirosi, părea proaspătă. Apoi auzi ușa de la intrare și pașii lui Peter în hol. Acesta intră binedispus în bucătărie și îi povesti despre baia lui în lac.

— Aha, deci tu erai omul din pădure, rosti ea.

El o aprobă din cap.

— Am fost singurul înotător în tot lacul acela mare.

— Să-ți fac un ceai? întrebă ea, punându-i mâna pe braț.

— Nu, îmi fac singur.

În vreme ce Peter descoperi entuziasmat că fierbătorul de ceai avea un termometru de temperatură și puteai să faci cu ușurință un ceai cu apă fiartă la șaptezeci de grade, Rahel își pregăti un terci de cereale. În acest timp și-au împărțit între ei sarcinile. Peter, care n-a avut niciodată tragere de inimă pentru animale și a refuzat mereu să aibă un animal în casă, în ciuda tuturor rugăminților și implorărilor copiilor, a spus spre surprinderea ei:

— Eu sunt cu animalele.

Rahel se bucură. Oricum îi plăcea mai mult grădina.

Peter părăsi în grabă masa și micul-dejun. L-a văzut apoi alergând

spre grajdul de cai, de unde a ieșit câteva minute mai târziu cu calul în șa.

Calul era de fapt o iapă bătrână, de douăzeci și trei de ani, pe nume Baila. O luaseră în grijă de cinci ani după ce, în urma unui accident la sărituri, a trebuit să părăsească acest sport. Tropăia în spatele lui Peter și nu părea foarte dornică să se mute în padoc. Baila se oprea des, își cobora urechile și se opintea cu copitele în pământ. Nici trasul de șa, nici mângâierea nu păreau să aibă vreun efect. Dintr-odată, Peter luă hățul în mână, îl învârti în jurul ei, o lovi la fund cu capătul funiei, iar Baila începu să se miște și să meargă frumos pe lângă el.

Mai târziu l-a văzut hrănind barza. Aceasta ciugulea cu lăcomie peștele dintr-un bol de plastic. Ruth dăduse drumul la găini și le hrănise înainte de a pleca, iar pisicile păreau și ele sătule și fericite. Se întindeau și hoinăreau prin curte sau se strecurau printr-o ușiță de pisici în casă, de unde se răspândeau repede în pivniță.

Rahel lăsă vasele în bucătărie și ieși în curte. Luă stropitoarea, dar butoaiele cu apă de ploaie erau goale. Și pe-aici verile erau fierbinți, secetoase și pline de praf. În păduri mureau molizii și fagii, și luna august semăna cu luna septembrie. Deschise robinetul de lângă ușa de la intrare, desfăcu furtunul prins de acesta și începu să ude doar plantele care, după părerea ei, aveau cele mai mari șanse de supraviețuire. Hibiscusul de grădină, trandafirii mari, un rododendron, diverse hortensii, gălbenele și crini cu frunze în formă de inimă, ușor înclinate la pământ, dar care apoi se îndreptau din nou din tulpini. Doar tufa de lavandă înflorea din abundență de la sine și alcătuia insule minunat de parfumate. Pentru ea era o enigmă cum Ruth, care urma să împlinească în curând șaptezeci de ani, și Viktor, care era cu zece ani mai mare decât ea, puteau să facă față casei și acestei curți. Evită să-și imagineze ce s-ar putea întâmpla dacă Viktor nu și-ar reveni.

Peter fu ocupat până la ora prânzului. Rahel a scos toate legumele din frigider, a aruncat ce era stricat, și cu ce-a mai rămas bun s-a hotărât să facă o supă. Pâine aveau destulă. Puse masa afară, deschise umbrela de soare, udă vasul din lut, în care să țină la rece sticla de vin, până se închise la culoare și alese un Pinot Blanc dintre toate sticlele aduse.

În frigider a mai găsit niște resturi de miel, pe care i le-a lăsat cu un oftat lui Peter. De ceva vreme a început să mănânce mai puțin, ca să-și mențină silueta.

În timpul mesei, Peter o anunță că va pleca după-masă cu Baila într-o plimbare mai lungă. Ruth i-a spus că iapa ar trebui să facă

mișcare cel puțin o oră pe zi. În timp ce vorbea, nu s-a uitat la Rahel și nici n-a întrebat-o dacă ar vrea să-l însoțească.

La strânsul mesei el scăpă un pahar din mână. Acesta se sparse în bucăți pe dalele de piatră din fața ușii de la intrare. Peter se opri, privi atent la cioburile care s-au împrăștiat pe jos. Câteva secunde rămase nemișcat și doar se uită – o privire care a făcut-o să nu-l ajute. Rahel se întoarse cu spatele. O rază de soare îi atinse chipul, ea închise ochii. Când îi deschise din nou, el stătea aplecat cu o mătură în mână și aduna cioburile.

Peter a plecat cu Baila, Rahel s-a plimbat prin casă. Casa stătea acolo de peste o sută cincizeci de ani, ca un organism cu propriile sale legi, nu înceta să absoarbă oameni noi, să-i învăluie, să-i încorporeze, să-i pătrundă, lucrând mai întâi în ei, și în final prin ei.

Podelele de lemn de culoare deschisă aveau zgârieturi adânci, plăcile de teracotă din bucătărie erau parțial crăpate, parțial ciobite, n-aveai loc s-arunci un ac. Totul pe orizontală era ocupat – fiecare pervaz de fereastră, fiecare comodă, fiecare masă erau încărcate cu teancuri de ziare, cataloage de expoziții, cărți, fotografii, CD-uri, notițe, schițe și legiuni de figurine sculptate pentru copiii pe care Ruth nu i-a născut niciodată.

Rahel a recunoscut-o și pe aceea pe care Viktor o făcuse pe vremuri pentru ea. A luat cu ea în turul casei una dintre figurine, un spiriduș.

Când a sunat telefonul în hol, a ezitat să răspundă. Ruth nu le dăduse instrucțiuni în eventualitatea în care suna cineva. Aparatul era nou. Lângă el se aflau instrucțiunile de folosire și chitanța. Înainte să intre robotul, ridică receptorul.

— Bună, Rahel, se auzi vocea lui Ruth. Am ajuns cu bine la Viktor, care îți transmite salutări. Mi-a spus asta de trei ori, se pare că e extraordinar de important pentru el.

— Mulțumesc! Cum se simte?

— Binișor. Ascultă, trebuie să închid repede, pentru că urmează să vină medicul cu planul de tratament. Spune-mi ce fac animalele?

— Bine, foarte bine! Stai fără griji, totul e sub control.

— Mă bucur. O să mai sun. La revedere, draga mea, și salutări lui Peter.

— Îi transmit.

După ce a închis Ruth, lui Rahel i-au venit în cap toate întrebările pe care voise să i le pună. Unde e aspiratorul? Când trece mașina de gunoi? Să-ți trimit plicurile din poștă?

Zăbovi o clipă în fața telefonului, apoi băgă spiridușul în buzunarul de la rochie, ieși din casă, traversă curtea și deschise ușa de la atelierul lui Viktor.

În spatele încăperii, acolo unde nu ajungea soarele, stătea o sculptură mare pe un soclu. O femeie goală, cu picioarele ușor depărtate, trunchiul și brațele îndoite în jos. O poziție de dansatoare sau expresia unei dureri enorme. Rahel se apropie și se cutremură: între picioare, direct sub zona pubiană, era o pânză mare de păianjen. Scârbită și fascinată în același timp, Rahel observă insecta, care se retrase imediat.

Își trase un scaun mai aproape, ca să se uite mai bine la chipul sculpturii. Fără îndoială, era Ruth. Nu Ruth de astăzi, ci Ruth în tinerețe, Ruth înainte de căsătorie, dansatoarea și muza artistului Viktor Kolbe.

În dreapta, pe perete, atârnau în ordine toate dălțile. Să fi fost cam o sută la număr. Pe un banc de lucru stătea o cutie deschisă, în care se vedeau cuțite de sculptat și, lângă ea, câteva lucrări neterminate, toate cu motive religioase. Și o carte: *Povestirile sincere ale unui pelegrin rus*. Pe un bilețel scria cu scrisul expresiv al lui Viktor: „*Rugați-vă neîncetat!*“ și „*Doamne Iiuse Hristoase, ai milă de mine.*“

Uimită, răsfoi câteva pagini din cartea pelegrinului. Din câte știa ea, Viktor nu era credincios. Puse cartea înapoi și părăsi atelierul într-o dispoziție ciudat de deprimantă.

A luat un prosop din camera ei, l-a înfășurat în jurul gâtului și a pornit spre lac. De pe malul celălalt se auzeau voci tinere, dar pe partea asta era doar ea. A intrat goală în apă, ca de obicei. Apa rece, curată îi învălui trupul; iubea acest moment, în care se scufunda, toate zgomotele pământești dispăreau, iar ea pătrundea în liniștea perfectă a apei.

Pe drumul de întoarcere a încercat să-și închipuie ce-ar fi făcut ei acum în Bavaria. Nu-i venea nici o imagine în minte.

Peter ședea pe o bancă la umbră, în curte. Cu pălăria trasă pe ochi și brațele încrucișate, parcă aținise. Când s-a apropiat de el, Peter a ridicat capul.

Stăteau jos, unul lângă celălalt, fără să se atingă. Povestirile lui din plimbarea cu Baila au făcut-o pe Rahel să râdă. La început, iapa s-a prefăcut că șchiopătează. Se oprea din loc în loc, își ridica grumazul în sus sau încerca să pască iarba de pe marginea potecii. Pe drumul de întoarcere o luase la galop, și Peter abia ținuse pasul cu ea.

Când și Rahel a vrut să-i povestească despre descoperirea din atelier, el s-a ridicat în picioare și a spus:

— Mă duc să mă întind un pic.

— În ordine, a răspuns ea, fără să vrea.

*

Înainte de cină, Rahel a presărat pe două jumătăți de lămâie un condiment din cuișoare și le-a pus pe masă, afară, ca să nu vină viespile. În frigider găsise niște resturi de șuncă de vită, o bucățică de brânză de capră moale și câteva măsline. Mâine ar trebui să meargă la cumpărături.

Ar fi băut și un pahar de vin roșu, însă, la gândul că nu mai dormea bine după aceea, îi pieri cheful.

Duse tava cu farfurii afară, puse masa și îl zări pe Peter ieșind pe ușa din față. Ținea în mână trei cutii mari de mâncare pentru pisici, pe care le distribui în mai multe boluri. Apoi se așeză pe jos, la câțiva metri distanță, privind la haita de pisici cum mâncau. O pisică mică, căreia îi lipsea o ureche, încerca în zadar să ajungă la mâncare. Peter le alungă pe celelalte, luă unul dintre boluri, apucă pisica roșcată și o duse mai la distanță, unde putea mânca nestingherită, sub privirea lui atentă.

— Subminezi ordinea ierarhică! îi strigă Rahel.

El a dat din cap; părea foarte mulțumit.

După ce a terminat de mâncat, a împins farfuria spre mijlocul mesei, a luat o gură mare de bere, a pus din nou sticla pe masă, și-a întins picioarele și a încrucișat brațele după ceafă – o poziție pe care Rahel o văzuse până atunci la mulți bărbați, însă niciodată la Peter.

— Până la urmă n-a fost chiar așa rău că nu am mai mers în Bavaria, tu ce spui? o întrebă el.

Chiar dacă și ei îi trecuse prin cap același lucru, răspunse:

— Nu știu ce nu-i rău în asta.

El o privi cu atenție. Apoi se ridică în picioare, bău repede berea și începu să strângă vasele.

Rahel a mai rămas o vreme afară, până când ochii i s-au adaptat la întuneric. Luna ilumina frumos curtea, și astfel putea să recunoască siluetele sau să observe mulțimea de lilieci în zbor. Începând cu ziua aceea și câteva după, Perseidele vor atinge apogeul. Cât de mult și-ar dori să privească cerul împreună cu Peter, și apoi să facă dragoste cu el.

Refuzul lui era un adevărat chin pentru ea.

Chiar înainte de incidentul de la universitate, Rahel devenise foarte atentă la felul în care făceau sex și la faptul că inițiativa venea

aproape întotdeauna de la ea; cunoștea bine aceste semne. De multe ori aflase de la pacienții ei cum și-au pierdut treptat sexualitatea. Iubirea s-a transformat într-o prietenie afectuoasă, și rareori a mai fost cale de întoarcere.

Uneori, imediat după orgasm, Peter începea să vorbească despre orice îi trecea prin minte. Apoi o privea cu o blândețe ciudată. Priviri lipsite de dorință, care îi stârneau o senzație de moleșeală în tot corpul. Când au apărut primele semne ale menopauzei, se simțise de-a dreptul aruncată în tot felul de dispoziții schimbătoare. Erau momente când, plină de poftă, suna la universitate și îl ademenea pe Peter acasă. În alte zile, atingerea lui îi era insuportabilă. Uneori îl dorea de mai multe ori pe zi, iar când el a început să se sustragă dorințelor ei, l-a întrebat sfioasă despre o eventuală aventură.

— Doamne ferește, Rahel! răspunse el. În primul rând, nu mă atrage deloc atunci când vânatul se întinde în fața puștii și, în al doilea rând, există oameni pentru care sexul nu are atâta importanță!

Aceea fusese lovitura de grație. Câteva săptămâni stătuse bosumflată și se gândise chiar la un preparat hormonal care să-i reducă acele izbucniri emoționale violente. Dar, dacă era sinceră cu ea, își dorea să simtă tot! Lacrimile care apăreau brusc, epuizarea și transpirația, euforia de a fi pur și simplu în viață și foamea de soțul ei.

Uneori nu era foamea de el, ci dorința de a avea un bărbat.

Marți

Dacă urmăreai poziția soarelui, era aproape ora prânzului. Dormise din nou prea mult și avea impresia că a pierdut o bună parte din viață.

Își netezi rochia neagră de in de ieri și se gândi cum o va purta și în zilele următoare. Când se îmbrăcă, spiridușul alunecă din buzunar și căzu pe dușumea. O aripă i s-a frânt. Ea a așezat-o cu grijă pe noptieră, alături de figurină, și gândurile au dus-o la Viktor. Interesul lui pentru Rahel a fost foarte vizibil de la bun început; pe sora ei, Tamara, o trata mai degrabă cu indiferență. Când Ruth l-a întrebat o dată de ce, i-a explicat laconic că Tamara avea un tată, iar Rahel nu.

În bucătărie a găsit o cană de ceai rece. Nici urmă de Peter, iar pe moment a răsuflat ușurată. Și-a făcut o cafea, a întins niște marmeladă pe o felie de pâine, pe care a mâncat-o stând în picioare. Fără să vrea, se simți din nou atrasă de atelierul lui Viktor. Traversă curtea cu ceașca plină de cafea în mână și se îndreptă spre bancul de lucru pe care se afla cartea. „*Doamne Isuse Hristoase, ai milă de mine.*“

A rostit de câteva ori rugăciunea, de fiecare dată punând accentul altundeva, până a găsit ritmul: „*Doamne Isuse Hristoase, ai milă de mine, Doamne Isuse Hristoase, ai milă de mine, Doamne Isuse Hristoase, ai milă de mine, Doamne Isuse Hristoase, ai milă de mine, Doamne Isuse Hristoase, ai milă de mine.*“

Nu simțea nimic.

Lângă bancul de lucru se afla un dulap cu schițe. În sertarul de sus erau desene cu animale în cărbune, cu precădere cai și pisici. În al doilea sertar, Rahel găsi diverse creioane, o cutie de carton cu creioane de cărbune, caiete de schițe, o cutie de tutun cu filtre și foițe, lumânări și brichete. Tutunul era încă umed, deci nu putea fi prea vechi. Oare Ruth știa?

Deschise încă un sertar: o mulțime de desene cu un bust de femeie, în cele mai variate poziții. A trecut prin toate, unul câte unul.

Majoritatea erau schițe făcute în fugă, doar câteva păreau mai elaborate. Ultima avea cap și chip: era Edith, mama lui Rahel.

Alături se afla un teanc de foi. Pe una era desenat un copil, iar copilul era chiar ea însăși.

S-a uitat preț de câteva minute la desene. Conținutul acestui sertar nu era destinat unor ochi străini. Se simțea ca o hoață și, în același timp, ca o persoană privată de un bun personal.

Tremurând, Rahel luă pachetul de tutun din celălalt sertar. Scoase o foiță din pachet și își răsuci prima ei țigară din ultimii douăzeci de ani. Însă, înainte să o aprindă, auzi un zgomot de copite pe dalele din curte și pe geam o văzu pe Baila. Iapa se opri, lovi de câteva ori cu copita dreaptă din față și pufni. Frânghia de la șa atârna în jos, nici urmă de Peter. Rahel puse țigara pe masă și se grăbi să iasă.

Cinci minute mai târziu s-a ivit și Peter. Scutură din cap, râzând.

— M-am oprit să-mi leg șireturile și a fugit de lângă mine.

Apoi apucă frânghia de la șa și începu să-i țină o predică Bailei.

„Dacă ar vorbi și cu mine măcar pe jumătate de mult“, se gândea Rahel, privindu-l cum ducea iapa în grajd.

După o scurtă baie în lac, Rahel se întoarse în casă. Spera să-l găsească pe Peter în cameră. O preocupa descoperirea din atelier; întrebările stârnite i se păreau scandaloase, iar singura persoană care putea răspunde la ele zăcea, păzită de soția sa grijulie, într-o clinică de recuperare de la Marea Baltică.

Însă cu Peter voia să discute despre altceva.

Își prinse părul în coc, așa cum îi plăcea lui, trase afară câteva șuvițe pe margini, își coloră puțin buzele, își rimelă genele și se uită în oglindă. În zilele ei bune nici nu se vedeau cei patruzeci și nouă de ani pe care îi avea.

Cu fiecare pas în direcția lui, era din ce în ce mai atentă. Dușumelele vechi scârțâiau și, când fu pregătită să bată la ușă, se auzi vocea lui:

— Intră!

Stătea la masa de scris, cu o carte deschisă în față, se întoarse spre ea și puse jos ochelarii.

— Peter, ce se întâmplă cu noi?

El arătă cu mâna spre un scaun de lângă pat.

— Stai jos.

Simți cum picături reci de sudoare i se preling pe sub braț în vreme ce se uită cu atenție la chipul lui. Îl vedea cum își caută cuvintele.

— Peter, te rog!

— Acum m-ai luat pe nepregătite, Rahel. Nu vreau să spun ceva greșit, eu… Putem vorbi mai târziu? După-masă?

Cu calm și demnitate, Rahel se ridică și se îndreptă spre ieșire. Reuși să schițeze un zâmbet slab, apoi se strădui să meargă dreaptă pe coridorul lung spre camera ei.

De un an și patru luni, Peter își petrecea majoritatea timpului de unul singur. Se specializase în asta. Citea traduceri diferite ale unei opere anume, viziona documentare despre animale, emisiuni despre personalități istorice sau jurnale de călătorie, făcea ture cu bicicleta la podgoriile din jurul orașului Dresda sau studia săptămâni întregi o temă aleasă cu atenție, pe care să o abordeze apoi din punct de vedere literar, artistic sau științific. Înclinația lui spre raționalitate se transformase într-o adevărată pedanterie, distanța lui critică – într-o respingere a lumii din jur.

În joia aceea, în ziua în care echilibrul său deja fragil se înclinase, se întorsese acasă mai devreme. Ea nu îl aștepta la ora aceea. Când a ieșit din duș, înfășurată într-un prosop, l-a găsit nemișcat pe coridor. Privirea lui, pe jumătate absentă, pe jumătate îngândurată, nu era de bun augur și a realizat imediat că seara aceea avea să fie diferită de tot ce își imaginase ea. În ziua aceea urmau să sărbătorească douăzeci și opt de ani de la căsătorie.

— Ce s-a întâmplat? l-a întrebat, neputând să-și ascundă iritarea din voce.

În ultimul timp, de câte ori ajungea acasă, *se întâmplase* câte ceva. În fiecare zi era indignat de mulțimea de studenți care se războiesc cu ortografia și gramatica, de cât de necitiți și de lipsiți de cunoștințe istorice sunt toți.

La asemenea discuții, Rahel își dădea de fiecare dată ochii peste cap. Pragmatismul ei nu permitea o asemenea revoltă inutilă și, deși era conștientă că oamenii de genul lui Peter sufereau, răbdarea ei avea niște limite.

— Ei, hai, o să deschid o sticlă de vin, a spus ea, peste tăcerea lui.

El a scuturat din cap că nu. În bucătărie și-a turnat apă într-un pahar și l-a băut.

— Nu mai este lumea mea, Rahel, a constatat el, privind afară pe fereastră.

Au petrecut următoarea jumătate de oră împreună, la masa din bucătărie, ea, cu părul ud și picioarele reci. El i-a povestit în detaliu despre incident, iar Rahel s-a așezat pe un scaun, și-a tras picioarele sub ea și l-a ascultat.

Într-unul dintre seminarele de literatură cu tema „Rolul sexelor în literatura secolului XIX“, Peter alcătuise o bibliografie diversă, pe care

le-o dăduse studenților. Câțiva protestaseră la vederea listei lungi de referințe, motivând că oricum se orientează toate după aceleași clișee despre bărbați și femei. Clasificări binare depășite. Era de-ajuns să citești doar una dintre aceste cărți sau câteva pasaje. Peter i-a contrazis, afirmând că nu corespunde normelor de predare academică să te ocupi numai cu o carte sau cu anumite pasaje. Și chiar dacă, după citirea tuturor cărților, s-ar ajunge la concluzia că predomină clișeele depășite, asta ar putea fi o temă interesantă de discuții în cadrul seminarului. De exemplu, s-ar putea discuta dacă printre aceste clișee se găsește și un sâmbure de adevăr, s-ar putea dezvolta ipoteze și linii de argumentare. El ar formula de exemplu teza că femeile au deseori în viață alte priorități referitoare la valori și idealuri decât bărbații. De exemplu, setea de putere le dezgustă, ceea ce le aduce un plus de simpatie față de atâția narcisiști în funcții importante. În momentul acela s-a iscat un tumult într-un grup mic de studenți, așa cum el nu mai văzuse niciodată în toată cariera lui didactică.

Mai ales o persoană l-a atacat cu voce tare: Olivia P.

Un șovin perfid, asta este el, pentru că laudă femeile că nu sunt destul de însetate de putere în loc să le motiveze, să le întărească în aspirațiile lor spre putere. Peter a intervenit pe loc, adresându-i-se pe nume, cu doamna P., ceea ce a provocat o opoziție și mai puternică: „Eu sunt non-binară!“ Pe moment și-a pierdut cuvintele, s-a uitat pe lista de participanți și a realizat că o trecuse sub numele *Doamna Olivia P.* Olivia P. a explodat brusc. Refuză el oare să recunoască că ea nu e nici una, nici cealaltă? În nici un caz, a răspuns el, a spus doar că la el pe listă era trecută cu *doamnă* – restul a fost asaltat de urlete.

Peter i-a descris apoi toată întâmplarea până în cele mai mici detalii.

— Doamne ferește! l-a întrerupt Rahel. Uneori chiar că ești și tu… aproape ar fi zis de-o mare deșteptăciune, dar s-a răzgândit și a continuat: Cine știe cât a suferit săraca persoană. Spune-i cum vrea ea, ce e atât de greu?

El a privit-o ca un străin. O vână îi tremura pe față. S-a ridicat în picioare și s-a retras în camera lui, unde a închis încet ușa.

De-atunci s-a instalat între ei tăcerea, și ea nu a aflat ce s-a întâmplat mai departe. Abia când a descoperit într-o dimineață un articol într-un ziar mare, național, a conștientizat amploarea cazului. „Veșnicii de odinioară. Un profesor de germanistică de la Universitatea Tehnică din Dresda refuză să-i recunoască unei persoane transsexuale identitatea non-binară.“ Urma apoi o răfuială cu tot estul. Îndoctrinații din trecut, care n-au învățat încă ce înseamnă spiritul gândirii libere și deschise. Deficiențe care sunt întruchipate în mod

exemplar de domnul profesor Wunderlich și așa mai departe. Toate mizeriile pe care ei nu mai puteau să le audă.

A amânat atunci toate programările de dimineață și a mers la universitate. L-a găsit pe Peter în biroul său. Stătea pe un scaun întors spre fereastră și se uita afară. Brațele se sprijineau în mânere.

— Ah, tu ești, a spus el, când ea s-a grăbit să-l îmbrățișeze.

Mai târziu, Olivia P. declanșase un adevărat *shitstorm* împotriva lui pe platformele sociale.

La început, Peter nu a reacționat deloc, nu doar că nu s-a apărat, dar nici n-a luat poziție față de tot ce se întâmplase pe Facebook, Twitter etc. Subestimase, ce-i drept, dinamica întâmplării. Apoi au apărut pe holurile universității tot felul de afișe cu propoziții rupte din context din prelegerile și seminariile lui Peter.

În discuția cu decanul și prodecanul facultății aceștia i-au reproșat comportamentul neadecvat față de Olivia P. Afirmația că pe lista lui era trecută ca *doamnă* a fost o provocare inutilă, iar protestul tinerilor este total normal într-o democrație. Toți au misiunea de a contribui la un limbaj nedescriminatoriu. Iar Peter ar face bine să se comporte mai inteligent în viitor și să lase timpul să treacă, ca totul să fie dat uitării.

— Dar știi ce-a fost mai rău în toată povestea asta? a întrebat-o el, cu vocea obosită și dând pe loc răspunsul: Faptul că n-ai fost de la început alături de mine.

Rahel stătea pe pat, în camera ei. Dincolo, în atelier, o aștepta țigara, iar acum era cel mai potrivit moment să o fumeze. Se ridică și-și îndreptă spatele. Coborând scările, își aduse aminte că frigiderul era aproape gol și că nici pâinea nu le ajungea până a doua zi. Se întoarse, bătu din nou la ușa lui Peter, îl așteptă să răspundă, apoi crăpă ușor ușa.

— Mă duc repede la cumpărături. Ai nevoie de ceva?

— Nu. De fapt… se întoarse către ea… o bucățică de pește afumat n-ar fi rău. Șalău sau țipar, ce găsești.

Ea încuviință din cap. Și se bucură că și-a dorit ceva.

A ieșit încet cu mașina din curte. La nici douăzeci de metri în spatele casei a zărit bolovanul care i se păruse imens în copilărie. Viktor o săltase pe el cândva, povestindu-i cum, în urmă cu o mie cinci sute de ani, un ghețar se topise și scosese la lumină bucata aceea de stâncă. Și că lacul se formase tot din apa acelui ghețar, la fel ca întregul peisaj din jur, cu dealuri line, toate acestea fiind rezultatul epocii glaciare. *Morena de sfârșit*. Un termen pe care se chinuise atunci să-l memoreze. Însă faptul că și lacul în care se scăldau ei era tot atât

de vechi, de o mie cinci sute de ani, era de-a dreptul dezgustător.

— Eu nu intru în ape atât de vechi! îi spusese Rahel mamei ei, iar amuzamentul acesteia a rănit-o profund.

Bolovanul arăta la fel de impunător, însă, ca orice lucru care putea fi clasificat și înțeles, nu mai emana aceeași magie.

I-a luat un sfert de oră ca să ajungă la magazin. A umplut mașina cu de toate, ca să nu mai trebuiască să plece prea des de-acasă, și la întoarcere s-a oprit la pescarul din sat, a cumpărat un șalău afumat și un țipar și a cerut și niște resturi pentru barză, pe care pescarul i le-a dat gratis. Apoi s-a grăbit să se întoarcă la fermă.

Peter stătea la masă, sub umbrela de soare și vorbea cu barza. Din când în când, animalul dădea din aripi fără rost, dar nu se îndepărta un metru de lângă Peter. Când s-a oprit motorul, au venit amândoi la ea; Peter a deschis portbagajul mașinii și a început să care cumpărăturile în bucătărie. Barza a rămas lângă mașină.

— Am găsit pește, îi spuse ea înăuntru, scoțând un pachețel din pungă. Șalău și țipar, foarte proaspăt.

— Minunat. Zâmbea. Te-ai gândit și la maestrul Adebar?

În loc de răspuns, ea ridică punga cu resturi.

— Minunat, a spus el încă o dată prietenos, i-a luat plasa din mână și a ieșit cu ea afară.

Rahel s-a așezat pentru câteva clipe la masa din bucătărie. Obosise. Privi afară. Soarele depășise poziția cea mai înaltă. Barza se repezi lacomă asupra mâncării, în vreme ce Peter ținea pisicile mai departe de ea. Rahel nu era nici flămândă și nici nu avea chef să bucătărească. După ce a pus toate cumpărăturile în frigider, s-a furișat în atelier.

Tocmai când voia să-și aprindă țigara, s-a deschis ușa și a intrat Peter.

— Te-am căutat. Vrei să fac o salată? O putem mânca cu pește.

— Da, foarte bine! a spus ea repede.

— Faci tu dressingul? Eu nu știu să-l fac așa bun.

A ascuns țigara în spatele cărților și l-a urmat în bucătărie. Peter a dat drumul la radio, a ascultat câteva secunde știrile, mormăind și clătinând din cap, apoi a schimbat postul. A trecut repede peste cele cu șlagăre și muzică pop, peste reclame zgomotoase și s-a oprit la o înregistrare a cvintetului *Păstrăvul* [4] al lui Schubert.

— E mai bine, spuse el, apucându-se de salată.

Rahel adăugă într-un castron ulei, oțet, muștar, miere de albine,

lămâie, piper și sare. Le amestecă bine cu un tel până s-au omogenizat și gustă din ele cu degetul arătător. Era mulțumită. Contrastele făceau mâncarea mai gustoasă – dulce și sărat, dulce și picant, dulce și acrișor. Se uită la Peter și se întrebă de ce nu vedea și el că diferențele dintre ei ar fi trebuit să le sporească atracția unuia pentru celălalt. Ca părinți se îmbinau perfect, precum două rotițe zimțate ce alcătuiau cutia de viteze a familiei, care funcționa perfect și pe care copiii se puteau baza oricând. Însă Rahel nu trebuia să se lase dusă de val. Să devină prea exuberantă. Căci atunci el se retrăgea ca un melc în casa lui și aștepta. Doar în literatură iubea persoanele nerăbdătoare și impetuoase. Doar acolo se putea apropia de ele fără să se simtă amenințat.

Luă un cuțit și un tocător și se așeză lângă el la masă. Felul în care Peter tăia castravetele, cu grijă și în bucăți aproape egale, arăta modul în care el aborda totul. Nu făcea nici o diferență între plan și execuție; cuvintele și faptele lui se îmbinau perfect. Exact de felul acesta al lui de-a fi se îndrăgostise Rahel, în urmă cu treizeci de ani. După o perioadă lungă de haos, a simțit atunci că s-a întins într-un pat moale și cald.

El așeză feliile de castraveți și de ardei în bolul de salată, scoase peștele din hârtie și îl întinse pe o farfurie de porțelan alb, apoi aduse farfuriile și tacâmurile, vinul alb și paharele.

— Nu mâncăm afară? îl întrebă ea, anticipând deja răspunsul.

— Mai bine nu. Viespile.

Rahel dădu din cap.

— S-ar putea să ne-ajute apa, răspunse ea cu blândețe.

El o privi întrebător.

— Apa dintr-o sticlă cu pulverizator. Atunci vor crede că plouă.

— Sau, răspunse el, vom lua masa în liniște aici, și apoi bem o cafea afară.

— E bine și așa.

Victoria rațiunii nu a bucurat-o. A mâncat fără poftă, lăsând vasele în seama lui Peter, pe care îl anunță că se va retrage în camera ei pentru un somn scurt de după-amiază.

— Tu voiai să vorbim… îi spuse el, pe jumătate întrebător, pe jumătate declarativ.

În afară de o aprobare obosită din cap, ea nu mai era în stare de nimic.

— Ne vedem la trei în fața casei, ca să ne plimbăm un pic? o întrebă el, cu vocea blândă, iar Rahel era cât pe ce să izbucnească în lacrimi.

La trei fix ieși în curte. Își roti privirea o dată în jur. Îl văzu pe Peter stând pe una dintre băncile care erau peste tot. Pe cap avea pălăria lui Panama, și în poale ținea pisica fără o ureche. Când o văzu pe Rahel venind spre el, a lăsat pisica ușor jos și s-a ridicat în picioare.

Au pornit prin pădure, spre malul lacului, însă au cotit la dreapta, pe un drum mai vechi, care se înfunda și care îi plăcea lui Rahel de când era copil. Era o zi frumoasă. Un vânt ușor, călduț îi mângâia brațele și picioarele dezgolite. Peter își îndreptă ochelarii pe nas și împinse pălăria mai sus, pe frunte.

— Dacă vrei să începi, te ascult.

Deși exersase toată după-masa ce să-i spună, acum parcă uitase totul. Încercă din răsputeri să-și amintească frazele de început. Peter mergea răbdător pe lângă ea. Ea omorî o muscă pe gât, îl apucă de braț și se opri.

— Tu vrei să mai fii cu mine?

În sfârșit, a reușit să spună ceva. În locul acela, tufele de pe marginea drumului erau atât de stufoase, încât nu se vedea nimic prin ele. Crengile copacilor creșteau pe deasupra, formând un acoperiș dens.

El o privi speriat, apoi lăsă capul în jos.

— E o întrebare simplă, Peter. Ar trebui să poți răspunde la ea.

Privirea lui o întâlni pe-a ei.

— Dar tu? Puteai să răspunzi la această întrebare în orice moment al relației noastre de până acum?

Ea ezită, văzu două muște pe braț și le pocni fulgerător.

— Hai să mergem, spuse el și porni. Nu vreau să mă despart de tine, Rahel, însă nu pot să-ți ofer ceea ce tu ai nevoie acum și în felul în care vrei tu.

— La ce fel te referi?

— La felul deplin.

— Asta ce vrea să însemne? îl întrebă ea aspru și îi tăie din nou calea.

El o ocoli.

— Știi exact ce înseamnă.

Așa este, știa, însă voia să-l determine și pe el să spună același lucru.

Pacienților le cerea întotdeauna să numească problema cu care veneau la ea. Ceea ce nu poate fi formulat în cuvinte nu se poate rezolva. Așa și cu Peter.

— Nu pot să mai fac dragoste cu tine, spuse el.

Ascultă apoi tăcută toate explicațiile care au urmat. Problema cu

Olivia P., luptele de la universitate, ura, vulgaritatea, toate acestea îl zdruncinaseră atât de adânc, iar când a ajuns acasă, posomorât, ea l-a disprețuit, și atunci s-a rupt ceva în el.

A oftat.

— Atunci am avut nevoie de tine. Săptămâni întregi m-am simțit ca un străin în propria mea casă și cu propria mea nevastă. Și atunci a dispărut și dorința…

— Și acum? îl întrebă ea încet. Să conviețuim ca frații, unul lângă altul, sau cum?

— De exemplu.

— Aha!

Vocea ei devenise ascuțită, ca întotdeauna când o cuprindea frica. Peter se uită la ea compătimitor. Apoi se opri cu gestul lui tipic – lăsă brațele să-i atârne, și degetele să-i tremure fără control –, până a realizat ce face și a dus din nou brațele la spate. Au ieșit din pădure pe un drum de câmpie. În față se vedea curtea.

— Adică tu cum îți închipui că o să fie?

— Nu-mi închipui nimic, Rahel. Îți spun doar cum e acum.

Privirea lui chinuită se îndrepta spre câmpiile din depărtare.

— Așa ceva nu poate fi forțat, spuse el în cele din urmă.

— Nu, bineînțeles că nu. Dar poți măcar să încerci.

— Pe moment nu vreau să încerc nimic, explică el monoton, continuându-și apoi amândoi drumul în tăcere.

Rahel luă un prosop de pe sârmă și se îndreptă direct spre lac. Se cufundă în apă și înotă pe lângă mal. Nu avea curajul să se avânte în larg. La cursul de înot din clasa a doua, instructoarea o împingea de la marginea bazinului cu un băț lung de câte ori Rahel voia să se sprijine cu mâinile. „Scopul nostru este să formăm înotători perseverenți!“, se auzea urletul ei în toată sala, și toți copiii care erau până atunci siguri pe ei începeau să dea din picioare frenetic. Rahel avea o frică de moarte la fiecare oră de înot. N-a învățat niciodată săritura cu capul în apă. La examen, un alt instructor a împins-o de picioare, și a reușit să se dea peste cap ca să plonjeze în apă, însă nu era nici pe departe ce se numea săritura corectă cu capul.

Acum înotă ușor, de-a lungul nuferilor galbeni cu tulpini groase. Rememoră ultima propoziție a lui Peter. *Pe moment nu vreau să încerc nimic*. Asta putea să însemne că mai târziu va încerca? Trebuia să încerce. Altfel nu putea să mai rămână cu el.

Ce credea el? Că o să accepte asta, pur și simplu?

Se întoarse pe spate și se lăsă purtată de curenții de apă.

Bineînțeles că au fost timpuri în care și ea era obosită și fără chef.

Când erau copiii mici. Sau când erau bolnavi, sau când erau pur și simplu sâcâitori. Când a murit Edith. Dar Peter nu s-a plâns niciodată, nu a forțat-o niciodată. Însă – și asta e o diferență fundamentală – întotdeauna a putut fi sigur că era doar o dispoziție trecătoare a ei.

Numai fața i se mai vedea din apă. Picioarele i s-au afundat în adâncuri până a simțit o atingere. Atunci s-a grăbit să înoate înapoi.

De pe celălalt mal se auzea muzică. Se adunaseră acolo tinerii din sat. Pentru Rahel era ora să se întoarcă acasă.

---

4. *Das Forellenquintett* (germ.) este numele sub care este cunoscut *Cvintetul pentru pian, vioară, violă și contrabas, în la major*, D667 de Franz Schubert.

Miercuri

— M-a sunat Selma, o anunță Peter când a intrat în bucătărie, îmbrăcată în pijama. Ne întreabă dacă poate să ne viziteze cu copiii pentru câteva zile.

El se îndreptă spre fierbătorul de apă, turnă ce mai rămăsese în el în chiuvetă, îl umplu cu apă proaspătă și continuă, spunând că sigur Ruth nu ar avea nimic împotrivă.

„Ruth nu“, gândi Rahel în tăcere.

— Nu pari prea încântată, îi spuse el. Știi că ea simte asta, nu?

Bineînțeles că știa. La urma urmei, doar ea era psiholoaga casei. Dacă Selma n-ar fi cum e! Nu contează câtă atenție și dragoste i-a arătat fiicei sale, Selma a avut întotdeauna nevoie de mai mult. Cât a fost mică, și apoi adolescentă nu trecea o săptămână în care să nu se desfășoare vreo dramă existențială. Când Selma se îmbolnăvea, avea dureri *îngrozitoare*. Când suferea din dragoste, sinuciderea i se părea *singura soluție*. Când avea probleme cu profesorii, Selma era singura persoană pe care *nimeni* n-o înțelegea și pe care *toți* o tratau nedrept. Viața ei se rezuma la: *Eu, doar eu!*

La cabinet, Rahel avea des de-a face cu asemenea persoane. Oameni care nu puteau relativiza ce li se întâmplă. Care luau totul personal și vorbeau în permanență la superlativ. Lor li se întâmplau *cele mai îngrozitoare* lucruri, *cele mai dure* înfrângeri, *cele mai oribile* dezamăgiri și *cele mai mari* trădări. În cel mai bun caz, Rahel reușea să producă o schimbare de perspectivă în cazul clienților săi. Dar aceste situații erau rare, iar în cazul Selmei, rezultatul a fost devastator.

Nu, nu a căzut într-o gaură când Selma s-a mutat din casa lor. Nu a simțit nici un gol și nici un regret. Lui Peter i-a descris momentul în care ușa apartamentului s-a închis în urma Selmei ca pe o izbăvire, ca pe sfârșitul unei bătălii. Bineînțeles că știa că nu va fi sfârșitul, ci doar un armistițiu.

— Nu cred că e o idee bună, îndrăzni ea să spună, adăugând că inevitabilele conflicte cu Selma le-ar putea amplifica propriile

dificultăți. Peter clipi puțin și se dedică în tăcere ritualului său de ceai.

Peter recunoștea imediat când Rahel și Selma se certau. Știa după cum arăta apartamentul. Singura cale prin care Rahel ieșea din tumultul interior era să stabilească o ordine exterioară. După cele mai grave incidente, robinetele din baie străluceau, iar în bucătărie se putea mânca de pe jos. Prima dată când Selma s-a tăiat pe brațe cu o lamă de ras, Rahel a curățat toate cele paisprezece ferestre, plus pervazurile interioare și exterioare.

Peter a venit acasă, s-a uitat în jur și a întrebat-o:

— Ce s-a întâmplat?

Când Selma a amenințat pentru prima dată că se sinucide, Rahel a scos toate vasele din dulapurile din bucătărie, a golit frigiderul și toate sertarele și a șters cu apă fierbinte totul până la ultimul colțișor.

Și ca pentru a pune capac, Selma și-a început viața amoroasă la paisprezece ani. Victimele semănau între ele. Erau fie băieți mai mari și de neatins, fie aceia care o admirau fără măsură și profitau de ea fără limite. Stilul ei bătăios, părul lung și sălbatic, rujul roșu-vișiniu contrastau în mod absurd cu înfățișarea palidă a acestor băieți, pe lângă care ea strălucea și mai tare. Bineînțeles, se plictisea repede și se despărțea de ei de îndată ce începea să-i disprețuiască pentru supunerea lor.

— Hai! o rugă Peter. I-ar prinde bine un pic de aer de țară.

Păzea cu atenție ceaiul, care nu trebuia lăsat să se infuzeze prea mult timp.

— E fiica noastră, adăugă el inutil, scoțând strecurătoarea de ceai din ibric și așezând-o pe o farfurioară.

— Da, dar nu mai devreme de vineri, spuse ea, și doar un weekend.

El dădu din cap.

— O sun să-i spun.

Apoi ieși în curte cu ceașca de ceai, unde barza îl urmă îndeaproape.

Rahel porni radioul și se așeză la masă. La știri se vorbea despre schimbările climatice. Gheața de la poli se topește, permafrosturile încep să se dezghețe, ghețarii din munți se transformă în lacuri, și focul nimicește suprafețe imense de pădure. Închise imediat. Nu rezista mult timp la informații de genul acesta, pe care le asculta doar atunci când se afla și Peter lângă ea. Îi trecu prin minte una din ultimele propoziții clare rostite de mama ei.

„De fapt, acum e un moment bun să mori“, declarase ea, după o știre asemănătoare de la radio.

Și un pic mai târziu chiar a murit mama ei, cea plină de viață, neobosită, curajoasă, frivolă și uitată de lume, iar când oratorul funerar a vrut să afle ce anume a caracterizat-o pe Edith, care a fost trăsătura fundamentală a vieții ei, Rahel nu s-a gândit prea mult. *Aproape* a fost cuvântul care o descria cel mai bine pe mama ei. A fost *aproape* dansatoare, *aproape* actriță, *aproape* soție și, în afară de faptul incontestabil al celor două nașteri, a fost și *aproape* mamă.

Faptul că gheața polară în scădere a dus-o cu gândul la mama ei îi stârni un râs scurt și singuratic.

— În cele din urmă, tot la mamă ajungi, spuse ea cu voce tare, întrebându-se dacă și Selma simțea la fel. Mai erau două zile până când fiica ei va sosi cu mare fast. Încă două zile de liniște. Își termină repede cafeaua și se grăbi să urce la etaj, în camera ei.

Pentru prima oară de când se afla aici, întinse pe jos covorașul de yoga. Nu-l mai folosise de atât de mult timp, încât acesta se rula pe dată înapoi. Rahel puse atunci niște gantere mici ca greutăți la capete, pe care le luase ca să lupte cumva împotriva inevitabilei degradări musculare. Din punct de vedere genetic, era conștientă de norocul ei. Cât de des veneau la cabinetul ei femei mai tinere decât ea, dar care arătau mult mai rău!

A început cu salutul soarelui, cu brațele întinse în sus și cu o respirație profundă. Apoi a continuat cu mișcarea inversă, cu palmele pe podea, în fața picioarelor. Întinderea nu îi provocă dificultăți. Moștenise flexibilitatea și grația de la mama ei. Tamara semăna cu tatăl ei, un bărbat înalt, robust, cu mișcări rigide. Rahel a luat apoi poziția cobra și s-a simțit deodată liberă și deschisă, așa cum promitea exercițiul. Edith susține că tatăl lui Rahel ar fi fost un bărbat atrăgător. Era student și a dispărut pur și simplu după o singură noapte. Îi cunoștea doar prenumele, dar nu l-a mai întâlnit niciodată, în ciuda unei căutări intense. În poziția câinelui aplecat, tălpile picioarelor atingeau covorul. A savurat întinderea aceea puternică. A repetat ciclul de mișcări de vreo cincisprezece ori, adăugând câteva flotări și douăzeci de abdomene și se simți deodată foarte vie.

După duș s-a întins în pat. Fereastra era deschisă, aerul de vară intra în cameră. Dacă ușa s-ar deschide acum, și Peter ar veni să se întindă lângă ea, ar fi fericită.

*

Nici un cuvânt. Toată după-masa nici o vorbă. A citit, a mers cu calul la plimbare, a hrănit barza, a mângâiat pisica.

La cină a aranjat salamul pe pâine cât să nu depășească marginile feliei. A tăiat castravetele în felii egale, morcovul l-a secționat pe lungime, apoi fiecare bucată pe din două și le-a pus ordonat lângă cele de castravete.

O bucățică de pâine, una de castravete, una de morcov. Pâine, castravete, morcov. Pâine, castravete, morcov.

Rahel mușcă dintr-un morcov întreg, cu teamă că se apropia seara.

— Vrei să ne uităm mai târziu la un film? îl întrebă ea, pe un ton cât posibil de neutru.

El mestecă mai departe în liniște, înghiți, și apoi mormăi:

— Da, dacă tu vrei.

— Dar *tu* ce vrei?

Privirea lui o ocoli și se opri în gol. Perplexitatea din ochii lui a înfuriat-o.

— Ar fi bine să ne uităm la un film, spuse el brusc, dând de câteva ori din cap, ca și când ar fi vrut să se convingă singur de adevărul celor spuse. De mult nu ne-am mai uitat, adăugă el, câteva secunde mai târziu. După un zâmbet scurt, ce-i străbătu chipul, continuă să mănânce.

Joi

Era deja amiază când s-a întâlnit cu Peter. El se întorcea de la o plimbare mai lungă cu Baila, însă nu părea odihnit. Avea cearcăne sub ochi.

După serile de film nu dormea liniștit, mai ales după cea de ieri. Au ales *Melancholia* de Lars von Trier: o nuntă sărbătorită la un castel se transformă într-o dramă, în timp ce o planetă vagaboandă se apropia amenințător de Pământ. Trecuse o dată pe lângă el, pericolul părea că dispăruse, însă apoi a revenit și, în cele din urmă, s-a îndreptat direct spre Pământ. Coliziunea nu putea fi împiedicată, însă doar Justine – mireasa deprimată – a rămas calmă în privința sfârșitului iminent. Când planeta Melancholia a atins în cele din urmă Pământul, l-a distrus în totalitate. Peter a rămas cu ochii fixați în ecran preț de mai multe minute. Se derula genericul de final când s-a trezit în sfârșit din încremenire.

— Cunosc acest sentiment. Îl cunosc foarte bine, rosti el încet.

Rahel a mai rămas un timp trează, gândindu-se la ce sentiment se referise. Apoi a adormit, însă pe la trei dimineața a sărit din pat speriată. Inima îi spărgea pieptul, și spatele îi era complet transpirat. A aprins lampa și a luat de jos sticla de apă. Sentimentul pe care îl avea semăna cu depresia.

— Nici tu n-ai dormit bine, nu? îl întrebă ea.

El a dat din cap afirmativ și s-a oprit în fața ei.

— Poate a fost de la vinul roșu, spuse el și privi în direcția mașinii. M-aș duce acum la cumpărături, îmi faci o listă?

Rahel oftă. Având în vedere obiceiurile alimentare ale Selmei și ale copiilor, o simplă listă de cumpărături era o sarcină imposibilă, ca o ecuație cu mai multe necunoscute. Chiar și gândul la asta o obosea. Dar era imposibil să-l trimită pe Peter fără o listă.

— Cel mai bine ar fi să vin și eu.

A fugit în casă ca să-și ia geanta.

Când s-a întors, el era încă în picioare, în același loc. În spatele zâmbetului său se ascundea ceva, iar Rahel se gândea că, mai ales într-o căsnicie, suma lucrurilor nespuse depășea cu mult suma celor spuse.

Peter își înăbuși un căscat. Albul ochilor era brăzdat de linii roșii, fine.

— De fapt, aș putea la fel de bine să rămân acasă, spuse el.

Rahel nu lasă să i se vadă dezamăgirea. A dat din cap, s-a urcat în mașină și a plecat.

În oglinda retrovizoare l-a văzut stând tot acolo. A ridicat scurt mâna, în semn de salut, apoi s-a întors și a intrat în casă.

*

S-a întors după trei ore. Nu s-a grăbit, a mâncat o înghețată în oraș, a băut o cafea la soare și a răsfoit câteva cărți într-o librărie. Pentru prima oară în ultimul timp și-a cumpărat o ediție din ziarul de weekend, pe care îl citea odinioară cu atâta plăcere. Până acum câțiva ani, Peter aducea mereu în weekend de la brutărie două-trei dintre cotidianele naționale importante și, în timp ce mâncau, așteptau cu nerăbdare să le citească împreună. Nu putea spune exact când a început disconfortul. Însă, din ce în ce mai des, propriile lor experiențe nu se mai potriveau cu ceea ce citeau în ziare. Din prea multe articole lipseau etosul jurnalistic și simțul realității, prea multe articole le lăsau senzația că au consumat o simplă atitudine, o ficțiune, o iluzie asupra realității, astfel că, într-o sâmbătă, Peter s-a întors de la brutărie doar cu o pungă de chifle.

Rahel a deschis portbagajul. Peter nu era de găsit, nu a apărut nici la chemarea ei. Una dintre pisici trecu pe lângă ea cu un șoarece în bot, în rest era liniște. Nu avea de-ales. La treizeci de grade nu putea lăsa alimentele în mașină.

Când a terminat de descărcat, a auzit pașii lui în hol. A intrat scurt în bucătărie, și-a cerut scuze că nu a ajutat-o și a urcat din nou treptele, lăsând-o singură cu dorul ei.

Rahel și-a pus destulă mâncare și o sticlă de apă pe o tavă, a dus totul în camera ei, unde a rămas tot restul zilei. A citit romanul lui Elizabeth Strout dintr-o suflare și, spre miezul nopții, a căzut într-un somn adânc, binefăcător.

Vineri

Nori de ploaie deasupra pădurii.

Rahel privea afară, răsfirându-și părul cu degetele. Tocmai azi. Nu voia ca din cauza vremii să fie nevoită să petreacă toată ziua cu Selma și copiii în casă. *Să împachetezi și niște haine de ploaie pentru copii!* a trimis ea repede un mesaj, deși Selma se afla probabil pe drumul spre gară. O cuprindea durerea de cap când se gândea la masa de prânz. Ca să le facă tuturor pe plac, ar trebui din nou să gătească patru feluri diferite de mâncare – unul pentru ea și Peter, unul pentru Selma și câte unul pentru Theodor și Maximilian.

Uneori, amenințările celor mai vârstnici - *În război ai fi murit de foame. Mănânci ce-avem pe masă.* – îi stăteau și lui Rahel pe limbă.

Doar că Selma și copiii ei au crescut fără lipsuri. Și ce-ar fi putut face ea și Peter? Să provoace lipsuri artificiale ca să îi învețe valoarea reală a lucrurilor?

Stătea în bucătărie, în fața frigiderului deschis și cântărea toate posibilitățile. Singura legumă care le plăcea tuturor era broccoli, *copăcelul* cum spunea Selma când era mică. Și băieților ei le plăceau buchețelele de culoare verde. Din câte își amintea ea, le plăcea tuturor și orezul, dar nu cel integral. Astfel rezolvase cu prânzul și, când Peter a intrat în casă, binedispus după partida de înot de dimineață, se hotărî în sinea ei să facă tot posibilul să petreacă weekendul în liniște.

Pe la unsprezece, Peter se pregăti să meargă la gară. Lăsă geamul deschis pe partea dreaptă, ascultând tare cântecul *Deasupra norilor*. Atunci a pătruns-o un val de iubire. Nimeni în afară de ea nu știa că Peter fredona acest cântec încă de la primul vers – „Vânt de nord-est, decolare la zero și trei minute, pân‘ aici aud motoarele…“[5] – și că de fiecare dată se emoționa la refren.

Ea a rămas în curte, uitându-se după mașină, cu barza lângă ea, căreia parcă i se făcuse deja dor de Peter. Apoi, în același timp cu ploaia, au izbucnit și lacrimile. Atât de neașteptat, încât Rahel a

scăpat întâi un râs scurt, înainte ca barajul să explodeze. Plângând cu voce tare, se târî înapoi în casă și dădu frâu liber disperării.

*

Când Selma și copiii s-au dat jos din mașină, soarele încălzea din nou, cu aceeași putere. Rahel îi întâmpină. N-a fost tocmai ușor să șteargă urmele de plâns de pe față, însă compresele reci din frigider au reușit să dezumfle ochii destul de repede, iar machiajul scump a rezolvat restul.

Barza îl salută pe Peter cu un fâlfâit frenetic din aripi, iar când pisica maro-roșcat voia să-și ceară același drept, pasărea a sărit peste ea.

— Se ceartă animalele între ele pentru tatăl tău, îi spuse Rahel Selmei, înainte să o îmbrățișeze.

Theo și Max așteptau lângă mașină. Se uitau fix la barză, apoi au alergat spre ea, mirați că barza nu stătea pe loc.

— S-a speriat de voi, le-a explicat Selma. Dacă o să mergeți mai încet spre ea, poate se oprește.

Însă trupurile lor mici și pline de viață s-au repus în mișcare, de data asta în direcția pisicii care fugise. Selma a dat din cap, zâmbind.

— Băieți, ce să faci… a remarcat ea sobru.

Selma arăta surprinzător de bine. Nu se cunoștea că avea doi copii mici. Rujul roșu-vișiniu lucea pe buze, ca de obicei, iar genele dese erau date atent cu rimel – era o mamă tânără și frumoasă.

Pe moment, Rahel se rușină. Toate suspiciunile ei legate de weekend i s-au părut fără rost, mai rău, avea sentimentul că era necruțătoare, fără inimă. Selma privi în jur, apoi scoase telefonul mobil din geantă și strâmbă din buze.

— La naiba, aici n-am semnal! Rețea ieftină și nenorocită!

Rahel scutură din umeri.

— Dacă te duci spre bolovanul acela mare, s-ar putea să prinzi semnal. Dacă nu, îți dau telefonul meu.

Selma încuviință din cap.

— Aveți voi un pic grijă de copii? întrebă și o luă din loc, fără să mai aștepte un răspuns.

*

Când Selma s-a întors de la bolovan, Rahel pregătise deja masa de prânz și acum tăia fructele pentru desert. Băieții se serveau fără să întrebe.

— Întâi vă spălați pe mâini! strigă ea și puse un scaun în fața

chiuvetei de la bucătărie.

Băieții nici nu și-au ridicat privirea. Băgau în gură tot felul de felii de măr, bucăți de banană, caise și zmeură, toate-odată, amuzându-se copios. Sucul de fructe li se prelingea pe bărbii. Theo își ridică în sus tricoul și se șterse cu el la gură. Max a făcut la fel.

Selma se așeză lângă fereastră, cu telefonul lângă ea, și-i întrebă:

— Voi, de fapt, de ce nu aveți o casă a voastră? Sau măcar o locuință proprie?

Bine că atunci intră și Peter pe ușă. S-a prefăcut că ia lacom câteva bucăți de fructe, zâmbind. Theo protestă cu voce tare. Apoi spuse mormăind și aparent indiferent la impertinența fiicei lor:

— Pentru că suntem estici. Nu ne-a învățat nimeni cum să facem banii să lucreze în locul nostru. Regulile fundamentale ale capitalismului, dragă Selma, din păcate, mama ta și cu mine le-am înțeles prea târziu.

Rahel îi aruncă o privire în semn de „mulțumesc“. A rupt câteva șervețele de pe rolă, cu care a șters mâinile lipicioase ale băieților și i-a trimis de urgență la chiuvetă ca să se spele.

— Lasă-i în pace, spuse Selma.

Rahel oftă.

— Vrei ca mai târziu să-i înțepe viespile?

Îi șterse apoi pe băieți cu un prosop umed la gură.

— Oricum… continuă Selma, toți prietenii mei din Vest moștenesc ceva.

— Eu abia am împlinit patruzeci și nouă de ani, șuieră Rahel, dacă ai ghinion, mai trăiesc patruzeci.

— Dar nu asta am vrut să spun, mama.

— Oricum moșteniți și voi ceva, a intervenit Peter. Niște bani și un raft plin de ediții princeps. Și mai important este că voi aveți șansa să faceți lucrurile mai bine decât noi.

Selma își răsucea o șuviță de păr în jurul degetului. Rahel tăcea. Un lucru era clar: Dacă Vincent n-ar fi fost atât de harnic și devotat, Selma ar fi sărăcit de mult. După două semestre de filologie și-a luat câteva semestre libere, ca să stea cu Theo, iar când Theo nu împlinise nici un an jumătate și era pe punctul de a relua studiile, a rămas din nou însărcinată cu Max.

— Ce mai face Vincent? întrebă ea inofensiv, privindu-și fiica în ochi.

— Bine, bine… Da, face bine.

Un răspuns care i se păru ciudat și lui Peter. S-a văzut după poziția capului lui, ușor înclinat, și după cât de des clipea din ochi.

Vincent era o binecuvântare pentru Selma. Toată lumea știa asta,

doar Selma considera modul în care se sacrifica el pentru tânăra familie ca pe ceva firesc. S-au cunoscut prima oară la volei pe plajă. Vince a picat victimă imediat fetei obraznice în bikini. După ce-a absolvit în cel mai scurt timp Facultatea de Informatică Economică, a început imediat să lucreze ca stagiar la Banca Saxonă de Reconstrucție. În ochii Selmei, care atunci avea doar nouăsprezece ani, părea un bărbat adevărat, iar când i-a anunțat, după câteva săptămâni de când îl cunoscuse, că vrea să se căsătorească cu el, Rahel mai întâi a amuțit, apoi a răsuflat ușurată. Vince era ca o plasă invizibilă care împiedica o minge ce sălta mereu în sus să nu lunece și să cadă. Timpurile când Rahel nu putea dormi de grija Selmei au luat brusc sfârșit.

Între timp, Vince urcase destul de mult în carieră la BSR. Rahel nu știa exact denumirea funcției pe care o avea acum, nici Selma nu o știa. Era despre date și securitatea lor, atât a putut ea să rețină.

În ceea ce privește o eventuală moștenire, din partea familiei lui Vincent ar fi venit și mai puțin. Când Rahel a întrebat-o prima dată pe Selma despre ei, i-a răspuns: „Niște rataţi din cauza schimbării de regim politic.“ Și a continuat pe același ton: „Ca de obicei, afacere închisă, rămași fără slujbă, au ratat momentul. Boală, depresie și așa mai departe.“

— De ce n-a venit și Vincent? insistă Rahel.

Selma a murmurat ceva despre serviciu și stres. Apoi începu să mănânce repede, uitându-se din când în când la telefon. Theo alunecă de pe perna pe care stătea așezat la masă, și Rahel privi cu oroare cum Selma i-a întins farfuria ca să mănânce sub masă.

— Îi place să mănânce sub masă. Am citit că e doar o fază și că e absolut normal. Când copilul se dezvoltă optim, nu e bine să intervii.

— Aha, atât a reușit să mai spună Rahel.

Max, pe care au reușit să-l așeze într-un scăunel mai vechi pentru copii, se comporta ca un sălbatic. Voia și el sub masă. Înainte să rupă scaunul de tot, Peter îl ridică și îl așeză jos, lângă fratele lui.

— Nu aștepta ca noi să te înțelegem, îi spuse el Selmei.

Selma și-a dres glasul.

— Dacă mâncarea e asociată cu constrângeri, a început ea să explice mai rar, atunci copiii pot să dezvolte tulburări de nutriție.

— Păi atunci ar trebui ca toți din generația mea să sufere de tulburări de nutriție, a răspuns Peter, cu un glas calm, prietenos, adăugând: Nu cred că e adevărat.

Selma a pus tacâmurile jos.

— Vorbești serios, tata? Chiar trebuie să vă îndoiți iar de tot ce fac?

— Dar nu *de tine* ne îndoim, Selma, spuse Rahel energic, ci de ipoteza că toți copiii obligați să stea la masă dezvoltă tulburări de nutriție.

— Nu-mi spune că mie mi-a făcut bine, mama, o atacă Selma. Nici nu știi ce spune terapeuta mea…

— Terapeuta ta?

— Da, exact! Am început psihanaliza. Durează cam trei ani, dar consider că merită.

— Psihanaliză? repetă Rahel. În momentul acela simți ceva călduț și umed pe piciorul drept.

— Ufff! strigă și trase piciorul înapoi sub masă.

Băieții chicoteau dedesubt. Peter puse tacâmurile în farfurie în formă de A, adică nu terminase de mâncat, ca și cum s-ar afla într-un restaurant și venea ospătarul să elibereze masa.

— Totul are o limită, spuse el obosit. Apoi trase băieții de sub masă, unul după altul, îi așeză pe locurile lor inițiale și adăugă cu convingere: S-a terminat cu joaca.

În vreme ce Rahel își curăța piciorul de bucățile de broccoli mestecat, vedea deja cu ochii minții tot filmul. Știa exact ce va răspândi Selma în cele două până la trei sute de ore de psihanaliză și, pentru că Selma încă purta numele de fată, nu-i va fi prea greu psiholoagei să pună lucrurile cap la cap. Confidențialitate sau nu, mai devreme sau mai târziu va ieși la iveală, la vreo întâlnire cu alți terapeuți, că psiholoaga și psihoterapeuta Rahel Wunderlich și-a nenorocit total propriul copil. Uneori îi stăteau pe limbă propozițiile acelea false și inutile: „Cum poți să-mi faci una ca asta? Cum poți fi atât de nerecunoscătoare? N-am făcut totul pentru tine?“

Dar aceste întrebări ar fi alterat și mai mult atmosfera și oricum nu erau adevărate.

Când Peter se apucă din nou să mănânce, asemenea lui Theo și Max, care au continuat să mănânce mai manierat, Rahel își privi fiica în ochi și se gândi la cum au dus-o ei de-acasă, când abia împlinise șase săptămâni, cu prima lor mașină vestică, un Renault 5 vechi. Într-o sâmbătă dimineață au plecat din Dresda în direcția est, până la granița cu Elveția Saxonă[6], la Sebnitz. Acolo mama lui Peter a luat în brațe ghemotocul și l-a dus în casă, unde totul era pregătit. În camera de oaspeți se afla un pătuț cu grilaj, în bucătărie biberonul cu lapte praf, în baie improvizase un loc de schimbat scutece pe mașina de spălat. La început, Peter și Rahel veneau în fiecare weekend și luau bebelușul cu ei acasă, însă cu timpul, mai ales în preajma sesiunii de examene, măreau intervalele de vizită și ajungeau la Sebnitz doar o dată pe lună. Mama lui Peter o descria pe Selma ca pe un copilaș necomplicat,

săritor și mereu vesel. După mai mulți ani, când Rahel a aflat la o perfecționare că acesta era un comportament tipic pentru bebelușii născuți din mame depresive sau pentru bebelușii neglijați serios din punct de vedere afectiv, a izbucnit în plâns. Mama lui Peter se luptase mulți ani cu depresia. Atunci li se păruse soluția ideală să-i încredințeze acesteia bebelușul. Ea și Peter s-au putut concentra în liniște asupra studiilor, mama lui Peter a primit o responsabilitate serioasă, iar Selma a crescut în sânul familiei.

— De ce mă fixezi așa? a întrebat-o Selma încruntată. Îmi dai fiori.

— Scuze, a mormăit Rahel, îndreptându-și din nou ochii în farfuria cu mâncare. „Dacă ai ști tu…“, s-a gândit ea, realizând că fiica ei va afla în curând totul. Analiștii încep întotdeauna cu mâzga cea mai veche. Și în cazul ei, aceasta avea un nume: tulburări afective din copilărie.

Oare o să înțeleagă Selma implicațiile? Până acum nu au vorbit prea des despre despărțirea lor atât de timpurie. Doar când Theo avea șase săptămâni a întrebat-o o dată: „Cum ați putut să vă despărțiți de un bebeluș atât de mic?“ Atunci îl privea fix pe Theo, care dormea liniștit pe genunchii ei. Și a continuat, după o pauză de reflexie: „Nu ți-a frânt inima?“

A doua întrebare nu mai era pentru Peter. În opinia Selmei, doar inima de mamă trebuia să fie frântă. Rahel a îngăimat atunci ceva de genul: „A fost foarte greu, dar altfel nu s-a putut“ și, spre surprinderea ei, Selma a acceptat pe loc răspunsul. Din punct de vedere profesional, absolut de înțeles. *Mama n-a avut de ales* durea mai puțin decât *Mama a ales drumul cel mai ușor, sacrificându-mă pe mine*.

Toate astea o să i le pună Selma pe tapet cât de curând, fără doar și poate.

După masă, Peter și ea au părăsit câmpul de luptă din bucătărie și au băut o cafea pe banca de la intrare. De la una dintre ferestrele de sus se auzeau țipetele băieților. Înainte să urce Selma cu băieții în cameră, Rahel i-a avertizat că nu era casa lor și că majoritatea obiectelor din casă erau foarte vechi. Selma a oftat din greu, dar n-a protestat – semn că a înțeles motivul avertismentului.

Peter stătea la mai bine de un metru distanță de ea. Mângâia pisica fără o ureche, care îl lovea cu coada într-un ritm monoton peste picior. Torcea atât de tare, încât părea că vrea să-i amenințe. Toată atenția lui era îndreptată acum spre acel animal anost. Pe vremuri, după o asemenea masă, își zâmbeau conspirativ unul altuia și zâmbetul întărea comuniunea dintre ei. Astăzi Peter părea complet

satisfăcut în compania unei iepe bătrâne, a unei pisici ponosite și a unei berze nevoiașe.

Sus se potoli zgomotul și se auzi vocea Selmei, care le cânta băieților un cântecel. Cânta atât de frumos, încât Peter se opri din mângâiat pisica și ridică puțin capul. Rahel îi căută privirea și primi un zâmbet.

— Ia lecții de canto, îi explică el. Mi-a povestit pe drum.

Lista activităților începute cu zel de către Selma era foarte lungă. De cele mai multe ori, entuziasmul dispărea cam după patru până la șase săptămâni, iar Rahel trebuia să anuleze cel târziu după trei luni toate contractele pe care le încheiase cu școli de dans sau sport. Din câte știa ea, canto era acum ceva nou.

Rahel își ridică fața spre soare. Clipi un pic și văzu o pasăre răpitoare zburând în văzduhul senin. În camera copiilor se făcu liniște. Nu va mai dura mult și se va retrage și Peter în casă pentru somnul de prânz. Parcă auzea în gând cuvintele lui, iar pe dată le auzi cu adevărat – Peter se ridică și intră în casă.

Acum a sosit momentul pentru o țigară. A intrat repede în bucătărie, ca să-și mai facă o cafea, dar a dat peste Peter.

— Am crezut că vrei să te întinzi un pic, spuse ea, aproape cu reproș.

El arătă spre chiuveta plină de vase.

— Nu pot să te las singură aici, cu toată dezordinea asta.

Au făcut împreună ordine în bucătărie. Și-au împărțit sarcinile clar, fiecare ducându-și la bun sfârșit atribuțiile. Când Peter a terminat și a plecat, iar din ceașca de cafea a lui Rahel ieșeau aburi, a auzit pași în hol.

— Gata, în sfârșit au adormit, spuse Selma și căzu pe un scaun. Îmi faci și mie una? o întrebă pe Rahel, uitându-se la ceașca ei de cafea.

Rahel s-a întors la dulapul cu căni. A căutat mult timp o cană potrivită, controlându-și mimica, să nu pară nici veselă, nici nervoasă, și se îndreptă spre fiica ei, cu o expresie neutră.

— Ești bine? întrebă Selma. Pari obosită.

— Sunt foarte bine, răspunse Rahel, așezându-se lângă ea, ca să-i toarne cafeaua în cană.

— Aproape că uitasem cât de frumos e aici, rosti Selma. Pentru copii este un adevărat paradis.

— Așa e, spuse Rahel oftând.

— Eu sunt singura din grupul nostru de prieteni care nu poate să spună niciodată: *Ducem copiii la țară, la bunici*, se plânse Selma.

— Tot timpul tu, spuse Rahel și luă o gură mare de cafea.

— Cum?

— Asta crezi tu, draga mea, începu să-i explice. Tot timpul crezi că *tu* ești singura căreia i se întâmplă sau nu i se întâmplă ceva.

— Dar așa este!

— Acum te afli aici. La țară. Cu bunicii.

— Dar nu e casa voastră.

— Tot timpul e câte ceva, răspunse Rahel calmă.

Selma se rezemă atât de tare de spătarul scaunului, încât era să cadă.

— N-are nici un rost, șuieră ea printre dinți, cu tine nu se poate vorbi.

— Le reproșezi cumva și părinților lui Vincent că nu au o casă la țară?

Selma scoase un râs isteric.

— Tatăl lui Vincent a ieșit an-ti-ci-pat la pensie. Iar mama lui este vân-ză-toa-re la o drogherie.

— Și? întrebă Rahel naivă.

— Din ce bani să-și cumpere o casă? Dar voi? Tata e profesor universitar, tu ai cabinetul tău. Pun pariu cu tine că oameni ca voi, în Vest, dețin cel puțin o locuință proprie.

Rahel își dorea ca Peter să fie aici, ca să-i dea răspunsurile potrivite acestei tinere atât de furioase.

O singură imagine îi trecu prin minte: Selma mică, în pătuțul cu grilaj, stând culcată și țipând. Nimeni nu venea, nimeni nu o mângâia. Își aducea aminte de rapoartele date cu mândrie de mama lui Peter: la șase luni, Selma dormea până dimineață, la optsprezece luni nu mai purta scutec în timpul zilei și era mereu veselă. Un copil atât de vesel, spuneau vecinii, un copil atât de radios!

— Mă duc până în atelier, îi spuse Rahel Selmei, care începuse să se scarpine în cap, așa cum făcea de obicei când se enerva, se înfuria sau se plictisea foarte tare. Din această cauză, Rahel îi făcuse nenumărate tratamente contra păduchilor, dar în zadar. Cu un oftat, se ridică în picioare și ieși din bucătărie.

Dincolo a simțit liniște. A închis ușa după ea și a mers direct la bancul de lucru, căutând țigara din spatele cărților. Praful dansa în lumina soarelui, și un bondar se lovi în zbor de sticla de la geam. Privirea îi căzu pe un bilețel: *Rugați-vă neîncetat!*

Cum a ajuns el la asta? Ce l-a inspirat? Sau s-a rugat din alte motive?

Simțea că-i făcea bine să-și îndrepte gândurile de la Selma la Viktor. Parcă îl vedea în fața ochilor, așa cum era mai demult. Mereu

își amintea de Viktor ca de un bărbat robust, la vreo patruzeci de ani – înalt și masiv, cu barbă rasă prost, cu ochii albaștri, luminoși și plini de bunătate și pletele prinse într-o codiță la spate.

A fost membru al Academiei de Arte Plastice din RDG. Câștigase nenumărate premii și călătorise pentru studii chiar și în țările vestice. Înainte de căderea zidului a fost la Muzeul Luvru din Paris. Asta își amintea sigur, pentru că de acolo i-a adus și ei ceva. Un afiș cu Nike (Victoria) din Samothrace, pe care atunci nu l-a înțeles, însă mai târziu l-a înrămat și l-a atârnat în bucătărie, în prima ei locuință.

Viktor avea permanent de lucru și, datorită faptului că era membru al academiei, nu ducea niciodată lipsă de materiale și unelte, în comparație cu alți artiști plastici opozanți regimului. Odată le-a auzit pe Edith și pe Ruth certându-se pe tema asta. Edith îl numise pe Viktor *artistul național*, iar Ruth, care întotdeauna se putea stăpâni, își pierduse pentru o clipă controlul, aruncând cuvinte grele despre Edith și prietenul ei din vremea aceea, care era tot artist plastic, dar mai puțin iubit de stat.

La începutul anilor 1990, Viktor a trecut printr-o perioadă de criză. Pentru că nu se mai descurca cu banii, a ajuns să facă diverse sculpturi pentru grădinile unor clienți bogați. Erau la modă reproduceri micuțe după Venus din Milo sau David al lui Michelangelo, iar consumul lui de alcool și tabac, care până atunci îl păstrase în limite stricte, crescuse îngrijorător de mult. Schițele lui nu mai erau căutate. Prea voluminoase, prea abstracte, nu chiar plăcute. Dar din ceva tot trebuiau să trăiască el și Ruth.

Ruth și-a pierdut slujba imediat după reunificare, când Casa de Cultură Municipală, la care ținea lecții de balet finanțate de un combinat, s-a închis odată cu combinatul.

Pentru Viktor totul s-a întors pe dos abia un deceniu mai târziu. În primii ani, și-a mai amintit lumea de el, era invitat la expoziții, apăreau despre el articole în ziare, iar proprietarul unei galerii de artă din Berlin venise chiar la el la țară cu un contract în geantă. Devenise cunoscut peste noapte.

Rahel a luat în sfârșit țigara între degete. Răsuci un pic mâna în sus și-n jos, căutând bricheta.

— Ce e asta, mamă? O țigară de stres?

Selma stătea în ușa deschisă. O adiere caldă de vânt i-a atins brațele lui Rahel. O pisică s-a strecurat printre picioarele Selmei și a dispărut undeva, în spatele sculpturii cu Ruth.

— Ai grijă, pisica! strigă ea. Cum o mai scoatem de aici?

— Lăsăm ușa deschisă, spuse Selma și intră încet în atelier.

Rahel puse deoparte țigara și bricheta.

— Cred că este extraordinar să poți crea asemenea obiecte din nimic, spuse Selma, după ce aruncă o privire de jur împrejur. A atins o sculptură din lemn, nefinisată, de pe una din mese. Apoi se întoarse brusc spre Rahel: Eu nu pot să fac nimic bine, spuse ea, adăugând după câteva secunde: În afară de a desena, cred.

Cu coada ochiului, Rahel văzu pisica trecând în fugă pe lângă ea. Spre norocul ei, în direcția ieșirii.

— Așa e, întotdeauna ai desenat frumos, confirmă Rahel. Și cânți foarte frumos. Și pe lângă astea, ești… o mamă iubitoare.

Ultima parte o rosti încet, aproape în șoaptă. Când a văzut strălucirea din ochii fiicei sale, a vrut să o ia în brațe și să-i ceară iertare. Și ce-ar fi urmat? Se deschidea cutia Pandorei, Selma începea să-și plângă de milă și nimeni nu ieșea bine la final.

Rahel se apropie de Selma și se uită la sculptură.

— E din rădăcini, spuse Selma.

Rahel o aprobă, renunțând la ideea de a o corecta. Era de fapt un burl din scoarța copacului, pe care majoritatea îl confundau cu o rădăcină. La o privire mai atentă, Rahel recunoștea în forma lui imaginea unei pisici ghemuite. Suprafața era netedă, închisă la culoare și avea o structură extraordinar de frumoasă. Doar capul pisicii părea neterminat. Selma l-a atins cu degetele.

— Uite, e chiar pisica aceea cu o singură ureche. Ar fi un cadou grozav pentru tata, de ziua lui. Poți să-l întrebi pe Viktor dacă o putem cumpăra?

— Nu știu sigur dacă lui Viktor îi stă capul la asta. Nu știu nici dacă e capabil să înțeleagă sau să vorbească.

Rahel a înghițit în sec. Imaginația ei refuza în mod constant să accepte imaginea unui pacient bătrân, șchiopătând, care suferise un atac cerebral. *Pentru că,* ar fi spus el tranșant*, ceea ce a fost, nu se mai întoarce*, ar fi spus Peter, etalându-și astfel tezaurul nelimitat de citate.

— Selma? se auzi vocea lui Peter, care o striga prin curte. Câteva clipe mai târziu l-au văzut în ușă, cu Theo în brațe.

— Oh, iubirea mea! rosti Selma, luându-l pe băiat din brațele lui Peter.

— Max doarme.

Peter avea părul ciufulit și cămașa încheiată strâmb. Probabil că îl trezise Theo brusc. Acesta se lipi strâns de mama lui și își băgă degetul în gură. Apoi se zbătu să-l lase jos. Micuțul ticălos în sanctuarul lui Viktor, asta mai lipsea – era prea mult pentru Rahel; înainte să provoace vreo daună, aceasta îl împinse ușor afară din atelier. Selma i-a urmat, iar pe fața ei se citea dezaprobarea legată de gestul lui Rahel.

Până la cină s-au răspândit cu toții în toate direcțiile. Peter a plecat cu Baila și Theo, iar Selma și Max s-au dus să facă baie.

Rahel a lucrat în grădină. Ploaia împrospătase totul. S-a plimbat cu foarfeca de grădină și cu o pubelă de gunoi după ea, a tăiat florile uscate și lăstarii morți, a îndepărtat frunzele galbene de la rododendron, a pus îngrășământ la hortensii și la trandafiri și a dus o mână de flori de levănțică în cameră, unde le-a înfășurat într-o batistă și le-a așezat între haine. Cu o zi în urmă văzuse o molie zburând prin cameră.

Se gândi să împrăștie niște flori de levănțică și în camera lui Peter, dar auzi telefonul sunând la parter. Era Ruth. O întrebă pe scurt despre animale și dacă ea și Peter sunt bine, trecu repede peste vestea cu vizita Selmei cu „Da, da, nici o problemă“ și trecu direct la Viktor.

— Nu mai e cum îl știi, spuse ea și tăcu o vreme.

Rahel o asculta atât de atent, încât uitase să mai respire. Viktor putea să meargă, dar numai încet și șchiopătând, putea vorbi, dar numai în fraze scurte, putea mânca, dar uita pur și simplu de mâncare. Realiza foarte bine situația în care se afla, perioada lui de artist creator trecuse. Abilitățile sale de motorică fină erau distruse, mânuirea uneltelor era aproape imposibilă. Neuroloaga și fizioterapeutul i-au dat speranțe, însă perioadele lungi de timp despre care au vorbit l-au descurajat pur și simplu.

— Rahel, omul acesta e viața mea, spuse încet Ruth. Dar… nu mai e… aceeași persoană.

Și tăcu din nou; lui Rahel i s-a părut că aude un plâns înăbușit, dar, înainte să închidă, vocea lui Ruth părea din nou fermă și hotărâtă, ca dintotdeauna.

Lui Rahel îi plăceau mai mult naturile combative decât cele sentimentale. La un moment dat, în adolescența ei istovitoare, aflase și Selma același lucru.

— E ciudat că tocmai tu ai devenit psiholog, spuse ea atunci, aruncând în gură un pumn de chipsuri și mestecând. Ție îți plac doar învingătorii. N-ai nici un respect pentru cei slabi.

Rahel nu s-a apărat. Deși nu era adevărat; victoria nu era la fel de importantă pentru ea cât era lupta pentru victorie, pentru care nutrea un adevărat respect.

Ieși în curte și îl văzu pe Peter venind cu Baila. Theo stătea mândru pe cal și se ținea cu mâinile de coamă. Un „Brrr!“ energic opri iapa în loc, iar Theo lunecă ușor în brațele lui Peter.

— Am mers și la trap, băiatul nostru nu are nici o frică.

Peter dădea din cap râzând, în timp ce o ducea pe Baila înapoi în

grajd.

Selma apăru și ea de după colț, cântând, cu Max pe umeri, se aplecă să-l pună jos și să-l ia imediat în brațe pe Theo. Nu era de mirare că ajunsese atât de epuizată și de irascibilă. Copiii stăteau lipiți de ea. Se agățau de spatele ei, i se cățărau pe umeri sau voiau să fie ținuți în brațe. Deși amândoi puteau să meargă singuri.

Rahel n-a experimentat niciodată acest tip de apropiere nici cu Selma, nici cu Simon. Ar fi putut, dar nimeni nu-și târa pe-atunci copiii după el. Aceștia stăteau cuminți în pătuțuri și în cărucioare, iar mai târziu în premergătoare, până când mergeau singuri. Era la începutul anilor 1990, în Est oamenii aveau lucruri mai importante de făcut decât să-și care copiii în brațe. Puteau să se considere norocoși că s-au născut! Scăderea ratei natalității după destrămarea RDG fusese colosală. Mulți dintre foștii colegi de clasă ai lui Rahel aveau doar un singur copil, iar alții nu aveau deloc.

*

Cina a fost surprinzător de liniștită. Theo se înfrupta cu bucăți de pâine cu pateu, pe care le mesteca încet, savurându-le. Din când în când, Selma îi mai întindea câte o feliuță de castravete sau de măr. Max, care avea pe bună dreptate la gât o babetică, mânca o budincă de griș cu gem de mere. Când Peter a dat să-i toarne un pahar de vin, Selma și-a acoperit paharul cu mâna.

— Voi știți că sunteți alcoolici, nu? îi întrebă ea pe un ton superior, dar prietenos, care îi smulse lui Rahel un zâmbet.

— Nu trebuie râs, spuse Selma.

— *Să* râzi, o corectă Rahel.

Apoi au continuat să mănânce, ca și cum nu s-a întâmplat nimic; Peter le-a mai povestit o dată cu lux de amănunte peripețiile din excursia cu Baila și Theo, despre frica lui Baila de bariere prea înalte, prelate mișcătoare sau păsări în zbor. De fiecare dată se dădea speriată la o parte, își lăsa urechile în jos, iar Theo râdea și striga: „Hopa!“

Când a auzit că era vorba despre el, Theo zâmbi strengărește și repetă de câteva ori: „Hopa!“

În jur de ora opt, Selma i-a dus pe copii la culcare. Probabil a adormit lângă ei, pentru că nu a mai coborât. Și Peter s-a retras în camera lui. Rahel a așteptat până pe la zece, apoi a urcat scările în camera ei, cu un ușor sentiment de dezamăgire, amestecat cu ușurare.

Niciodată nu puteai ști cum evoluau discuțiile cu Selma și, la urma urmei, mai era și ziua de mâine.

5. Din: *Über den Wolken (Deasupra norilor)* de Reinhard Mey, care a scris și versurile. Publicat în 1974 pe albumul *Wie vor Jahr und Tag*, la casa de discuri Intercord.

6. Denumirea oficială a regiunii în limba germană este Sächsische Schweiz.

Sâmbătă

Noaptea a plouat din nou și, când Rahel a deschis fereastra de dimineață, a simțit un aer de pădure proaspăt, răcoros.

Din cauza copiilor a dormit cu dopurile în urechi. Așa cum îi recomandase Peter, ca să nu audă toate zgomotele din jur. El dormea așa de câțiva ani buni. Între timp, a început să-i placă și ei. Să asculți doar interiorul tău și să nu te mai trezești în timpul nopții îi făcea foarte bine după aproape două decenii de crescut copii. Acum era Selma responsabilă de sensibilitățile nocturne ale lui Theo și Max.

Ziua de ieri trecuse atât de armonios, încât Rahel se bucura de o nouă zi. S-a întins pe covorașul de yoga. Afară se auzeau strigătul unui uliu și pocnetul copitelor pe pietrele din curte. Peter o ducea pe Baila în grajd. Compasiunea lui pentru iapă creștea pe zi ce trece.

— Un animal de herghelie, fără herghelie, spunea el ieri, clătinând din cap; dacă ar mai fi măcar încă un cal.

— Dar te are pe tine, îi răspunse Rahel cu un zâmbet, aruncându-i o privire cu subînțeles.

Deodată nu se mai auzea zgomotul copitelor și nici strigătul uliului. Doar vocile băieților în curte.

— Veniți cu mine să vedem dacă găinile au făcut ouă, le striga Selma veselă, și imediat s-a auzit cum au luat-o la fugă, în hohote de râs.

Rahel a rămas singură în casă. Și-a depărtat picioarele la nivelul șoldurilor pe covoraș, a întins brațele în sus, a inspirat o dată adânc și a început cu ciclul de mișcări familiare. A repetat salutul soarelui de zece ori, apoi și-a îndreptat spatele și s-a ridicat în picioare, gata pentru o nouă zi.

În bucătărie s-a întâlnit cu Peter, care a mângâiat-o scurt pe braț când a trecut pe lângă ea. Simțea atingerea lui și după câteva minute, iar când s-au așezat unul în fața celuilalt la masă, distanța dintre ei parcă se micșorase. Apoi s-a deschis ușa, și Selma împreună cu băieții au dat buzna în atmosfera tandră a acelei dimineți.

*

După micul-dejun, Rahel s-a dus din nou la unul dintre straturile cu flori uscate, în timp ce restul familiei s-a îndreptat spre lac.

— Poate ajung scurt până la alimentară! a strigat Rahel în urma lor, iar Selma s-a întors și a strigat înapoi:

— Nu mai spune alimentară. Se numește Su-per-mar-ket!

Rahel a muncit peste o oră la strat. La sfârșit, a îngenuncheat în fața lui ca să admire rezultatele; și-a pus mâinile deasupra pământului moale și umed, a băgat degetele în el și a rămas pentru o clipă nemișcată. În mintea ei se vedea ca o plantă care-și trăgea toată seva din acest pământ. A zâmbit când și-a dat seama în ce poziție stătea, dar nu era nimeni care s-o vadă sau să o deranjeze. Apoi, ca din instinct, s-a ridicat în picioare, și-a spălat mâinile într-un butoi cu apă de ploaie și a intrat în atelier.

Rahel a privit desenele unul după altul. Le aștepta să vorbească. Cele în care s-a recunoscut pe ea în copilărie i-au provocat o durere înțepătoare. Pe chipul ei de fetiță se citeau semnele maturizării timpurii. Viktor a știut să evidențieze acel sentiment de rătăcire, de care ea își aducea foarte bine aminte.

Mama ei ar fi putut-o avertiza. Nu trebuia ca Rahel să o lase pe Edith să plece. Dacă Ruth n-ar fi fost acolo tot timpul, dacă n-ar fi stat ca lipită de patul ei de moarte, poate că Rahel și-ar fi luat inima în dinți și ar fi întrebat-o iar. Căci oricum nu credea povestirile mamei ei despre felul în care îl căutase în zadar pe tatăl lui Rahel, dar nu l-a mai găsit.

Acum era prea târziu. Moartea lui Edith îngropase tot adevărul.

Și dacă Viktor era tatăl ei? Pe Edith o credea în stare.

A pus foile înapoi în sertar, a luat țigara în mână, a răsucit-o pe-o parte și pe alta și a pus-o la loc. Monstruos gând! Toată viața să trăiești într-o minciună de asemenea proporții! S-a sprijinit cu ambele mâini de sertarele în care erau desenele. Apoi s-a repezit afară, a intrat în casă și a urcat în camera ei. A căutat numărul de telefon al Tamarei și a sunat-o.

— Bună Tamara, spuse Rahel, adăugând repede: Vreau să te întreb ceva și te rog să îmi spui adevărul. Să știi că e de-a dreptul…

— Sunt bine, mulțumesc, Rahel, o întrerupse Tamara. Nu-mi merge chiar rău. Bernd, poți să vezi să nu se ardă orezul? Tocmai m-a sunat sora mea. Spune, te ascult.

— Te rog, Tamara!

— Bine, ce vrei să știi?

— A vorbit vreodată mama cu tine despre tatăl meu? Știi cine e?

— Crezi că, dacă știam, țineam secret?

Rahel a tras aer în piept.

— Nu știu, tocmai de asta te întreb.

— Tipic. Întotdeauna crezi tot ce-i mai rău despre mine. Mai demult eram invidioasă pe tine, pe soțul tău și pe copiii tăi minunați, acum sunt și mincinoasă.

— N-am spus asta.

— Dar așa se înțelege, Rahel.

Apoi, după o scurtă pauză, continuă cu vocea obosită:

— Rahel, n-am nici cea mai vagă idee cine este tatăl tău. Mama nu a vorbit niciodată cu mine despre asta. Și acum am griji mai mari decât asta. Bernd are probleme cu ochii. Vede din ce în ce mai rău. Într-un an sau doi va orbi de-a binelea. Fiul nostru abia își poate achita chiria într-un parc expozițional fără expoziții… Mda, pe unii i-a afectat pandemia mai rău decât pe alții. Cam asta e situația la noi, Rahel. Nu mai e mult și voi rămâne singura care aduce bani în casă.

— Îmi pare rău, Tamara. Serios, îmi pare tare rău să aud asta.

— Asta e. Acum trebuie să te las, să fug în bucătărie.

După ce Rahel a pus jos receptorul, a trecut-o un val de căldură prin tot corpul. Nu se gândise la cel mai elementar gest: să-i ofere ajutor Tamarei. Începu imediat să-i scrie un mesaj, dar, cu puțin timp înainte să-l trimită, a intrat în casă Selma.

— Mamă, pot să vorbesc ceva cu tine?

Fără să aștepte un răspuns, a trecut pe lângă ea și s-a așezat pe pat.

— E posibil să mă despart de Vince, a spus ea, cu capul ridicat și brațele încrucișate. Apoi a început să plângă. Să plângă amarnic. Se cutremura din tot corpul, mâinile îi tremurau; Rahel s-a așezat repede lângă ea și a luat-o în brațe.

*

După ce Selma și copiii s-au dus sus după masa de prânz, Peter și Rahel au rămas în bucătărie. El a pus vasele în mașina de spălat, iar ea a pregătit cafeaua. S-au așezat afară, pe o bancă din spatele hambarului.

— Trebuie să-i scoți asta din cap, îi spuse Peter trist, nu are *nici un* motiv întemeiat… auzi, are alte *sentimente*, rosti el, rotindu-și mâinile prin aer. Sentimente! Alte sentimente! Explică-i, te rog, că e normal. Sentimentele se schimbă. Și sentimentele noastre s-au schimbat.

Rahel i-a aruncat o privire sceptică, care a trecut aproape neobservată.

— Dar nu mai au nimic intim unul cu altul, îi spuse ea, iar ea s-a îndrăgostit de altul…

— Atunci să facă și ei o pauză. Cât despre îndrăgostit…

— Peter, e tânără. Sexul joacă un rol important la vârsta ei.

El o aprobă din cap.

— Se spune despre bărbați că ar fi conduși de instincte, însă ușor-ușor am senzația că voi, femeile, ne depășiți cu mult în privința asta.

Aproape îi veni să râdă, însă iritarea din vocea lui o împiedică.

— Dar voi i-ați pus alt nume, continuă el, la voi se numește emancipare!

— Ce e cu tine? îl întrebă Rahel, trăgându-se un pic mai departe de el.

— Nimic. Numai că nu pot să stau și să nu fac nimic când văd că fiica noastră își distruge familia dintr-o pură toană. Mai ales că locuința noastră nu e făcută pentru atâtea persoane.

— La ce te referi?

— Ah, nu ți-a spus? La început ar vrea să se mute cu copiii la noi. Doar nu are nici serviciu, și nici bani.

Rahel a strigat fără ezitare:

— Nu!

Nici nu a mai auzit ce-a spus Peter mai departe. În timp ce el medita la asemănările dintre Selma și Edith, mai ales în ce privește frivolitatea lor, în mintea lui Rahel se contura deja o imagine clară: dezordinea din locuința ei, gurile mânjite de ciocolată ale lui Theo și Max, ea stând în fața aragazului, și Peter fugind în camera lui. Singura care lipsea din acest tablou era Selma.

— Nu, nu se poate, se auzi deodată rostind cu o voce străină.

— La nevoie, ar merge, răspunse Peter, dar în cazul acesta nu este o nevoie. S-a îndrăgostit de un tip mai artist așa, din fire.

— Care face instalații electroacustice, îi explică Rahel.

— Instalații electroacustice, poftim! repetă el enervat, adăugând: Meseria perfectă pentru a întreține o familie. Absolut sigură în situații de criză.

Rahel îi puse o mână pe braț, însă el o respinse.

— Mă duc să mă plimb puțin, murmură el, ridicându-se și traversând câmpia în direcția pădurii.

Rahel s-a întors în casă într-o dispoziție tomnatică. O luă pe un drum ocolitor și o văzu de departe pe Selma stând pe bolovanul înalt. Se balansa amenințător înainte și înapoi, cu telefonul la ureche, gesticula puternic cu celălalt braț și își arunca în mod repetat capul pe spate. Cuprinsă de o inerție bruscă, Rahel se strecură pe lângă ea.

Dintr-odată se confruntă cu o privelişte ciudată: barza traversa curtea cu paşi mari, flancată de patru pisici. Se părea că în ultimele zile căpătase destulă încredere în sine. Cu obrăznicie se îndreptă spre uşa din faţă şi începu să se zbată sălbatic în prag. Pisicile se împrăştiară în toate direcţiile, mârâind, iar în depărtare se auzeau scâncetele lui Baila. Ce se întâmpla oare? O revoltă a animalelor? Rahel s-a apropiat cu paşi repezi şi a strigat: "Huş! Huş!", dar barza nu se dădea la o parte. A luat o mătură, care era sprijinită de peretele casei, şi a îndreptat-o spre barză. În cele din urmă, aceasta s-a îndepărtat, fără grabă şi destul de neimpresionată, însă măcar eliberase intrarea.

Ajunsă în camera ei, s-a întins în pat. Peter avea dreptate – Selma trebuia să-şi revină. Închise ochii şi se gândi la câteva propoziţii inteligente, presărate cu tot ce învăţase din experienţa ei profesională: laude, aprecieri şi recunoaşterea tuturor contradicţiilor. De asemenea, se obişnuise cu gândul la posibile incriminări şi jurase că va rezista calm, chiar şi la cele mai exagerate acuzaţii.

În cabinetul ei auzea asemenea lucruri în fiecare zi. Că părinţii erau vinovaţi de orice! După standardele de azi, Edith ar fi trebuit să fie privată de custodia copiilor. Şi, la fel ca ea, jumătate din toţi ceilalţi părinţi. Cu puţină laudă nu provocai decât indignare. Nu de mult, o tânără clientă s-a plâns că părinţii ei au lăudat-o doar pentru performanţe deosebite. „Pentru ce altceva să vă laude?" era cât pe ce să o întrebe Rahel, dar apoi şi-a venit în fire şi a pus problema altfel.

— Presupun că lauda avea atunci pentru dumneavoastră o valoare cu totul specială.

Când a văzut-o ridicând din umeri, a întrebat-o mai departe:

— Vă mai luaţi părinţii în serios, dacă vă lăudau pentru orice lucru obişnuit? Ar mai fi avut lauda aceeaşi valoare pentru dumneavoastră?

Tânăra a început să-şi muşte buza de jos şi a ridicat din nou din umeri. Rahel i-a dat această întrebare ca temă pentru acasă. Asemenea multora, şi această tânără pacientă judeca totul prin prisma valorilor ideale, şi nu a realităţii. Ceea ce putea duce doar la eşec.

Selma avea tendinţe similare. Rahel a repetat în cap tot ce voia să-i spună. Prin propoziţii scurte, clare, prietenoase se putea construi o punte a înţelegerii cu fiica sa. A închis ochii, şi mormăiala ei s-a transformat treptat în şoapte, după care toate gândurile au dispărut. S-a cufundat într-un somn lin.

Se trezi speriată. I se părut că dormise ore întregi, deşi trecuse doar o jumătate de oră. Îşi prinse părul în coc în faţa oglinzii şi puse un pic de cremă în jurul ochilor.

La masa din bucătărie stătea Selma cu privirea îmbufnată.

— Vrea să ia el copiii, îi spuse ea, înainte ca Rahel să se așeze.

— Cine vrea copiii?

— Vincent!

— Stai un pic, ia-o te rog de la început.

— Vince și cu mine ne-am certat la telefon și i-am spus că nu știu dacă o să mergem mai departe noi doi, și atunci mi-a spus că eu sunt liberă să plec, însă copiii vor rămâne la el.

— Un moment, așa ceva nu se poate. Nu se poate să vorbiți despre lucrurile astea la telefon. Doar nu vă despărțiți la telefon.

Îi veni în minte imaginea Selmei stând pe bolovan, cu rochia fluturând și cu telefonul la ureche. Fără să vrea, își scutură capul.

— El m-a provocat și…

— În ce sens te-a provocat?

— A vrut să știe dacă Theo și Max se duc devreme la somn. Și dacă nu cumva aleargă desculți, căci nu aveau vaccinul antitetanos și… ah, prostii de genul. Întruna se dă atotștiutor.

Rahel tăcea.

— Da, sigur, adăugă Selma răutăcios, pentru tine și tata Vince e cel mai bun.

— Noi îl prețuim, așa e, dar asta înseamnă că și pe tine te prețuim. Doar tu l-ai ales.

— Dar a fost o greșeală, mamă!

— Aveți doi copii împreună, nu poți spune că a fost o greșeală.

Rahel nu l-a auzit pe Peter venind. Fața lui era roșie, avea pete de transpirație sub brați, pe cămașa lui, de obicei impecabilă. Își luă un pahar, îl umplu cu apă de la chiuvetă și îl bău dintr-o singură răsuflare. Apoi se așeză lângă ele.

— Copiii nu sunt o greșeală, răspunse Selma.

— Sună bine pentru început, o mângâie Peter pe Selma pe păr, iar în jumătatea de oră care a urmat, ea nu a respins cel puțin în mod direct sfaturile părintești. Înainte să se sperie toți de zgomotele din hol, Selma era cât pe ce să fie de acord cu o terapie de cuplu.

La vederea copiilor, chipul Selmei s-a luminat. Max nu avea nimic pe el, în afară de un scutec atârnând și o cizmă de cauciuc mult prea mare în piciorul drept. Theo purta cizma potrivită în piciorul stâng, în rest era gol-goluț. El s-a urcat iute în poala Selmei. Din această poziție sigură, se putea apăra, cu chipul serios, de toate încercările neajutorate ale lui Max să ajungă în același loc. De fiecare dată când Max se apuca cu mânuțele de rochia Selmei, Theo își împingea fratele cu putere.

— Nu, Theo, îi repeta Selma cu vocea calmă, sărutându-l pe obraz.

Rahel a tras adânc aer în piept, l-a apucat pe Max și l-a ridicat în brațe.

„N-aș vrea să mă faci prea repede bunică. Îmi trebuie cel puțin zece ani de pauză“, au fost ultimele cuvinte pe care i le-a spus Selmei când s-a mutat din casa părintească. Știa că Selma nu îi va respecta dorința, dar voia să rămână spus.

Max nu era nici pe departe mulțumit cu soluția bunicii lui.

— Maaaamaaa! se agită el, întinzând brațele către Selma.

Câtă putere avea acest trup atât de mic! Rahel îl ținea strâns, dar aproape îl scăpă din brațe.

— Maaaamaaa! Theo se lipi mai tare de Selma, privind cu răceală la fratele lui. Nici urmă de milă. Selma oftă, apoi îl puse pe Theo jos.

— Mă mai duc o dată la bolovan, spuse ea cu telefonul în mână și dispăru.

Înainte s-apuce copiii să se țină după mama lor, Peter a închis ușa și a rămas de pază lângă ea. Rahel le-a promis că le face clătite. Pentru un moment, s-au liniștit.

— Pe cine sună acum? Pe Vincent, sau pe instalator? o întrebă Peter.

— Vincent e tatăl meu! îi explică Theo.

Rahel îi aruncă o privire serioasă lui Peter și duse degetul la gură. Băiatul era mai atent decât bănuiau ei.

— Du-te sus și îmbracă-te! îi spuse ea.

Apoi a căutat toate ingredientele pentru aluat și l-a trimis pe Peter cu Max în baie, ca să-i schimbe scutecul.

Theo s-a întors în bucătărie, îmbrăcat doar cu un tricou.

— Buni, știi ceva?! strigă el, peste gălăgia de la mixer.

— Ce? strigă Rahel înapoi.

— Tata a plâns.

Ea opri mixerul și se întoarse către el. Theo se frecă la ochi și imită un plâns în hohote.

— Și mama a făcut așa.

El a apucat o cană goală de pe masă și a aruncat-o pe jos, înainte ca Rahel să poată interveni. Cu capul înclinat, se uita la cioburi.

— S-a stricat, a spus el și s-a urcat pe un scaun.

— Și adulții se mai ceartă, cum faci și tu cu Max, însă mai târziu se împacă, spuse Rahel, ea însăși îndoindu-se de asta. Adună cioburile cu o mătură.

După ce prima clătită aurie dispăru bucată cu bucată în gura lui Theo, ea răsuflă ușurată. Era așa cum spuneau toți: copii mici, griji

mici, copii mari, griji mari. Faptul că Selma nu se abținea nici în fața copiilor nu era un semn bun.

Nu au mai abordat subiectul pe tot parcursul zilei. Peter părea la fel de dezinteresat ca și ea să continue discuția. Atmosfera pașnică a ținut până seara, după cină și după ora de culcare. „Mâine“, se gândi Rahel stingând lumina, „o să vedem mai departe“.

Duminică

În mijlocul salutului soarelui, Theo și Max au dat buzna în cameră.

— Mă întorc imediat, strigă Selma din hol.

Băieții au sărit pe covorașul lui Rahel și au început să facă tumbe.

— Unde e bunicul? îi întrebă Rahel, în speranța că scapă de ei.

— La păsări, strigară ei în același timp.

Imediat după aceea au început să se încaiere, iar Rahel a fost nevoită să le lase lor tot covorașul. S-a dus alături, în baie și s-a privit în oglindă. „Nici eu n-aș întoarce capul după mine“, se gândi ea.

Dacă avea ghinion, nu o va mai dori nimeni, niciodată. Nu se va mai lăsa niciodată pradă pasiunii euforice, ci își va canaliza atenția asupra nepoților, asemenea tuturor celorlalte femei în vârstă, găsind un alt fel de satisfacție în cultivarea acestor vlăstare mici și puternice și uitând treptat de dorințele proprii.

Iar această uitare va neutraliza treptat feminitatea, făcând ca toți ceilalți să n-o mai vadă ca pe o femeie, ci ca pe o simplă bunicuță.

Și-a pus un prosop pe cap. Apoi a făcut o grimasă hidoasă și s-a uitat la copii, care s-au oprit din joacă la vederea ei și au început să țipe.

Mai târziu s-au întâlnit toți în bucătărie. Pe chipul Selmei se citeau o prospețime și o seninătate care nu puteau să-i scape nici lui Peter.

— Așa de radioasă în dimineața asta? rosti el.

Selma zâmbi, strângând din umeri, de parcă ar fi vrut să zică: De ce nu? Pălăvrăgeala ei exuberantă cu copiii și apetitul ei sănătos i-au stârnit suspiciuni lui Rahel. După ce băieții au terminat de mâncat terciul cu lingura și au fugit afară, ea o întrebă direct. Se pare că Selma așteptase acest lucru.

— Cred că… spuse ea solemn, cred că până la urmă știu ce meserie vreau să fac.

Peter ridică sprâncenele surprins, iar lui Rahel îi scăpă doar un: „Aha!“

— Doar știți și voi cât de mult îmi place să desenez. Ultimul lucru pe care l-am făcut a fost o carte ilustrată pentru Theo. Iar în Leipzig există un program de studii în arta ilustrației.

— În Leipzig?

— Da, în Leipzig! a confirmat Selma pe un ton hotărât, aruncându-i o privire severă lui Rahel. Leipzig e oricum mai mișto decât Dresda.

— Și copiii? a întrebat Rahel repede.

— O să vedem… nu m-am gândit încă la asta.

— Așa cred și eu, adăugă Peter.

Selma s-a uitat de la unul la altul. A strâns din buze și a făcut ochii mari.

— Sunteți niște… niște…

— Niște îngusti la minte, vrei să zici? o întrebă Peter zâmbind. Suntem părinții tăi, nu prietenii tăi. Sarcina noastră e să-ți spunem și lucruri care nu-ți plac, nu doar să repetăm după tine ce vrei tu să auzi.

Selma s-a repezit pe ușă, fără să mai scoată un cuvânt. Era imposibil să ții pasul cu toanele ei. Cu o zi înainte accepta ideea unei terapii de cuplu și azi – cel mai probabil în urma conversației telefonice cu electroacusticianul – voia să-și schimbe brusc întreaga viață. Rahel și-a acoperit fața cu mâinile și a rămas la masă nemișcată.

— Hei, simți mâna lui Peter pe umăr, doar știi cum e ea. Multă zarvă pentru nimic.

— Nu mai sunt chiar atât de sigură, murmură ea.

Întotdeauna i s-a părut imposibil modul în care Selma scotea pe gură chiar și cele mai neterminate idei. Aproape uitase de câtă putere avea nevoie ca să-și păstreze echilibrul.

Pe fereastră a văzut-o pe Selma cu Max în brațe. Acesta îi apăsa obrajii cu mânuțele și spunea ceva care o făcea pe Selma să râdă. Imediat după aceea a început să se zvârcolească în brațele ei.

Rahel simți fiori în tot corpul. De mult nu se mai gândise că și ea ar putea fi acum mama unui copil mic.

A aflat că e însărcinată la scurt timp după ce împlinise patruzeci și cinci de ani. S-a supărat foarte tare din cauza asta. S-a supărat pe ea însăși și pe neglijența ei. Aproape nu-și mai amintea de actul erotic în sine, în timp ce alte cupluri făceau Dumnezeu știe ce, ca să aibă un copil. A fost supărată și pe Peter, deoarece corpul ei trebuia să suporte procedura unui avort, în timp ce al lui rămânea neatins. Și o supărase și reacția lui.

Când l-a anunțat, el a privit-o cu bucurie și oarecare uimire, ceea

ce o făcu să șuiere printre dinți:

— Peter! Am patruzeci și cinci de ani!

Cu asta s-a rezolvat problema. S-au făcut programări, apoi avortul și nu s-a mai discutat niciodată despre acest lucru. Bineînțeles că nu le-au spus nimic copiilor.

— Mă duc afară, la ea, spuse Peter, alungându-i gândurile.

Ea aprobă din cap, gândind cum cei fără copii nu se maturizau niciodată. Puteau fi oameni minunați, însă mereu le lipsea ceva.

Afară Peter vorbea cu Selma. Își încrucișa brațele, și buzele i se mișcau neîncetat. Selma se uita în sus, la cerul senin. Băieții nu se vedeau, Rahel le auzea doar vocile.

S-a ridicat în picioare și a ieșit afară.

— Theo! Max! îi strigă ea. Haideți cu mine, mergem la lac!

Băieții au venit în fugă, iar Peter a privit-o cu recunoștință.

Toată după-amiaza Selma părea că se ferește de ei. Și față de copii se comporta absent. Ba se ducea la baie și rămânea acolo o veșnicie, ba se ducea la bolovan, ca să ia legătura cu lumea de-afară, cum zicea ea. S-a furișat pe lângă ei în timp ce băieții mâncau budincă cu zmeură și s-a întors abia după o oră. Fără să le dea vreo explicație.

— Las-o, spuse Peter. Prelucrează informațiile. Mai mult, el avea impresia că Selma avea pentru prima dată ambiție; nu te puteai preface că nu vezi asta.

Lipsa de ambiție a Selmei fusese o adevărată problemă la școală. Dacă lua un cinci la un test, nu era deloc dezamăgită, ci declara cu un zâmbet dezarmant că a fost nevoită să știe jumătate din materie ca să ia un cinci, iar jumătate însemna destul de mult. Se enerva când Rahel își făcea griji și o întreba de ce se mulțumea cu puțin în loc să se străduiască să obțină cele mai bune rezultate. Pe măsură ce Selma a crescut, a acuzat-o pe Rahel că o iubea doar când avea câte o reușită. Au fost discuții istovitoare, seri lungi la masa din bucătărie cu lacrimi, reproșuri și nopți nedormite. Efectul a fost nul. În timp ce ambiția lui Simon trebuia mereu înfrânată, Selma nu părea să aibă vreo ambiție.

Mai mult, Selma începuse în perioada aceea să se îmbrace foarte provocator. Ținuta ei atrăgea privirile tuturor. Selma îi numea porci perverși pe cei care se uitau după ea mai mult decât trebuia, iar atunci când Peter a rugat-o ca măcar la școală să se îmbrace mai decent, și Rahel a îndrăznit să o întrebe dacă îi plăcea să-și vadă profesorii cu penisurile pe jumătate ridicate când intrau la oră, singura ei reacție a fost să pufnească într-un râs disprețuitor.

Au lăsat să treacă vremea ca la o boală, pe care au tratat-o cu răbdare și cu un nod în gât de frică. Au sperat că fetița lor se va

întoarce în fiecare zi acasă teafără și nevătămată și că va trece și faza aceea, așa cum au trecut toate celelalte faze.

Simon, care nu stârnea nici pe jumătate asemenea furtuni, primea atenția lor tot pe jumătate. El a trecut ușor prin pubertate, s-a îmbătat de câteva ori, de câteva ori nu a ajuns acasă la ora stabilită, dar cam asta a fost tot. În centrul existenței lui stătea sportul. Cu școala nu a avut probleme. Spre dezamăgirea lui Peter, nu prea i-a plăcut beletristica, în rest a citit orice carte de istorie din casă.

Nu e de mirare că amintirile lui Rahel erau dominate de prezența Selmei. Și de prietenele acesteia, care intrau și ieșeau în roiuri din casa lor. Ocupau bucătăria, sărbătorind tot felul de orgii culinare, ascultau muzică la maximum și-i făceau pe toți membrii familiei să fugă de acasă. Se îmbulzeau în baie să-și coloreze părul, murdăreau prosoapele, împrăștiau în aer mirosuri înțepătoare de oxidanți și vopsea de păr și o întâmpinau în hol cu voci mieroase: „Bună ziua, doamna Wunderlich.“ Blocau balconul ore întregi și dispăreau la un moment dat după o mare zarvă de luat rămas-bun. Deseori – și asta era partea cea mai proastă – rămâneau peste noapte în camera Selmei și prădau de-a dreptul tot ce găseau în frigider.

Când venea cineva la Simon în vizită, era cel mult o persoană, pe care o primea la el în cameră. Închideau ușa și rămâneau acolo.

După-amiază târziu, înainte de cina adulților, Theo și Max molfăiau satisfăcuți paste cu sos de roșii. Rahel îi privea epuizată.

Ce bine că stau jos la masă!

Max luase o pastă în mână și trăgea de ea. Când a văzut că s-a rupt, a aruncat-o pe jos.

— Nu! îl certă Rahel.

— Lasă-mi fratele în pace! strigă Theo, nervos.

În tot timpul acesta, Max arunca tot mai multe paste sub masă. Theo îl lovi cu putere peste degete, urlând la el:

— Nu!

Privirea lui cerea laudă și aplauze, însă Rahel a rămas tăcută.

Încă o noapte. Și o dimineață. Și apoi va fi din nou liniște.

A doua săptămână

Luni

Selma stătea în picioare, cu o cană de cafea în mână. Radioul era dat atât de tare, încât vocea prezentatorului de la știri se auzea peste vocile copiilor.

Rahel a dat radioul mai încet. Nu avea chef de știri.

— Ce e nou prin lume? întrebă ea, chinuindu-se să pară relaxată.

— Prea puține femei în funcții de conducere, asta e nou, o anunță Selma cu revoltă în glas. Bărbați care se țin cu forța de funcții. Incredibil. În Germania e cel mai rău. Mai rău decât în Polonia!

— Păi na… spuse Rahel pe un ton mai vesel.

Selma o privi cu indignare.

— Ce le oprește pe femeile tinere ca tine, de exemplu, să studieze și să aibă o carieră de succes? o întrebă Rahel, realizând, în timp ce punea întrebarea, că mai bine ar fi tăcut.

— Poftim, cum adică? răspunse Selma, întinzând brațul țintă și arătând cu degetul spre Theo și Max, care stăteau sub masă și mâncau terciul de la micul-dejun.

— Aha, zise Rahel, aplecându-se sub masă și spunând cu voce blândă: Nu vreți voi, micuțe piedici în carieră, să vă așezați sus la masă?

— Nu poți să te abții, nu? răsună obosită vocea Selmei. Trebuie să mă pui la respect.

Rahel se ridică, oftă și făcu un pas către fiica ei.

— Mi-aș dori să vezi că lucrurile sunt mai complexe decât crezi tu. Că nu doar lăcomia bărbaților, ci și deciziile personale de viață ale femeilor joacă un rol important.

— Păi atunci spune așa, nu mă ataca… cu Simon n-ai vorbi niciodată așa.

Rahel își simți obrajii plesnind de rușine. Selma avea dreptate. Dar nici Simon nu era genul de om care să spună atâtea prostii. Naivitatea fiicei sale era cea care atrăgea după sine corecturile. Diferența pe care o făcea ea între călăi și victime. Viziunea ei copilărească asupra lumii!

— Iartă-mă, te rog, îi spuse ea Selmei, ca să nu strice ultimele ore petrecute împreună.

Theo și Max au lăsat castronelele sub masă și au fugit afară. Un pic mai târziu s-au întors speriați, cu ochii bulbucați de frică și au început să tragă de Rahel și Selma, ca să iasă cu ei în curte. Pe capacul unui tomberon mai vechi văzuseră puișorii de găină și șoriceii scoși din congelator, care urmau să fie mâncați mai târziu de barză. Băieții au tras de pe ei capacul cu care Peter îi acoperise, lăsând grămada de animale moarte descoperită și pradă pisicilor și insectelor.

— Toate erau moarte, le explică Theo, strângând din umeri.

Apoi au privit, fără să se miște din loc, cum barza a mâncat totul; Selma a făcut câteva poze cu telefonul, exclamând la sfârșit:

— De fapt, am putea să mai rămânem câteva zile!

Peter ridică ușor capul, răspunzând cu hotărâre calmă în glas:

— Nu.

Nimic altceva. Doar acel *nu*, răspicat și atotcuprinzător.

Când sosi timpul să plece, Peter se plimba nervos prin curte. Se uita de jur împrejur, căutând-o pe Selma, care insistase să meargă pentru ultima oară la lac. Băieții stăteau în mașină și își apăsau nasurile de geam. Nu rezistau mult timp acolo. În cele din urmă a apărut și Selma, cu mersul încet și o expresie de suferință și reproș în ochi.

Rahel o mângâie pe braț.

— Hai, lasă. Nu mai are rost să amâni. Trebuie să vorbiți, tu și Vincent, și să căutați ajutor.

— Haideți, gata! strigă Peter și deschise portiera.

Apoi au ieșit cu mașina din curte, iar Rahel i-a condus până la bolovan, făcându-le mereu cu mâna.

La fel cum o conduceau Viktor și Ruth pe vremuri. Viktor mergea de obicei puțin în spatele lui Ruth și, chiar după ce Ruth nu mai făcea cu mâna și se întorsese deja cu spatele, el rămânea acolo, cu privirea fixă și brațul ridicat. Rahel se agăța mereu de perna din spate a trabantului și striga „Paaaaa!“ către staturile din ce în ce mai mici, iar Tamara îi spunea în fiecare an același lucru: „Nu mai striga atât de tare! Ești enervantă!“, după care se afunda adânc în scaun, în timp ce Edith, cu ochii plini de lacrimi, încerca să păstreze direcția mașinii.

Pe Rahel o cuprinse o senzație de neliniște și nu știa exact dacă amintirea aceea, sau momentul din prezent era cauza acelei neliniști.

Se întoarse în casă îngândurată. Nu putea nega faptul că plecarea Selmei a făcut-o să răsufle ușurată. Pe de altă parte își simțea conștiința încărcată, simțea că a dat greș ca mamă.

A urcat ușor treptele. Totul era vechi – pereții erau pătați, treptele de lemn erau roase, lacul de pe balustradă era sărit. Faianță crăpată, dulapuri care nu se mai închideau și geamuri care n-au fost șterse niciodată.

A parcurs cu greu câteva pagini din romanul recomandat de vânzătoarea de la librărie, însă povestea nu a captivat-o deloc.

S-a plimbat prin cameră, s-a uitat pe fereastră, le-a privit pe barză și pe pisica cu o singură ureche și i s-a părut că animalele se uitau la ea ca la un dușman.

Până la întoarcerea lui Peter, timpul a trecut din ce în ce mai deprimant pentru ea. Afară ardea soarele. Dintr-o singură mișcare pârjolise tot ce-a fost verde și înflorit. Rahel ar fi trebuit să ude grădina mai devreme în dimineața aceea.

S-a ridicat și s-a dus la cutia poștală, care se afla în afara curții, atârnată de un stâlp gros, de lemn. Era suficient de mare, intrau în ea și colete, și avea un capac căptușit pe margini cu un fel de pâslă, astfel încât să nu pătrundă apa de la ploaie sau ninsoarea. Viktor și Ruth au redus la minimum întâlnirile nedorite cu oamenii – un mod de viață ce i se potrivea foarte bine și lui Peter. Cutia era goală. Rahel a dat un tur în jurul clădirilor, s-a uitat la găinile din ocol, a cules câteva frunze uscate de plante perene și din tufișuri și s-a gândit cum ar fi să trăiască aici pentru totdeauna. Verile ar fi splendide, însă, începând din octombrie și până în aprilie, ar avea parte doar de muncă, zile mohorâte de iarnă, camere cu pardoseli reci sub tălpi, animale urât mirositoare și mereu aceleași haine. Cea mai mare parte a garderobei ei ar fi inutilă. Erau haine nepotrivite pentru curte și grădină. Și prea extravagante pentru sat.

Dacă ar fi fost în locul lui Ruth, nu s-ar fi chinuit să se dea cu ruj și rimel în fiecare zi și să adopte acea atitudine soldățească, cu spatele drept și umerii trași. Nu. Probabil că Rahel ar fi delăsătoare.

Căută o bancă mai la umbră și se așeză. A închis ochii, ațipind pentru o vreme, până când a auzit portiera de la mașină și pe Peter apropiindu-se cu pași ușori.

— Am fost și la cumpărături. Am luat ceva cald ca să mâncăm. Mâncare asiatică. Vietnameză, cred.

Rahel zâmbi obosită și îl urmă în bucătărie, unde un miros puternic de mâncare asiatică se răspândi la deschiderea caserolelor.

— Vrei să știi ce mi-a spus Selma?

— Mai bine nu, răspunse ea sincer.

— E vorba despre instalatorul ei electroacustician, continuă Peter, ignorând răspunsul ei: Are patru copii.

— De la câte femei?

— Două.

Rahel împinse la o parte mâncarea.

— Puteai să-mi spui asta și mai târziu. Acum mi-a pierit pofta de mâncare.

Peter scoase bețișoarele din hârtie și le puse stângaci între degete.

— Ea pretinde că o inspiră.

— Și tu ce-ai spus?

— Că poate să o inspire, dar nu poate să distrugă o familie din cauza asta.

Rahel îl privi fix.

— Ai îndemnat-o la o aventură?

— Nu chiar. Însă da, am încercat să-i fac clar că asemenea lucruri se pot întâmpla. Că sentimentele vin și trec și să nu ia decizii pripite pe baza lor.

Rahel n-a fost în stare să riposteze decât cu un: „Aha!“ Dacă Peter ar fi fost și pe vremuri, când se aflase ea în aceeași situație, măcar pe jumătate la fel de înțelegător!

Cu cincisprezece ani în urmă, la un stagiu de perfecționare în terapie sistemică, îl înșelase cu Alex, fost înotător de performanță, psiholog și *coach*. Un bărbat care a întrebat-o direct dacă vrea să se culce cu el. I-a spus că a vrut-o imediat după ce a văzut-o și, dacă și ea simțea același lucru, atunci să-i dea un semn. Orice, un mesaj, o privire. Hotelul conferinței era situat la poalele munților Taunus, iar ea ar fi vrut să se plimbe mai mult în pauze. Trei zile nedormite, în timp ce Peter era acasă cu copiii. Când primea mesaje de la el, îi răspundea scurt și mecanic: „Sunt bine. Mă gândesc la voi și mi-e dor de voi. Pupici ție și copiilor.“ Cuvintele îi veneau repede, în timp ce tot trupul ei fierbea. Nu a știut până atunci cât de adâncă putea fi dorința.

Apoi, întoarsă acasă, la Dresda, au urmat mărturia ei dureroasă, disprețul lui Peter și tăcerea lui chinuitoare, timp de luni întregi.

El scăpa întruna mâncarea dintre bețișoare. Rahel a pus capacul de staniol pe caserolă și a dus-o în frigider.

— O să mănânc mai târziu, spuse ea și ieși afară.

L-a evitat până seara. Căldura înnăbușitoare paralizase orice activitate. Nici o pasăre nu mai cânta, pisicile stăteau ascunse, barza ședea nemișcată într-un loc umbros din curte. Peter s-a retras în camera lui întunecată. Compania scriitorilor îi era de-ajuns. Cel mai simplu mod de a-i atrage atenția era prin intermediul cărților pe care le citea. Când reușea să înțeleagă subiectele care îl preocupă, putea să poarte cu el conversații frumoase, chiar și după mulți ani de căsnicie. În acel moment îi lipseau însă puterea și interesul pentru asta.

S-a îndreptat spre ocolul de găini și s-a uitat cum se scăldau în nisip și se tăvăleau la umbra a doi copaci de măr, cloncănind agitate. Un uliu le dădea târcoale pe deasupra. În spatele ocolului de găini începea drumul spre grajd. Pe marginea lui erau cireși și pruni bătrâni, unii dintre ei deja uscați. Erau și doi caiși cu fructe coapte, în jurul cărora roiau viespile. Ruth i-a spus odată că erau caise timpurii, din soiul Bergthold – un nume care suna a nobilime veche.

Baila stătea sub un copac, chiar lângă adăpătoare. Alunga mușteleu cu coada și dădea din urechi. Toată lumea știa ce să facă – găinile, calul, ca să nu mai zică de Peter. Numai Rahel nu știa ce să facă cu ea însăși. Nu mai suporta ziua aceea toridă și obositoare. Era prea mult pentru ea și ar fi vrut să-i ia cineva de pe umeri povara de a fi ea însăși, doar pentru câteva ore.

Marți

— Este incredibil cât de vizionar a putut să fie Pasolini! exclamă Peter când Rahel intră în bucătărie pe la opt dimineața.

— Bună dimineața, a răspuns ea, umplând fierbătorul cu apă și punând cafea măcinată în cană.

— Acum cincizeci și cinci de ani, continuă el, a scris despre felul în care societatea de consum distruge cultura.

Pentru câteva secunde, fierbătorul de apă se auzi mai tare decât prelegerea lui și atunci tăcu. După ce Rahel se așeză în fața lui cu o felie de pâine prăjită pe farfurie, începu din nou. Ea cunoștea subiectul, mai vorbiseră despre asta. Era una dintre părerile pe care le împărțeau: universalitatea și egalitatea pe toate planurile duceau la consecințe fatale. O lume culturală bogată și diversă era nivelată din ce în ce mai mult, tot ce era deosebit, unic în felul lui, era distrus conștient. Și rămânea un singur lucru cert: consumul.

Câte seri nu discutaseră Peter cu ea despre aceste lucruri, dar, ca în toate celelalte cazuri asemănătoare, pe care Rahel le considera oricum pierdute, interesul ei a pierit treptat. Nu-și mai pierdea vremea cu lucruri care nu puteau fi schimbate. Își păstra energia pentru lupte mai folositoare.

Totuși îl ascultă pe Peter în timp ce-și bea cafeaua. Ochii lui sclipeau. Peter nu-și pierduse curiozitatea aceea nepotolită de știință, care îl caracteriza dintotdeauna.

— Pasolini denumește consumul noul fascism.

Răsfoi câteva pagini din cartea lui micuță, puse degetul pe un pasaj și începu să-l citească cu voce tare. Se pierdea în pasiunea lui de a reflecta, și Rahel trebuia să accepte că, în această privință, învățase multe de la el.

La începutul relației lor au citit adeseori amândoi aceleași cărți și au discutat despre ele. Au organizat seri tematice în doi sau cu prietenii și au discutat despre un anumit subiect. Peter a insistat mereu ca ea să privească problema de la o anumită distanță și din

perspective multiple. A fost un antrenament al gândirii pe care l-a făcut bucuroasă și care îi folosea și în ziua de astăzi.

În continuare, el își dădea silința să-i învețe și pe ucenicii lui de la universitate acest mod de a gândi liber și de a reflecta la propriile judecăți – în ultima vreme cu un tot mai puțin succes și cu o frustrare tot mai mare. Pandemia și toate restricțiile care au venit au fost pe placul lui Peter. Prezența lui în clădirea universității n-a mai fost necesară în semestrul de vară. Transmitea conținuturile cele mai importante prin conferințe video, restul nu mai conta.

— Cred că la catedra de filozofie te-ai fi simțit mai bine decât la cea de literatură, îi spuse ea zâmbind. Cred că îți suprasoliciți studenții cu fiecare minut care trece.

El o privi surprins. Își scoase ochelarii și se încruntă.

— Oricine vrea să facă studii umaniste ar trebui să fie interesat să gândească, nu crezi?

— Ba da, bineînțeles! îl aprobă ea, însă tu ți-ai creat o imagine ideală a unor studenți citiți, cultivați, așa cum erau odată, când studiul nu era o regulă, ci mai degrabă o excepție.

— Aici îți dau dreptate, spuse el, zâmbind, punându-și ochelarii la loc pe nas și întrebând-o, spre surprinderea ei:

— Primesc și eu o cafea?

Rahel s-a ridicat și i-a adus o cană din dulap. Pe cană era scris *Mda…* I-a turnat cafeaua și s-a bucurat să-l vadă zâmbind.

A cuprins-o un sentiment bun din trecut și s-a gândit la cum își începea ea discursul în cazul terapiilor de cuplu: „Vă mai amintiți cum era când v-ați îndrăgostit unul de altul? Ce v-a atras atunci cel mai tare la soțul/ soția dumneavoastră?“

Rahel putea să răspundă fără probleme la această întrebare: inteligența lui Peter, atractivitatea lui, felul în care te puteai baza pe el, umorul lui.

Nu pierduse nimic din toate acestea și de aceea nici ea nu voia să-l piardă.

Era conștientă ce era afară. Căutarea unui nou partener presupunea niște eforturi extraordinar de mari. „Marfa“ era uzată și stricată. Avea tot felul de ciudățenii și minusuri, boli și angoase și îi lipsea de regulă flexibilitatea. Cine vrea să înceapă o nouă viață de la cincizeci de ani în sus găsește doar oameni care au crescut pe lângă alții, au fost formați de alții, îndreptați, sprijiniți, care nu mai sunt pregătiți să facă compromisuri. Atât Peter, cât și ea însăși ar vrea să cunoască probabil pe cineva care să-i accepte așa cum sunt. Trecuseră peste perioada de zeci de ani de echilibrare reciprocă. Și ajunseră destul de departe împreună.

De câte ori o întreba cineva câți ani de căsătorie avea, spunea cifra cu mare mândrie. Aproape nimeni dintre cunoștințele lor nu a reușit să sărbătorească nunta de argint, și chiar Selma și Simon au recunoscut la un moment dat valoarea mariajului stabil al părinților lor. Din păcate, conștientizarea acestui lucru nu o făcea pe Selma să-i imite. Cât despre Simon, cât timp prietena lui nu intervenea în antrenamente, putea să rămână cu el. Dacă nu, era liberă să plece.

Peter pocni din degete.

— La ce te gândești?

— La copiii noștri, răspunse Rahel cu un oftat adânc.

— Arăți de parcă te-ar durea ceva, spuse el, zâmbind.

— Păi da… Selma cu personalitatea ei histrionică și Simon, care din atâta ambiție și disciplină uită să-și trăiască viața.

Pe chipul lui Peter apăru expresia aceea echivalentă cu afirmația: „Hai, că exagerezi.“

— Ce-ți veni acum? o întrebă el.

Ea a dat din mână.

— Nu pot să-ți explic.

El a dat la o parte cana de cafea și a strâns-o de mână, peste masă.

— Nu te mai gândi la copiii noștri ca la pacienții tăi. Simon se descurcă foarte bine, iar Selma…

— Pe Selma n-ar fi trebuit să o ducem la mama ta când a fost mică, l-a întrerupt ea, retrăgându-și brusc mâna. Comportamentul ei prezintă simptome clare de tulburare de atașament din copilărie.

— Tot ce se poate. Dar cine nu trece prin asta? Și tu, și eu… zâmbi el amar. Și mie mi-ar fi plăcut ca mama mea să se poarte cu mine la fel de afectuos cum s-a purtat cu Selma.

El se aplecă un pic peste masă, căutându-i privirea.

— Selma nu are nevoie s-o analizezi, Rahel. Are nevoie să-i fi mamă.

De parcă ea n-ar fi știut! Doar că între *a ști* și *a face* era un obstacol, pe care ea nu-l putea depăși mereu.

*

— Nu suntem singuri, îi spuse Peter, arătând cu piciorul spre o mască folosită, aruncată în nisip.

Apoi se băgă gol în apă. Îi văzu colăceii de grăsime de la baza spatelui. De când nu l-a mai privit dezbrăcat? Înainte să-l observe mai bine, acesta dispăru cu o săritură în adâncul lacului.

Rahel s-a întins pe un prosop și a văzut în stânga ei mucuri de țigară așezate în formă de inimă în nisip. Nicăieri în proiecția unei lumi ideale – un joc pe care îl juca des împreună cu Peter – nu văzuse

pe cineva care să lase atât de mult gunoi pe nisip. A strâns toate mucurile de țigară într-un șervețel și s-a gândit la țigările din atelier. În seara asta le va fuma la un pahar de vin și fără să se mai ascundă. Să creadă Peter ce vrea!

L-a văzut departe în apă, înotând cu mișcări regulate. Duminică urmează să împlinească cincizeci și cinci de ani, și ea nu i-a luat nici un cadou.

S-a dezbrăcat de rochie și de lenjerie și s-a uitat cu atenție în jur. Nu era nimeni. A intrat încet în lac. Apa era atât de clară, încât se vedea până la fund. O mulțime de peștișori treceau pe lângă picioarele ei. Voia să înoate în direcția lui Peter, măcar un pic. În proiecția unei lumi ideale, el și-ar pune mâinile pe trupul ei, ar săruta-o și s-ar cufunda amândoi în apă.

Se pare că Peter nu a văzut-o; înota pe spate și făcea valuri mari cu brațele în stânga și în dreapta lui. Ea îl strigă, însă nu o auzi. Abia când ajunse la același nivel cu el, îi prinse privirea.

— Ai avut curajul să înoți atât de departe! strigă el.

A rămas pe loc pentru câteva momente, bucurându-se de apa curată și de priveliștea minunată a pădurii, apoi s-a întors la mal. L-a văzut ieșind din apă și uscându-se cu un prosop. Se întindea din toate mădularele și privea direct la soare.

Proiecția unei lumi ideale era un joc pentru oamenii cu multă imaginație.

La masa de prânz, el a făcut o salată cu bucățele mici de telemea. În castronul de salată era o anarhie sălbatică: bucăți mici de ardei pe lângă felii foarte mari de castravete.

— Ai vrut să faci aici o nebunie, nu? îl întrebă ea, un pic prea rapid.

El zâmbi în colțul gurii și-i umplu farfuria.

— Vrei să rămânem toate cele trei săptămâni aici?

El a strâns din umeri.

— Nu văd de ce-aș pleca.

— Am putea să mai facem o excursie.

— Unde? scutură el din cap, în timp ce mesteca. Îmi place aici, e frumos.

Mai erau douăsprezece zile. Ca să aibă un plan pentru după-masă, Rahel s-a gândit să o sune mai întâi pe Ruth, apoi să facă o plimbare, iar după aceea să mai vadă cum stau lucrurile cu Selma, ca să discute apoi cu Peter.

— Rahel, răspunse Ruth cu vocea obosită.

— Da, eu sunt, spuse Rahel, întrebând-o apoi despre Viktor și

ascultând toată povestea dramatică ce se desfășura în Ahrenshoop, pe o vreme minunată.

Viktor nu suporta gândul la viitor. Întotdeauna a fost de părere că o asemenea viață nu merită trăită, iar acum ar trebui ca ea să-l ajute să o încheie cum se cuvine. Da, auzise bine Rahel. Să o încheie. Dar bineînțeles că ea nu putea să facă așa ceva. Și nici nu voia. Cu mulți ani în urmă, într-un moment de slăbiciune, îi promisese asta. Și acum el insista ca ea să-și respecte promisiunea de atunci.

Lui Ruth îi tremura glasul, și Rahel a înțeles că trebuia să mai aștepte cu întrebările pentru Viktor. Din nou, trebuia să aibă răbdare.

Față de Ruth se comporta în continuare ca un copil. Nu putea să se opună autorității acestei femei. De altfel, ca psiholog, ar fi trebuit să fie capabilă să reacționeze la problema lui Viktor, însă, în afară de niște *aha, ah* și *oh,* nu reuși să scoată altceva din gură.

Totuși a făcut-o pe Ruth să-i promită că o va ține la curent cu evoluția lucrurilor.

— O să fie bine, spuse Ruth la sfârșit, luându-și rămas bun la telefon, ca întotdeauna: „La revedere, draga mea!“

Rahel mai zăbovi o vreme lângă telefon.

Conform planului, acum trebuia să meargă la plimbare.

— Hai, mișcă-te! își spuse singură, cu voce tare. Mișcă-te! și deodată văzu privirea severă a lui Ruth în fața ochilor, care ajungea până aici. Fără să mai ezite, ieși din casă.

Se opri în dreptul grajdului. Baila știa probabil că nu are ce să aștepte de la Rahel. Nu-i aruncă nici măcar o privire.

— Spune-i lui Peter să nu mai fie așa o mimoză! strigă Rahel către iapa care păștea, și plecă mai departe. Apoi se întoarse încă o dată: Și să nu creadă că îl voi aștepta la nesfârșit!

Baila ridică ușor capul, dar apoi rămase nemișcată, ațipind în noua ei poziție.

Cu pași mari, Rahel intră în pădure; o furie neputincioasă o împingea înainte. Îi venea să urle și, înainte de a-și veni în fire, urlă. Urlă din rărunchi, de mai multe ori la rând.

*

— Te-ai întors! exclamă Peter, răsuflând ușurat.

Stătea în fața porții de la grajd, cu șaua și hățurile Bailei peste umăr.

— Mi-am făcut griji. A urlat cineva în pădure.

— Au fost niște oameni, se certau, murmură ea.

— S-a auzit groaznic.

— Mda, spuse ea, strângând din umeri și trecând pe lângă el. Mă

duc să vorbesc cu Selma.

— O idee minunată! strigă după ea. Eu dau o tură cu calul.

În bucătărie, Rahel deschise ușa cămării. Privirea îi căzu pe borcanele de gem de casă. Luă un borcănel de jeleu de gutui, îl deschise și îl adulmecă. Apoi unse o felie de pâine cu unt și puse câteva linguri de jeleu pe ea. Așa a mâncat tot borcanul; o dureau dinții de la dulceața aceea înțepătoare. Nici un dinte nu era sănătos în gura ei, iar trei măsele lipseau. Putea să-i mulțumească lui Edith pentru asta. Ea îi dădea când era copil tot felul de ceaiuri îndulcite, mentă cu lămâie, pâine cu zahăr la discreție și uneori jumătăți de grapefruit cu zahăr. Acidul îi stricase smalțul dinților, iar zahărul îi distrusese pe rând, unul câte unul, dinții ei frumoși și albi de copil.

Selma nu a răspuns. Rahel a încercat de trei ori. I-a scris apoi un mesaj și a rugat-o să o sune înapoi. Cum telefonul rămânea mut, se enerva din ce în ce mai tare.

Spre deosebire de Edith, Rahel a avut grijă ca fiica ei să meargă regulat la stomatolog, să-și întărească smalțul dinților cu Elmex Gelee și să-și sigileze fisurile din măsele. Singurul lucru pe care îl aștepta de la ea în schimb, pentru atâta grijă, era să o sune înapoi.

S-a întins pe pat, a închis ochii și a inspirat adânc, pentru a-și tempera mânia.

Când îl aștepta pe Simon să o sune înapoi, nu o cuprindea o asemenea furie. Sentimentele pentru el erau diferite. Peter știa, Selma simțea, doar Simon nu bănuia nimic.

Oare îl iubea mai mult decât pe Selma? Și-a pus singură întrebarea cu voce tare și sincer, ca și cum vocea ei ar fi fost a doua persoană din cameră. Adevărul era că îșI iubea fiul în mod diferit. El nu declanșa în interiorul ei nimic de care să-i fie rușine. Iubirea față de acest copil era pură și nestăvilită.

În cele din urmă sună telefonul.

— Bună, spuse Vincent, Selma m-a rugat să te sun. Ea s-a întins un pic în pat.

— E totul în ordine la voi?

— Depinde.

Pe fundal, Rahel auzea zgomotul unui tramvai. Vincent anticipă următoarea întrebare.

— Acum sunt pe drum cu copiii spre locul de joacă.

— Voi ați vorbit… unul cu celălalt? întrebă ea cu grijă.

— Da, toată după-masa. El coborî tonul. Copiii ascultă și n-aș vrea să…

— Da, sigur. Pot suna mai târziu.

— Nu, așteaptă! I-am spus că probabil sentimentele ei nu sunt

ceva de durată și că nu poate să ia copiii pur și simplu cu ea la Leipzig. Sunt și copiii mei, Rahel.

— Da, așa e! îl aprobă ea.

— Cred că va fi bine până la urmă. Eu…

Și apoi îi povesti cum avea de gând să o convingă pe Selma, maturitatea lui afectivă atrăgând admirația lui Rahel.

Viața cu fiica ei era ca înotul împotriva curentului. Rahel renunțase la un moment dat să se mai opună. Dar Vincent era tânăr și robust; poate nu se va scufunda atât de repede în apele ei sălbatice.

În zadar a încercat să mai citească, pe o bancă în grădină, câteva pagini din cărticica pelerinului lui Viktor. A cuprins-o plictiseala. Voia să o citească în întregime, deoarece credea că ar fi putut să afle ceva nou despre el.

Una dintre pisici se așeză lângă ea pe bancă. Torcea atât de tare, încât singurul lucru pe care-l dorea era să închidă ochii și să nu se mai gândească la nimic.

Apoi îl zări pe Peter, zâmbind larg.

— Baila vine acum la mine când o strig! îi spuse el, entuziasmat. Și merge pe lângă mine fără să o țin în frâu.

— Oh… ce bine, spuse ea, înăbușind un căscat.

El se îndepărtă din nou cu pași repezi, lăsându-i sentimentul că se putea lipsi de răspunsul ei. Rahel deschise din nou cartea.

Din Biblie, care se afla pe vremuri în casa lui Edith, citise precum dintr-o carte de basme, adică interesată, însă convinsă că totul era o invenție. Singurul moment de revelație religioasă îl trăise o singură dată, cu mulți ani în urmă, în timpul unei călătorii în SUA, la o slujbă a Bisericii Libere. Chiar și pe coridoarele din afara sălii, îi auzea mereu pe oamenii care intrau, aproape toți de culoare, „Dumnezeu este bun!“, iar răspunsul era mereu același: „Întotdeauna!“ În timpul predicii, oamenii se ridicau în picioare după fiecare propoziție care le plăcea și strigau *Amin!* și *Aleluia!*, își ridicau brațele în sus și dansau. Și apoi cântau. Lui Rahel îi curgeau lacrimile. Peter a făcut haz de ea și a descris totul ca fiind un spectacol perfect, o magie frumoasă. Dar ceva în el era autentic și i-a arătat atunci lui Rahel un defect din interiorul ei, care a bântuit-o apoi pe tot parcursul călătoriei.

A lăsat poveștile pelegrinilor deoparte și s-a uitat la mâinile ei. Munca din grădină lăsase urme. Nu le-ar strica un pic de îngrijire. Și petele de bătrânețe se înmulțiseră. La ultimul control, medicul a întrebat-o dacă era obsedată de soare. Pielea ei prezenta defecte tipice expunerii prea îndelungate la soare. Ea a strâns din umeri, crezând că va pune lupa pe masă și o va lăsa să plece. Nu-i plăcea cum se uita la defectele ei, i s-a făcut milă de el. Zi de zi să examinezi pielea

oamenilor ca să descoperi anumite boli – oribil!

Până aproape de cină l-a evitat pe Peter.

— Ai reușit să vorbești cu Selma? o întrebă el, când voia să se așeze la masă.

Ea a dat din cap că nu.

— Dar am vorbit cu Vincent. E optimist, cum îl știm.

Peter zâmbi.

— Bun băiat.

— Poate… îngână ea, dar faptul că Selma nu acționa chiar fără un motiv întemeiat îi dădea de gândit.

— Întrebarea este dacă motivele ei sunt chiar atât de întemeiate, răspunse el.

Rahel tăcu. Nici ea nu credea că erau motive importante sau urgențe, dar asta nu însemna nimic. Prin cabinetul ei se perindau de ani de zile tot felul de tineri educați, cu bani și cu părinți iubitori, care erau suprasolicitați de propria viață. Oameni care, din motive greu de înțeles, încheiau relații, renunțau la slujbe, întrerupeau școli cu puțin timp înainte de absolvire și care se simțeau pur și simplu nefericiți. Ca și cum viața bună ar fi fost o povară pentru ei. Pentru că cei care primesc totul și nu fac nimic cu ceea ce au nu sunt oameni raționali.

— Povara vieții bune, spuse ea, sperând că Peter o va înțelege, fără să-i ceară explicații suplimentare.

Și a înțeles-o.

— În ziua de azi sunt altfel de greutăți, pe care le simt tinerii, răspunse el.

Apoi privirile li s-au încrucișat, au rămas pentru câteva clipe fixându-se unul pe celălalt, și, pentru un moment, Rahel a simțit că totul va fi bine.

Miercuri

Cât pe ce.

Cât pe ce ca Peter să rămână la ea. Aseară, la ea în cameră, la ea în pat.

Au stat pe jos, ca pe vremuri, când erau tineri, Peter cu un picior sub el, și cu celălalt întins, Rahel cu picioarele încrucișate. Au vorbit despre cele șapte virtuți – înțelepciunea, justiția, curajul, cumpătarea, credința, dragostea, speranța – și au tot discutat pe tema cumpătării, dacă aceasta s-ar aplica și cunoașterii. După al doilea pahar de vin au ajuns la concluzia că educația este absolut necesară pentru înțelegerea lumii, însă că există un singur punct, în care inteligența se poate transforma în prostie. Atunci când nu mai ești în stare să reacționezi spontan, când nu mai poți ancora într-un contex teoretic toate experiențele prin care ai trecut, atunci ai ajuns la acel punct.

— Ajungi să-ți ignori instinctele și temerile, care îți sunt utile. Cunoașterea te poate duce atunci la pierzanie și, cu timpul, dispari din peisaj, a constatat Rahel, pe când Peter a tras concluzia că totul, chiar totul poate să te distrugă la un moment dat. Ea i-a luat paharul din mână și l-a tras sus, pe pat.

A stat acolo o vreme, întins pe spate, cu ea în brațe, cu ochii deschiși, fixând tavanul, în timp ce ea a așteptat tăcută o vorbă blândă de la el. Avea sentimentul că anticipa ce cuvânt va veni, ce formă va lua și pe ce drum va ajunge la ea. Își coordona respirația în același timp cu a lui, astfel încât să îndepărteze și ultimul obstacol care s-ar fi putut pune în calea cuvântului. Însă el și-a retras ușor brațul de sub al ei, a sărutat-o pe frunte și a ieșit din cameră.

Pe la ora două noaptea s-a trezit cu palpitații puternice și atât de transpirată, încât a trebuit să se schimbe. L-a visat pe Simon mort, întins pe o pajiște, însă nu visul a fost cauza acestei stări. Aceste coșmaruri nocturne, nu de puține ori combinate cu o teamă bruscă de moarte, o bântuiau de mai bine de un an, întotdeauna la aceeași oră,

între două și trei dimineața, uneori cu sau fără greață, din când în când cu o mâncărime inexplicabilă pe tot corpul și veșnic însoțite de bătăi rapide ale inimii și o transpirație puternică. Mirosul transpirației era acid și înțepător. Niciodată nu a mirosit atât de rău. Erau efectele adverse ale procesului de îmbătrânire, care o vor determina într-o bună zi să renunțe mai ușor la viață.

La acest gând a adormit din nou.

Înțelepciunea, justiția, curajul, cumpătarea, credința, dragostea, speranța. Le-a scris pe toate, unele sub altele, pe un bilețel și a încercuit curajul.

Astăzi va avea curaj. Curaj să înfrunte răceala lui Peter, care nu era de fapt răceală, ci un amestec de înstrăinare, lipsă de încredere și pierderea sentimentului de solidaritate colectivă. Ea nu fusese lângă el când a început să se distanțeze de societate. Nu a făcut nimic să-l oprească. Și, pe măsură ce în ea începuse să crească înstrăinarea, Peter era deja plecat – se retrăsese în spațiul lui interior, a cărui ușă nu se mai deschidea atât de ușor. Un om mai simplu nu ar fi avut asemenea trăiri, însă nici ea nu ar fi putut iubi atât de mult un om simplu.

Sub fereastră se auzi un șuierat sălbatic. Se aplecă în afară și văzu o pisică mare, cu dungi, care se îndepărta în grabă cu o pasăre în gură. Faptul că vânează o enervează pe Rahel. În fiecare dimineață și în fiecare seară, Peter umplea bolurile cu cea mai bună mâncare, și totuși, la câteva zile, trebuia să moară câte o pasăre. Închise fereastra, luă un prosop, se încălță cu balerinii și porni spre lac.

Prosopul, cămașa și pantalonii lui erau agățați pe o creangă deasupra apei; pantofii erau așezați cu grijă dedesubt. Își plimbă privirea pe deasupra lacului; apa se întindea calmă și cristalină în fața ei. Probabil că Peter făcea turul cel mare pe partea stângă, în jurul golfului.

Deja trecuse jumătate de vacanță.

Și-a înfipt degetele de la picioare în nisip. Deodată toate temerile i s-au părut ridicole. Bineînțeles că Peter și ea se vor regăsi. Bineînțeles că Selma va face ce trebuie, și Simon nu va păți nimic. „Ai încredere, Rahel“, își spuse ea în tăcere, „trebuie să ai încredere.“ Apoi își lăsă din nou privirea să rătăcească pe deasupra apei.

Peter era un înotător foarte bun. Dar, chiar și înotătorii buni aveau crampe sau atacuri de cord în apă. Își agăță rochia pe creanga cu hainele lui, își puse pantofii lângă ai lui, intră în apă și începu să înoate.

În spatele unei insule mari de nuferi, unde nu mai ajunse până

atunci, se deschidea un golf micuț. Acolo l-a văzut stând în apa nu prea adâncă. Ținea capul pe spate și ochii închiși. Rahel se opri din înotat. Părea că el n-o auzise. În spatele lui era un stufăriș des.

Rahel s-a întors cu atenție. La fiecare mișcare, avea grijă să-și țină brațele sub apă pentru a nu face zgomot.

Acest moment era doar al lui.

*

Pe drumul spre magazinul cu produse de grădinărit a sunat scurt telefonul, de mai multe ori. A așteptat până a parcat mașina.

Simon îi trimisese poze. Fiul ei, în echipament, cățărat pe un perete de stâncă, nori amenințători la orizont. Simon se ținea de funie doar cu o mână, restul corpului atârna deasupra unei prăpăstii. În altă poză se ținea de funie cu ambele mâini, și un picior stătea fixat pe o rocă aproape invizibilă. În ultima poză de undeva de sus se vedea valea. Stânca era netedă și abruptă. Nu înțelegea cum reușise să se urce pe ea.

Nici Simon nu accepta să fie normal. Își propunea ținte din ce în ce mai înalte. Și nu era doar din cauza endorfinelor, pe care le simțea în momentele acelea de libertate maximă din timpul escaladărilor, ci, asemenea Selmei, datorită repulsiei față de mediocritate.

Rahel s-a uitat fix la parcare. Oare ce era cu copiii ei? Sau meseria ei o împiedica să vadă situația mai obiectiv?

Și-a pus masca pe față, a luat un cărucior și a început să se plimbe printre rafturile magazinului. Un vânzător i-a arătat florile care rezistă cel mai bine la secetă, și Rahel se hotărî să cumpere un ochiul-boului cu flori mari și o sunătoare, care făcea flori roz.

S-a gândit la balconul plin de flori de acasă, sperând că vecina ei, doamna Knopp, nu a uitat să le ude.

Doamna Knopp nu pleca niciodată în concediu. Primea toate coletele, se interesa mereu ce fac copiii și era întotdeauna la zi cu tot ce se întâmpla în politica locală a orașului Dresda. Uneori o vedeai iarna îmbrăcată cu o geacă groasă și cu o căciulă împletită pe cap, stând în spatele casei, în dreptul suporturilor de bicicletă, și fumând. Vara locuia pur și simplu pe balconul apartamentului ei de la parterul înalt al imobilului. Sigur avea peste optzeci de ani, dar se îmbrăca în culori vii și modele țipătoare.

Când era mică, Selma i-a spus o dată: „Nu vreau să ajung atât de bătrână ca tine“, iar la întrebarea doamnei Knopp, ce-ar face ca să nu ajungă așa?, Selma i-a răspuns: „Să mor.“ Doamna Knopp a izbucnit atunci în hohote de râs, la fel și Selma.

În semn de mulțumire că avea grijă de flori, doamna Knopp a

cerut fără falsă modestie: „Una, două sticle de vin roșu, dar să nu fie Dornfelder sau altceva sub cinci euro.“

Cuvântul-cheie *vin* îi aminti lui Rahel de mâncare. Întrebă casierița unde se află cea mai apropiată carmangerie și puse repede pe bandă și o sticlă cu pulverizator, pe care o văzuse la oferte, lângă casă. Ajunsă afară, a îngrămădit toate ghivecele cu plante sub scaunul de lângă șofer și a pornit spre carmangeria Thiel.

A cumpărat un file de miel, și de la piață a cumpărat usturoi, rozmarin, unt și pâine albă. Cu asemenea mâncare bună o să-i facă o mare bucurie lui Peter. El începuse să gătească în primăvară, când nu se mai țineau cursuri față în față la universitate, însă Rahel trebuia să meargă în continuare la cabinet. Și de atunci prețuia altfel efortul de a pregăti o mâncare bună. Respecta cu pedanterie rețetele din cărțile de bucate și crea niște feluri minunate de mâncare, însă fără rețete ar fi fost pierdut.

Rahel nu folosea niciodată cărțile de bucate. Deschidea frigiderul, scotea totul din el și improviza.

Ajunsă înapoi în Dorotheenfelde, descărcă totul din mașină și îl căută în zadar pe Peter. Îi scrisese un bilet înainte să plece în oraș; el nu îi lăsase însă nici un mesaj.

Se așeză la masa de scris din camera lui și începu să răsfoiască fără jenă prin carnetul lui de notițe. Obișnuia să-și noteze citate din cărți. De regulă erau afirmații care îi plăceau, dar își nota și lucruri cu care nu era de acord și la care adăuga propriile lui opinii. Astfel a găsit o propoziție scrisă de el, cu scrisul lui mic, citeț, înclinat spre dreapta: „Cel care străbate pădurea are o relație primară cu libertatea (…)[7].“

Nimeni altul nu avea o legătură asemănătoare cu literatura. Peter nu doar citea cărțile, ci lucra cu ele, stabilea o relație între ceea ce citea și el însuși, opiniile lui, modul lui de a acționa și eventual de a se transforma. Pentru el, literatura era un partener viu. Uneori mai viu decât toată realitatea din jur. Și, spre deosebire de oameni, indispensabil.

Închise carnețelul cu un oftat și părăsi camera, coborî scările și ieși în curte.

Peter venea de după colț.

— Te-ai întors! strigă el. Am fost atât de adâncit în cartea asta ciudată, continuă el, când ajunse în fața ei.

— Cartea pelerinului?

El a confirmat.

— Am găsit-o pe banca din grădină, în spatele casei. Voiam de mult să o citesc. Salinger făcea referire la ea în *Franny și Zooey*… Păcat că nu putem să-l întrebăm pe Viktor ce însemnătate are cartea asta pentru el.

— Da, chiar e păcat, răspunse ea încet. Mai sunt câteva lucruri pe care aș vrea să-l întreb.

Când văzu că el nu înțelege aluzia, porni spre atelier, strigând spre el:

— Vino cu mine! Vreau să-ți arăt ceva!

— Nu trage concluzii pripite, o avertiză Peter, după ce s-a uitat la imaginile nenumărate cu Edith și Rahel.

— V-a desenat pur și simplu, doar ați fost de atâtea ori aici, la ei.

— Da, însă el a fost preocupat tot timpul numai de mine. De Tamara aproape deloc.

Peter își înclină capul.

— Bine, eu n-am cunoscut-o pe Tamara când era copil, dar nu e un caracter simplu, sora asta a ta. Doar știi și tu că oamenii atrăgători sunt mai iubiți de ceilalți, iar tu ai fost o fetiță extrem de frumușică.

Privi atent la un desen cu Edith.

— O crezi în stare pe mama ta? Să ducă în mormânt un asemenea secret? Să-și fi înșelat cea mai bună prietenă cu soțul acesteia și să nu-i dezvăluie copilului ei niciodată cine este tatăl lui adevărat?

Rahel răspunse fără ezitare:

— Da.

Motanul cu dungi traversa curtea cu un șoarece care se zbătea între dinți.

Soarele pârjolea totul la orizont. Din socul ce acoperea fereastra camerei lui Peter cădeau toate frunzele; chiar și vrăbiuțele, care îl populau într-un număr foarte mare, păreau să lâncezească de căldură. Rahel aruncă o privire la plantele pe care le cumpărase azi și le udase la umbră.

— Te înțeleg că vrei să afli adevărul, spuse Peter, luând-o în brațe pe la spate. O trase spre el și o ținu multă vreme strâns și, cu cât o ținea mai mult, cu atât dorința ei de a afla totul își pierdea din însemnătate.

Mai târziu, când amândoi s-au retras pentru o pauză de masa în camera lor, a reapărut frica, lovind-o în moalele capului. S-a dus la fereastră și s-a uitat la pădurea arsă de căldură.

Ce se va întâmpla, dacă nu va mai ploua niciodată, se gândi ea,

dacă lacul, care strălucea acum în luminiș, va seca? Malul se retrăsese de mult. Când era copil, apa ajungea mult mai aproape. Și dacă, în curând, lacul nu va mai exista?

Și-ar dori să nu se mai gândească la asta. Să scape de teama că totul se va duce de râpă. Dar nu putea ignora ce era atât de evident – pădurile se uscau, gheața se topea, iar oamenii nu deveneau neapărat mai înțelepți. Și pentru că sunt atât de mulți oameni, mai mulți ca oricând, și pentru că numărul lor sporește în continuare, daunele pe care le produc sunt incomensurabile.

Ideea că pandemia nu a fost decât o încercare de corectare a acestei realități le-a venit în primăvară.

— Imaginează-ți, spusese Peter, că înmulțirea peste măsură a populației planetei face natura să se asigure de propria decimare. Să zicem: jumătate. De exemplu, printr-un virus.

Teoria i se părea plauzibilă. Bineînțeles că nu trebuia să o afecteze pe ea și pe familia ei, și, chiar dacă efectele virusului nu au fost nici pe departe cele pe care și le imaginase Peter, ideea unei corecții rămăsese în picioare. În acest caz, întreaga lor existență și totalitatea acțiunilor lor păreau și mai lipsite de importanță și mai redundante decât puteau ei să realizeze. Peter plutea deseori printre înălțimile acelea de gheață, privea totul de sus, și apoi se întorcea în lumea de jos a vieții de zi cu zi, cu zâmbetul lui îngăduitor.

Și-a mângâiat de câteva ori rochia neagră de in, pe care o purta deja de zece zile. Simțind pe palme țesătura ei aspră, o cuprinse plăcerea ciudată de a nu mai acorda importanță aparențelor. Mai târziu s-a dus din nou să înoate. Golfulețul în care îl văzuse pe Peter era acum scăldat de lumina soarelui. Rahel înotă până reuși să atingă cu mâinile fundul nisipos al apei. Se întoarse, se așeză în apa călduță și puțin adâncă de la mal, se sprijini cu brațele și-și ridică fața spre soare. În jurul ei bâzâiau nenumărate libelule.

Acest moment îi aparține ei. Și, în ciuda tuturor gândurilor sumbre, este complet și perfect.

*

Seara, după ce Peter s-a ocupat de animale, Rahel a plantat florile de ochiul-boului și sunătoare, a udat celelalte plante și a prăjit fileurile de miel în multă untură cu usturoi și rozmarin. Peter a pregătit salata, a tăiat pâinea și a deschis sticla de vin. În ciuda viespilor, au mâncat afară, în curte. Trucul cu sticla cu pulverizator a funcționat. De îndată ce se apropia o viespe, Rahel trimitea o ploaie fină de apă spre ea. Peter zâmbea. Apoi a luat el sticla și a pulverizat din abundență în toate direcțiile. Barza a primit și ea un jet de apă, la

fel și pisicile, care cerșeau mâncare.

— A fost deja rândul vostru! le-a spus Peter ca un tată sever și le-a alungat.

Au băut o sticlă de vin roșu și o carafă mare de apă, iar când Peter o întrebă dacă să mai deschidă o sticlă, Rahel dădu din cap afirmativ.

Pe la miezul nopții se aflau pe masă trei sticle de vin goale. Rahel s-a împiedicat urcând scările, în timp ce Peter a rămas să facă ordine. Fără să se spele pe dinți și fără să mai pună gutiera, s-a întins în pat și a adormit imediat.

---

7. Din: *Der Waldgang* de Ernst Jünger. Publicat în 2014 de către J.G. Cotta'sche Buchhandlung Nachfolger GmbH, fondată în 1659, Stuttgart, p. 12.

Joi

Predictibilitatea stării ei din ziua următoare o enerva cel mai mult. Durerea de cap, setea extremă, gustul rău, gura uscată și diareea – se apropia de vârsta de cincizeci de ani și tot nu știa când să se oprească la timp pentru a evita un asemenea disconfort.

Bineînțeles că după vreo două ore de somn adânc s-a trezit transpirată și cu palpitații. Pe cât de frumoasă a fost seara dinainte, pe atât de îngrozitoare a fost noaptea. Spre norocul ei, avea baia ei proprie, în care se putea manifesta în toată amploarea, fără să o vadă nimeni.

În bucătărie și-a făcut o cafea tare, pe care a luat-o în cameră, împreună cu o sticlă mare de apă minerală. Un lucru era cert: nu va deveni o alcoolică. O singură mahmureală ca asta era de ajuns ca să nu mai consume alcool în cantități mari pentru o bună bucată de vreme. Nu-și mai aducea aminte despre ce au vorbit la sfârșit, știa doar că au râs foarte mult și că tot felul de stele căzătoare au străbătut cerul.

S-au auzit bătăi în ușă, și Peter a băgat capul în cameră.

— Cum te simți? o întrebă el.

Privirea lui îi spunea că și el a avut o noapte grea. Rahel dădu din cap, strâmbând din buze.

— Înțeleg, mormăi el, zâmbind și adăugă: Eu sunt la fel.

Închise apoi ușa, după care o deschise din nou, spunând:

— Dar a fost frumos!

După ce-a plecat, și-a amintit câteva fragmente din conversația lor. Ea îl întrebase în ce epocă și-ar fi dorit să călătorească.

— În Antichitate! a strigat el imediat. Dar să fie înainte ca profetul ambulant să fie pus pe fapte rele!

Când a înțeles ce voia să spună, au pufnit amândoi în râs, iar Rahel a profețit, râzând cu lacrimi, că va veni un fulger din cer, peste ei se va revărsa un nor de ploaie sau o pasăre își va face nevoile pe

capul lor.

În timp ce Peter a înotat o tură care să-l trezească din starea de mahmureală, Rahel a încercat să evite orice mișcare suplimentară. Cu ochii închiși, a rămas într-o poziție pe jumătate așezată, pe jumătate întinsă și, ca lucrurile să fie și mai rele, au început să o doară toți dinții.

Pe la prânz a putut să iasă din cameră. Înnorată, dar înăbușitoare, ziua se potrivea perfect cu starea ei de spirit. Nici lumina nu era prea puternică, nici umbra nu era prea mare, simțea doar o căldură plăcută, nu dogoritoare.

A stat o vreme pe banca de la intrare, sorbind câteva înghițituri din băutura de vară preferată a lui Peter – ceai verde, preparat la rece, care a stat la macerat o oră bună în frigider; bogat în minerale și sănătos. Pentru asta el luase de acasă o cană de sticlă cu filtru special.

Se gândea la întoarcerea în Dresda, la apropierea toamnei și a iernii, când probabil va reapărea virusul și vor adopta un nou set de măsuri, care să reducă avantajele vieții la oraș, iar agenda ei se va aglomera din nou.

Rahel observase în primăvară o creștere ușoară a depresiilor. Unora dintre acești pacienți le recomandase niște cărți bune de citit, începând cu Viktor E. Frankl, *Spune da vieții. Orice s-ar întâmpla* și terminând cu *Muncă și structură* de Wolfgang Herrndorf. Dar astea erau bune doar pentru cei care aveau nevoie de un singur impuls în direcția bună.

S-a gândit apoi la seara în care au vizionat *Melancholia*.

„Cunosc acest sentiment“, îi spusese atunci Peter.

Clienții ca el sunt cazuri pierdute. Cunosc motivul problemei lor – inteligenți fiind, s-au analizat destul de mult timp –, dar au exclus posibilitatea vindecării. Deoarece condițiile de care ei au nevoie nu se pot întruni. În epoca în care s-au născut nu găsesc ceea ce caută: sens și demnitate în loc de autorealizare, precum și o societate în care nu contează să trăiești mai mult, ci să-i dai vieții cât mai multe semnificații.

Când teama de virus a atins apogeul, abordau mai des acest subiect. Un lucru era cert pentru amândoi: o viață trăită permanent în frică era lipsită de orice valoare.

Cu toate acestea, Rahel a fost mai puțin rațională cu privire la virus. Timp de câteva săptămâni, starea ei de panică a alternat cu cea de calm, în funcție de frecvența cu care asculta știrile. Cifrele privind infectații și morții nu și-au ratat obiectivul și, abia când a ascultat de rugămintea supărată a lui Peter de a se sustrage de la doza zilnică de

teroare și de a-și folosi propria inteligență, s-a simțit mult mai bine.

În urmă cu câțiva ani, ea și Peter și-au făcut testamentele. Amândoi au scris că refuză măsurile de menținere în viață cu ajutorul aparatelor, hrănirea artificială, precum și măsurile de resuscitare și de ventilație. Acceptau doar măsurile de îngrijire paliativă. Le-au spus copiilor unde erau documentele, iar Peter i-a mărturisit că faptul că au făcut acest lucru l-a ajutat să doarmă mai bine.

Ea invidia relația lui cu moartea. Deși nu credea în nimic – nici în viața de apoi, nici în răscumpărare, nici în renaștere –, Peter nu se temea de nimic. El nu înțelegea disperarea ce o cuprindea pe Rahel când se gândea la sfârșit. Și nici groaza în fața ideii că această viață, scurtă cum e, era totul. Că după ea nu va fi nici întoarcere, nici simțire, ci doar un mare neant.

Și numai gândul la asta îi accelera pulsul lui Rahel. Dar nu moartea în sine o înspăimânta, ci toate lucrurile pe care nu le-a făcut, nu le-a simțit sau nu a îndrăznit să le facă.

Involuntar, ea a scuturat din cap, și apoi s-a oprit brusc. Încă simțea o durere surdă în spatele ochilor și, când îl zări mai târziu pe Peter întorcându-se în curte cu Baila, păși ușor în direcția lui, evitând orice zguduială.

El a dispărut în grajd, ca apoi să iasă cu o găleată în mână. Iapa a înfulecat lacom tot conținutul – ovăz, bucăți de morcov, două mere mici și o mână de cereale presate. Cât a mâncat, Peter a lăudat-o și-a mângâiat-o.

— Animalele sunt minunate.

— Să nu-ți treacă prin cap să ne luăm vreun animal, i-a spus ea.

El se sprijini cu un picior de găleata cu mâncare, pentru ca Baila să nu o răstoarne în timp ce mânca atât de energic.

— Nu în oraș… Dar cine știe ce ne-așteaptă. O casă ca asta, la țară, cu fântână proprie și șemineu…

Privirea lui a devenit gânditoare. Câteva secunde mai târziu, a adăugat:

— Imaginează-ți ce-ar fi dacă ar cădea alimentarea cu energie a orașului. Noi putem să ne descurcăm foarte bine și aici.

— Și dacă rămânem fără mâncare, a răspuns ea sarcastic, sacrificăm și calul.

Chiar atunci, Baila a ridicat cu botul găleata de furaje goală și a aruncat-o mai departe. Peter a început să râdă în hohote, cum n-o mai făcuse de mult. Aruncându-și capul pe spate și strângându-și mâinile pe lângă corp, părea cu mulți ani mai tânăr.

Mai târziu, în timp ce mâncau în curte și stropeau viespile cu apă, ea își aminti de strălucirea din ochii lui când i-a spus despre casa de la

țară, realizând deodată că astfel de visuri nu aveau nici un farmec pentru ea. Îi plăceau săptămânile de vară la țară, dar îi plăcea și viața la oraș. Nu se săturase încă de Dresda, de plimbarea zilnică până la cabinet, de micile magazine, de restaurante și teatre, de excursiile din împrejurimi și de serile la un pahar de vin în grădini de vară. Peter, pe de altă parte, își prelungea treptat tururile sale cu bicicleta, de unde se întorcea acasă din ce în ce mai târziu.

— Mi-e frică să nu apuce fiecare din noi într-o direcție greșită, adăugă ea, sperând că el o va contrazice.

Pisica fără o ureche se plimba în jurul mesei și sări în poala lui Peter, unde se încolăci stângace și începu să toarcă. El zâmbi și puse o mână pe blana ei.

— Ei bine, oftă el. Cred că uneori este imposibil să faci doi oameni să meargă la pas. Degetele lui mângâiau blana pisicii. Și totuși, ce e așa de rău în asta?

Respirația i se opri în gât.

— Vorbești despre despărțire?

— Nu, Rahel. Doar gândesc cu voce tare.

Căldura îi inundă fața.

— Gândește mai încet, te rog, șuieră ea.

— Nu trebuie să-ți fie frică, spuse el calm. Acest loc mă inspiră să mă gândesc și la alte posibilități. De exemplu, să-mi petrec lunile de vară ca un cioban, pe o pășune alpină.

— Nu mai gândești în termen de *noi*, rosti ea, aproape în șoaptă.

— Nu-i adevărat, o contrazise el. Nu pun deloc la îndoială conceptul de *noi*. Cel mult rolul meu în el. Și profesia mea.

Pisica sări din poala lui Peter și se îndepărtă în fugă, ca și cum ar fi simțit tensiunea dintre ei. Rahel se uită la Peter, care i se părea neobișnuit de atrăgător. Vorbea rar despre el ca despre *soțul ei*. Cuvintele acelea pline de sentimentul posesiunii i s-au părut întotdeauna ca un colier cu lanț, însă, în adâncul ei, nutrea această pretenție: el este soțul ei, al nimănui altcuiva. Iar ea este soția lui, a nimănui altcuiva. Alți bărbați de vârsta lui au aventuri cu tot felul de femei mai tinere, devin din nou tați, își cumpără mașini sport sau se antrenează în mod obsesiv pentru un triatlon. Cunoștea personaje care făceau toate aceste lucruri la un loc.

— Îmi pare rău, mormăi ea, nu știu ce e în neregulă cu mine.

„Nu-ți face griji în privința asta. Te iubesc și te doresc.“ Dacă ar fi fost un erou din filmul ei preferat, ar fi rostit și ea asemenea replici. Dar nu era decât Peter, care a pus tacâmurile deoparte, a terminat de mestecat și a continuat:

— Ca un cioban, pe pășuni alpine. Îmi place ideea.

După-amiază târziu a plecat singură în pădure să culeagă afine. Se simțea mai ușoară, durerea de cap dispăruse, și într-un sfert de oră umpluse o găleată mică de iaurt. La întoarcere s-a întâlnit cu un câine. Rahel s-a oprit și a lăsat capul în jos, sperând ca animalul să o ignore. Bineînțeles că acesta veni în fugă direct la ea, o adulmecă pe piciorul gol, salivând. Blana lui neagră și zbârcită îi trezi o amintire.

Unul dintre bărbații la care mama ei locuise o vreme a avut un câine asemănător – mare și urât, dar bine crescut. Rahel era lăsată să-l plimbe. Și, deși Rahel nu ținea neapărat la lucrul acesta, îl scotea în mod regulat la plimbare doar pentru imaginea pe care o ofereau împreună: o fetiță mică și drăguță cu un câine imens, pe care îl mustra din când în când aspru, chiar și când mergea ascultător pe lângă ea, ca să-și sublinieze autoritatea și să atragă atenția asupra ei. Trecea cu nasul pe sus pe străzile cenușii, cu mașini puține, din centrul nou, pe lângă case dărăpănate, în căutarea altor oameni și a câtorva suprafețe lucioase, în care putea să se oglindească împreună cu câinele.

Tamara, care îndrăgise animalul încă din prima clipă, ar fi vrut să îi însoțească, însă Rahel inventa tot felul de motive ca să o împiedice să vină cu ei.

Câinele a dispărut în pădure, dar amintirea surorii ei mai mici o bântui tot drumul spre casă.

Vedea în Tamara genul de persoană care, crescând cu un sentiment de permanentă respingere, devine exact cum și-o proiectează ceilalți. Colțurile gurii o făceau să pară morocănoasă și atunci când era fericită, iar la un moment dat morocăneala devenise caracteristica ei definitorie. Așa intră ea în viață, șchiopătând – ca o pasăre cu aripile frânte.

În bucătărie a amestecat aluatul pentru clătite, a adăugat un pumn de afine și a prăjit una în mult unt. Simon ar fi fost încântat. Când era copil, a deținut mereu recordul la mâncat clătite. Reușea să devoreze cu ușurință o jumătate de duzină. La vremea aceea nu putea nici să-și închipuie că, într-o bună zi, acest băiat cu părul tuns scurt, într-o uniformă strânsă pe corp și cu ținută dreaptă, va depune jurământul de credință în Armata Federală.

„Jur să servesc cu credință Republica Federală Germania și să apăr cu curaj legile și libertățile poporului german, așa să-mi ajute Dumnezeu.“

Putea să renunțe la ultima parte cu Dumnezeu, însă n-a făcut-o. Peter a fost pe tot parcursul ceremonialului neașteptat de fericit. Nici o încruntătură, nici o contracție a mușchilor feței. Nici invocarea de către Simon a unui Dumnezeu, în care Peter oricum nu credea, nu i-a stârnit o reacție de dezaprobare. Tocmai de aceea îl iubea!

Peter vârî în gură o clătită rulată și o mâncă din trei înghițituri. După care o luă pe următoarea.

— De când au plecat copiii de acasă, nu mai faci clătite, mormăi el, molfăind mai departe.

— Și tot de-atunci nu te-am mai văzut vorbind cu gura plină, spuse ea, cu un zâmbet în colțul gurii.

El s-a șters pe degete cu un șervețel din hârtie și a strâns din umeri, ca pentru a se scuza.

— Sunt pur și simplu prea gustoase.

Îl lăsă pe el să facă ordine și ieși în curte. Florile plantate recent o duceau bine. În spatele hambarului, lângă ocolul găinilor, descoperi un alt strat, pe care nu-l observase până atunci, pentru că era invadat de o vegetație sălbatică. Era cât pe ce să calce pe o scândură cu niște cuie ruginite. O ridică și o sprijini de peretele grajdului, care era crăpat în mai multe locuri. Totul aici era o groapă fără fund.

În curte, Peter începuse să hrănească animalele. Barza înghițea puii de-o zi, dezghețați.

— Se plimbă pe-aici ca un rege. Și privește cu atâta aroganță! îi spuse ea lui Peter, care privea pasărea cu o satisfacție evidentă. El începu să râdă.

— Nu are rost să judeci animalele din punct de vedere moral. Ele sunt ceea ce sunt. Spre deosebire de noi, care ne prefacem în mod constant că suntem altcineva.

Rahel își dădu ochii peste cap.

— Știu și eu asta. Nu începe iarăși să-mi dai lecții.

Încercă să treacă pe lângă el, dar o opri.

— Vino aici! spuse el, punându-și brațele în jurul ei. Și o mângâie pe spate. Rahel își apasă capul de pieptul lui și închise ochii. Aproape că îi era rușine de asta, dar nu avea nevoie decât de o îmbrățișare adevărată și se înmuia pe loc.

Vineri

Rahel aștepta poșta cu nerăbdare.

Cu trecerea timpului, devenise din ce în ce mai greu să-și facă unul altuia surprize plăcute. Aveau tot ce le trebuia și mai mult de-atât. Dar miercuri s-a gândit să comande două cadouri pentru Peter: un ceai verde japonez, pe care, din cauza prețului (șaizeci de euro pe suta de grame), nu și-l cumpăra decât foarte rar, și un album ilustrat cu orașul Dresda în secolul al XIX-lea.

Aveau norocul să locuiască în centrul nou al orașului, într-un cartier care nu fusese distrus complet în luna februarie a anului 1945. Peter citise cam totul despre bombardamentele americanilor și britanicilor și mai ales despre atacul aerian asupra orașului Dresda, ordonat de Arthur Harris. Uitase odată o carte cu poze pe masa din bucătărie: *Brandstätten. În lumina bombardamentelor*. Simon avea pe-atunci zece ani. Rahel ajunsese prea târziu, iar ochișorii lui șocați se opriseră la poza a două cadavre carbonizate complet, în poziție de atac, din cauza căreia Rahel și Peter s-au certat foarte tare în seara aceea.

În timpul plimbărilor prin oraș îi spunea deseori cât de mult ar fi vrut să vadă Dresda înainte de atacuri. Albumul ilustrat era un substitut improvizat, dar, spera ea, unul care îl va face fericit.

Se îndreptă spre cutia poștală, deschise clapeta și respiră ușurată. Ceaiul și cartea erau acolo.

La sfârșitul anilor 90 și începutul anilor 2000, obișnuiau să sărbătorească ziua de naștere a lui Peter cu un grup de prieteni în Saloppe, un local aflat în apropiere de Elba, dar nici Saloppe, și nici vechiul grup de prieteni nu mai erau ce-au fost cândva.

Sau era invers? S-au schimbat ei între timp atât de mult?

Cercul lor de cunoștințe a fost multă vreme alcătuit din oameni dintre cei mai diverși. Primele certuri au fost din cauza copiilor. Modul în care erau educați copiii a fost subiectul unor discuții aprinse, și multe prietenii cu părinți prea dezinvolți și cu copiii acestora, care

le-au devenit antipatici fără voie, n-au putut fi menținute.

Unul dintre cuplurile lor de prieteni începuse să practice comunicarea non-violentă, ceea ce însemna, printre altele, renunțarea la ironie. La început, Rahel a fost de acord, deși era reticentă, însă Peter, care găsea o mare plăcere în a provoca, și-a dat frâu liber talentului său în această privință. Astfel, și această prietenie s-a evaporat treptat.

Alții, la rândul lor, pretindeau poziții politice clare cu privire la anumite evenimente sociale, însă Rahel și Peter refuzau să ia o atitudine clară. Opiniile lor nu se încadrau în nici o tabără politică. După incidentele de la universitate, mulți dintre colegii lui Peter s-au distanțat.

S-au format cercuri noi, mici și omogene, care se apreciau reciproc la fel de puțin pe cât se înțelegeau între ei. Toleranța, cu cât era mai vehement invocată, cu atât mai puțin era practicată. Cel puțin asta era impresia lui Rahel. Totuși, câteva prietenii au rezistat: Henriette și Axel, familia de medici ai căror fii erau prieteni cu Selma și Simon și care locuiau foarte aproape de ei, în cartierul Radeberg. Enzo, care studiase istoria și deținea acum un anticariat, desupra căruia locuia, la etaj, într-un apartament micuț. Și, în cele din urmă, Cordelia, viticultoarea cu propria ei podgorie lângă Radebeul. Peter a intrat în vorbă cu ea la un festival pe malul Elbei, cu mulți ani în urmă, și după ce Rahel și-a depășit gelozia, a rămas între ei o prietenie trainică.

Rahel s-a întors în casă cu gândul să-i invite pe toți aceștia la Dresda și să-l sărbătorească pe Peter mai târziu, în compania lor.

Ajunsă în camera ei, împinse un scaun la fereastră și o sună pe Ruth.

Primul lucru pe care l-a auzit în telefon au fost strigătele pescărușilor. Ruth i-a povestit cum stătea desculță în nisip și privea marea. Apa avea culoarea Mării Sudice. Aproape turcoaz. Frumoasă.

— Unde e Viktor? Cum se simte? o întrebă Rahel.

— Acum are fizioterapie. Înainte a fost cu mine la o plimbare pe plajă.

— Sună bine! exclamă Rahel bucuroasă, dar la celălalt capăt al firului s-a făcut liniște.

— Ruth? Mai ești acolo?

— Da. Din nou tăcere, apoi întrebarea: Auzi, Rahel? Vântul, valurile, pescărușii? Uneori mă trezesc la ora cinci dimineața, ca să fiu prima pe plajă. Și de câte ori văd o bucată frumoasă de lemn, o ridic și

mă gândesc dacă Viktor poate să mai facă ceva cu ea. Pe vremuri obișnuiam să ne întoarcem din vacanțele noastre la Marea Baltică cu cutii pline de obiecte găsite. Apoi, el dispărea câteva zile în atelier, de unde ieșea din când în când, doar ca să mănânce câte ceva și să doarmă.

Ea râdea, însă era un râs lipsit de bucurie.

— Ascultă, draga mea, continuă Ruth, mă duc să înot. Ne auzim. Poate nu azi, dar cel târziu duminică, de ziua de naștere a lui Peter. Ai grijă de tine. La revedere, draga mea.

Apoi închise, fără să pună o singură întrebare despre condițiile de acasă.

Din cauza căldurii, au prânzit înăuntru. Rahel a pregătit sendvișuri cu roșii, mozzarella, pesto de busuioc și o salată verde. Peter i-a turnat un pahar de vin alb fără să o mai întrebe. Când ea aruncă o privire sceptică, el îi spuse:

— Ei, hai, doar suntem în concediu.

După masă, la cafea, ea și-a amintit de țigară. De zile întregi nu-i mai trecuse prin minte ideea de a fuma, dar acum simțea din nou dorința.

Peter nu mai termina de vorbit. De ce nu se retrăgea în camera lui, așa cum făcea de obicei? Nu-i lăsa nici o ocazie să scape de el. Atunci i-a amintit că el și-a propus, cât timp mai stătea în Dorotheenfelde, să învețe la fiecare două zile o poezie pe de rost. Dacă începea chiar atunci, urma să știe deja șase poezii când se întorcea la Dresda. Antrenamentul creierului. O rezervă de minte pentru vremuri fără minte.

El zâmbi.

— Ai putea să participi și tu.

Rahel scutură din cap și își mai turnă un pahar de vin.

— Eu sunt în concediu.

Mai târziu stătea rezemată de ușa de la intrare și se uita afară. Nu se mai vedea nici un animal. Nori albaștri și negri întunecau cerul, aerul sclipea. O rafală de vânt suflă praful pe lângă ea, iar din depărtare se auzi zgomotul slab al unui tunet.

Ea urcă scările. Pe coridor se opri. Ușa lui era întredeschisă.

În camera lui Peter era o răcoare plăcută. Stătea întins cât era de lung pe pat, cu brațele încrucișate după ceafă, cu nasturii de la pantaloni descheiați și repeta niște cuvinte în șoaptă. Lângă el zăcea o carte deschisă.

— Ce faci? îl întrebă ea și se așeză lângă el.

— Memorez prima strofă din Hölderlin, *La jumătatea vieții*.

— O știe oricine, răspunse ea, neimpresionată, recitând fără cusur, sub impulsul vinului, primele două strofe.

El o privi uimit, dând din cap în semn de apreciere, zâmbi și tăcu.

Rahel se întinse lângă el. Își apăsă capul pe brațul lui, atingându-l cu o mână pe abdomen. Pieptul lui se ridica și cobora în mod uniform, mirosul lui o învălui. Închise ochii și își strecură o mână în pantalonii lui. Surprinsă de propriul curaj, coborî cu mâna un pic mai jos, iar când simți corpul lui răspunzând, îl sărută. Apoi el și-a întins mâinile după ea, și cu barba i-a zgâriat pielea. L-a lăsat să o dezbrace de rochie și de slipi, și, deși totul s-a încheiat după un sfert de oră, a simțit cum se întoarce la ea dintr-o lungă călătorie.

Sâmbătă

După prânz au auzit o mașină. Stăteau pe banca de la intrarea în casă, cu o cană de cafea în mână, ridicând în același timp ochii și privind cu încordare spre intrarea în curte. Nu așteptau pe nimeni, iar poștașul trecuse de mult. „Nu se poate“, gândi Rahel. În ochii lui Peter se citea frica. Acum, când distanța dintre ei se micșorase, tot ce pătrundea din afară era deranjant, periculos.

Mașina a intrat ușor în curte. Un număr de München. Fața lui Peter s-a luminat, Rahel a sărit în picioare și a alergat spre mașină. De pe scaunul din dreapta a coborât Selma.

— Bună, mama! a strigat ea, deschizând portiera din spate și ridicându-l în brațe pe Max, care era adormit.

Simon s-a apropiat cu pași ușori de Rahel. Îmbrățișarea lui a fost strânsă și intimă. Ea îi inhală mirosul cald, simțind brusc cum se transpune în perioada când ea era tânără, și el era bebeluș. De la bun început i-a plăcut cum mirosea pielea lui, îl sorbea cu totul și nu se mai sătura de el.

— Ei, te bucuri că ți-am adus prințișorul? o întrebă Selma, făcându-i cu ochiul, pe jumătate pregătită de atac. Peter o strânse în brațe cu putere și îl mângâie pe Max pe obrăjorii lui roșii de la somn.

— Dar ce faceți aici? îi întrebă el, râzând.

Îl îmbrățișă și pe Simon strâns, și Selma răspunse:

— Surpriză de ziua ta de naștere!

— Dar ziua mea e abia mâine.

— Mâine seară trebuie să fiu înapoi la München, spuse Simon.

Rahel o privi pe Selma.

— Unde e Theo?

— N-a vrut să vină cu noi. L-am lăsat cu Vince.

Ea a dat din cap și a luat-o ca pe un semn bun. Apoi și-a pus mâinile pe brațele lui Simon și le-a strâns cu putere. Selma a scos un sunet răutăcios.

— Cum se mai uită la el! Parcă ar fi îndrăgostită.

— Nu s-au mai văzut de la Crăciun, Selma, spuse Peter, cu ton moderat, uitându-se cu subînțeles la Rahel.

— Vă e foame? întrebă ea. Pot să vă fac repede ceva de mâncare.

Simon o refuză.

— E în regulă, mama. Am mâncat pe drum.

Vorbea cu accent bavarez.

— Nu s-a schimbat nimic pe-aici, spuse el, după ce aruncă o privire în jur. Timpul a rămas pur și simplu în loc.

O jumătate de oră mai târziu, Rahel își privea fiul jucându-se cu Max.

Simon stătea în apă până la buric, îl ridica pe Max deasupra capului, apoi, dintr-odată, îi dădea drumul și se prefăcea că îl aruncă. Max țipa de plăcere. Nu se săturase nici la a douăzecea repetare. Simon i l-a dat înapoi Selmei pe micuțul care dădea din picioare, dar Max a sărit pe loc înapoi spre el.

Simon s-a întins cât era de lung în nisip. Corpul lui era dovada sportului consecvent și a unui stil de viață sănătos, iar Rahel nu-și mai putea lua ochii de la el.

— Și eu am fost la fel de obraznic când am fost mic? o întrebă el zâmbind și împingându-l pe Max, care încerca din răsputeri să se urce din nou peste el.

Da-ul lui Peter și *nu*-ul lui Rahel, rostite în același timp, au făcut-o pe Selma să exclame:

— De ce nu mă miră?! Întorcându-se spre Simon, adăugă: În amintirea mamei, eu am rămas singurul copil obositor.

— Probabil că ai și fost, răspunse el, râzând.

Selma aruncă un pumn de nisip înspre el. Rahel a încercat să privească în altă parte. Cel mai mult și-ar fi dorit să fie câteva ore singură cu Simon. Discuțiile cu el erau atât de plăcute, pentru că el nu spunea orice prostie și nu ajungea niciodată să provoace stări emoționale atât de obositoare, cum se întâmpla de obicei în discuțiile cu Selma.

Max se agățase acum de spatele lui Simon. După douăzeci de flotări cu copilul în spate, l-a împins la o parte, a fugit în apă și s-a scufundat. Max începu să țipe.

Rahel se gândi că singura ocazie să stea mai mult cu fiul ei va fi pe seară, când Selma îl va duce pe Max la culcare. Apoi a luat punga cu jucării de nisip, le-a scos pe toate și le-a pus lângă Max, care se opri din țipete la fel de repede cum începuse.

Selma a venit lângă Peter. A pus capul pe umăr, lăsându-și părul să-i cadă pe spatele lui.

— Simon e întotdeauna foarte fericit, îi spuse ea, pe un ton de

reproș.

Peter a cuprins-o cu brațul.

— Și Simon are momentele lui dificile. În plus, el nu are copii. Gândește-te la momentul în care tu…

— Nu, nu e vorba de asta, l-a întrerupt ea. Eu nu am fost niciodată atât de fericită cum a fost el.

Atunci s-a ghemuit și mai tare lângă tatăl ei – cu partea de sus a corpului apăsată de picioare și cu capul băgat înăuntru. A rămas mult timp în această poziție.

Apoi a sărit brusc în sus, s-a îndreptat cu pași săltăreți spre Max, s-a așezat lângă el, a luat o lopățică și a început să construiască un castel. Toată melancolia care o cuprinse înainte dispăruse dintr-odată. Cu o bucurie copilărească, săpa în nisip, râdea împreună cu cel mic și îl săruta cu putere.

Rahel n-a putut niciodată să se joace cu copiii după regulile lor. N-a reușit niciodată să miște miniaturi de animale pe podea și să vorbească pe diferite voci, nici să imite un medic pentru păpuși sau o luptătoare cu spada, nici să-l caute pe Simon, ascuns prin toate cotloanele, sau s-o tragă pe Selma cea plângăcioasă pe hol, într-o cutie veche de carton – toate lucrurile acestea o plictiseau teribil, așa că l-a lăsat pe Peter să se ocupe de asta. Dar nici Peter n-a făcut față mai bine acestui rol impus cu forța.

— Copiii trebuie să se joace cu alți copii, îi explica el când voia să fugă din nou de răspundere.

Era clar că Peter nu avea remușcări din cauza asta. Pe când conștiința ei era din ce în ce mai încărcată când se uita la Selma jucându-se cu copilul ei. În interiorul ei auzea doar cuvinte de genul *mamă rea*, *timp pierdut* sau *momente care nu se mai întorc niciodată*.

S-a dus la Peter, s-a așezat lângă el, exact în locul în care a stat Selma, și i-a atins ușor brațul. Un zâmbet aproape invizibil i-a luminat fața. Era vizibil doar în ochii lui, și asta a liniștit-o.

După-amiază târziu, după o masă de prânz copioasă și o gustare substanțială cu ceai cu gheață, cafea și prăjitură, Peter l-a urcat pe Max pe cal și au plecat să se plimbe.

Simon și Selma s-au dus la bolovan ca să trimită câteva mesaje, în timp ce Rahel a mai rămas jos.

Eforturile lui Vincent de a-și îmbunătăți căsnicia n-au fost zadarnice. El și Selma au fixat prima programare la terapia de cuplu peste două săptămâni. Ideea de a studia arta ilustrată în Leipzig nu dispăruse încă, însă cel puțin nu mai apărea numele electroacusticianului în acest context. În schimb, ea a povestit că Vincent s-ar putea muta cu serviciul la Banca Saxonă de Reconstrucție

din Leipzig. Și că o schimbare de acest fel le-ar face bine tuturor.

Simon a ocolit toate răspunsurile cu privire la viața lui privată. Momentan, Lisa și cu el sunt foarte ocupați. Nu vor să-și oficializeze relația. Vor să rămână deschiși la schimbări.

— Bla-bla-bla… spuse Selma, iar Simon zâmbi.

Rahel se întreba cui îi scria, dacă nu Lisei. Nici una dintre prietenele lui de până atunci nu-i plăcuse lui Rahel în mod deosebit. Era aceeași tipologie de blondină sportivă cu părul strâns în coadă și corp perfect. Teoria Selmei era simplă, dar logică: era vorba despre sex și atât, nimic mai mult.

Selma se întoarse. Se așeză lângă Rahel și oftă.

— Ești bine? o întrebă Rahel, cu voce duioasă. Selma strânse din umeri.

— Mi-aș dori să meargă din nou lucrurile între mine și Vince, dar nu știu cum să fac. Când el vrea să mă atingă, încremenesc. Crezi că o să dispară sentimentul acesta cu timpul?

Rahel se gândi o clipă, și apoi îi răspunse:

— Și noi am trecut prin asemenea momente.

— Serios?

Selma făcu ochii mari. Era clar că fiica lor nu se așteptase la probleme între ea și Peter. Oricum ar fi, înseamnă că au reușit să pară niște părinți stabili în fața copiilor lor.

— Am trecut și noi prin vremuri mai grele.

— Și ce-ați făcut?

— Mda, spuse Rahel. Am avut răbdare. Și v-am avut pe voi. După un moment de tăcere, continuă: Nu ne-am pierdut niciodată interesul unul față de celălalt și nici credința că totul va fi bine între noi. Nici în cele mai grele vremuri. Dacă nu ne-am fi luat în serios unul pe altul, n-am fi reușit.

Selma privi în jos.

— Îl mai respecți pe Vincent? o întrebă Rahel, cu puțină teamă de răspunsul care va urma.

Selma a spus da, fără să ezite. Dar cu mirare în glas, de parcă nu și-ar fi pus niciodată o asemenea întrebare. Apoi o întrebă:

— Și nu v-ați înșelat niciodată unul pe altul?

Rahel nu s-a așteptat la asta. N-ar fi fost cinstit să mintă, dar nici nu putea să-i spună adevărul propriului ei copil.

Iar adevărul e că Peter nu îi trezise niciodată pasiunea. Sexul cu el era plăcut, dar departe de a fi neînfrânat, sălbatic. De aceea l-a înșelat. Și de-atunci, de când a simțit cum o singură atingere îi electrizează tot corpul, cum o singură privire îi stârnește valuri de căldură în stomac, a realizat că dorința după asemenea trăiri va rămâne mereu vie.

— Cu inima nu, răspunse ea, evitând s-o privească pe Selma în ochi.

A răsuflat ușurată când i-a văzut pe Peter cu Max pe umeri și trăgând de cal, intrând în curte.

La cină, Selma îi arunca tot felul de priviri sceptice lui Peter. Probabil îl bănuia pe el. Rahel și-ar fi dorit să-și fi ținut gura. Peter și înșelatul! De râsul-râsului. Faptul că în toți acei ani nu o înșelase nu era neapărat o performanță admirabilă, ci rodul felului său de a nu-și lua în serios instinctele primare. Ea știa că existaseră tot felul de avansuri, însă fără succes. *Doar nu suntem animale, putem să luăm niște decizii* – așa suna crezul lui.

Nu se putea concentra deloc la conversația de la masă. Ce mult și-ar fi dorit să o elibereze pe Selma de ideile ei fixe, însă, când a fost momentul, a văzut-o pe Selma fixând-o cu o privire indignată:

— *Tu* l-ai înșelat?

Rahel rosti cu un ton aproape amenințător:

— Acum nu ți-o lua în cap!

— Nici nu aveam de gând, spuse Selma calmă. Și adăugă, după o scurtă pauză:

— Crezi că suntem ca bunica?

— Nu, îi răspunse Rahel rapid și hotărât. Ca bunica nu suntem sigur.

Așa cum a sperat, Selma a petrecut mai mult timp să-l adoarmă pe Max și, în timp ce Peter era ocupat în bucătărie, Rahel a ieșit cu Simon la plimbarea mult așteptată. N-au mers prea departe, deja se înserа, și zilele se scurtau simțitor. El i-a povestit cum se pregătea pentru admiterea la cursul de formare a ghizilor de munte din armată, că vrea să antreneze el însuși vânătorii de munte și cât de multe posibilități avea ca absolvent de sport, dacă planul A ar fi eșuat.

Ceea ce a uimit-o întotdeauna a fost claritatea obiectivelor sale. Simon nu era la fel precum ceilalți din generația lui, adică să încerce diverse lucruri, să renunțe la unele, să opteze pentru altele și să o ia de la capăt, pentru a găsi un echilibru perfect între viața profesională și cea privată. El nu făcea diferență între viața personală și cea profesională.

— I-ai făcut o mare bucurie tatălui tău că ai venit, îi spuse ea, gândindu-se în primul rând la ea însăși.

Simon zâmbi.

— În trecut, ziua lui tata mi s-a părut întotdeauna un calvar, pentru că și străbunica Anna își sărbătorea aniversarea în aceeași zi și trebuia să mergem în fiecare an la ea la cafea.

Era *străbunica filtru*, cum îi spuneau copiii, pentru că îl trimitea întotdeauna pe soțul ei, Ernst, să treacă mai întâi prin *filtru,* și abia după aceea să intre în casă. Trebuia să se dezbrace pe hol, să meargă la baie, să se spele și să se îmbrace în haine noi. Abia după aceea avea voie să intre în celelalte camere.

El stătea de obicei în sufragerie, în fotoliul său maro, înfășurat într-o pătură de lână, pentru că Anna aerisea tot timpul în cameră. Pretindea că miroase a fum de țigară, ceea ce nu era adevărat. Când Ernst a murit, Anna a spus ironic: „Cel puțin nu mai suferă de frig."

— Trebuia să ne spălăm pe mâini minute în șir, iar uneori ne și pieptăna înainte să intrăm în casă, își aminti Simon. Și în casă era tot timpul frig, pentru că ținea mereu ferestrele deschise.

— Iarna, cu încălzirea pornită, adăugă Rahel.

— Și odorizantul acela grețos care mirosea în toată casa.

Simon se cutremură din tot corpul.

— Suferea de o tulburare obsesivă severă, îi explică Rahel, gândindu-se la Edith, care crescuse cu o asemenea mamă. Edith, care mai târziu a ținut-o pe Anna departe de cele două nepoate ale sale.

— Nu mergem la femeia aceea urâtă, le-a explicat Edith fetelor sale. Ea nu suportă copiii.

Era ciudat că bunicul Ernst nu apărea deloc în această poveste. Ca și cum el n-ar fi existat. Și totuși, a fost un om prietenos și amabil, care a murit așa cum a trăit: în liniște, fără să fie o povară pentru nimeni. Mai târziu, singură în camera ei, în patul ei, întrebarea Selmei acaparase mintea lui Rahel: „Crezi că noi suntem ca bunica?" Nici somnul n-a făcut să dispară această întrebare, ci a împins-o și mai tare în straturile adânci ale conștiinței, unde a creat imagini îngrozitoare, care au trezit-o pe Rahel la ora obișnuită.

Nu, ele nu sunt ca Edith, nici Rahel și nici Selma.

I-a luat o viață întreagă să pună cap la cap o imagine cât de cât coerentă din fragmentele pe care le-a smuls treptat de la mama ei.

Deși s-a născut la câțiva ani după terminarea războiului, Edith a fost o victimă a acestuia. Victimă a unei mame care, îmbrăcată într-un costum de carnaval cusut de ea, a alergat ca o zeiță greacă prin orașul Dresda cuprins de flăcări, ai cărei pantofi de aur au rămas blocați în asfaltul care se topea de căldură și care a alergat mai departe desculță, până când tălpile i s-au umplut de bășici. În timp ce alerga, se uita la frații ei rămași în urmă. Doar că în spatele ei vedea o mare de flăcări.

Și, când Anna a născut o fetiță, șase ani mai târziu, și a numit-o Edith, nimeni n-a observat că oroarea acelor zile încă mai trăia în ea. Nici Edith n-a observat-o, dar a simțit-o pe tot parcursul copilăriei sale. De atunci s-a simțit chemată să caute acel sentiment anume, care

părea să existe în mod natural în ceilalți oameni.

Edith nu știa ce fel de sentiment era acesta. Avea doar o ideea vagă și romantică. L-a căutat printre actori, dansatori și pictori, pentru că aceștia, la urma urmei, stăpâneau expresia acestui sentiment. L-a căutat și printre oameni răniți, însă tot ce-a găsit a fost alcoolul și viața plină de bărbați care o doreau și care stârneau în ea acest sentiment pentru o perioadă scurtă de timp și, când acesta dispărea, îl căuta din nou; singurele constante din viața ei au rămas Ruth și Viktor.

Cu timpul, trauma care modelase destinele scădea. Din generație în generație își pierdea din putere. Până și Edith, născută dintr-o încremenire rece, nu era ea însăși rece și rigidă. Iubirea ei era capricioasă, dar fierbinte. Cât despre Selma și Simon, condițiile în care au crescut erau aproape ideale. Rahel a închis ochii și a adormit. Visele o purtau acum în sfere mai liniștite. Apărea și Edith, mai palidă decât de obicei, mai calmă și neobișnuit de blândă.

Duminică

Lumina dimineții strălucea puternic prin geamul de est de la bucătărie. Pe masă se afla un buchet de flori, pe care Rahel le culesese rapid. L-a văzut pe Peter traversând curtea cu o găleată de furaje pentru găini în mână și a calculat că în aproximativ o jumătate de oră va termina de hrănit toate animalele. Oricum îl felicitase când s-a trezit. După treisprezece zile, în care purtase doar rochia neagră de in, s-a schimbat într-o rochie albă și s-a strecurat în camera lui Peter, desculță și în vârful picioarelor, trezindu-l cu un sărut.

Apoi a aranjat masa, a spart niște ouă și le-a bătut cu puțină smântână, piper și sare. În timp ce turna cafeaua, a apărut Selma cu Max în brațe.

— Îmi dai și mie o cafea? Cu lapte cald, te rog?

Rahel a dat din cap și, după ce a terminat mai întâi cu infuzia de ceai pentru Peter, a încălzit laptele și s-a așezat la masă, lângă fiica ei.

— Aveți și voi un cadou pentru tata? o întrebă ea.

Selma a confirmat, suflând în ceașcă.

— Fierbinte, rosti Max pe un ton serios.

— Unul frumos, spuse Selma. Apoi își ridică privirea, își strânse băiatul în brațe și o privi pe Rahel drept în ochi.

— Mamă?

— Da, draga mea?

— Îți mulțumesc că ai rămas împreună cu tata. E așa frumos aici, cu tata, Simon și cu tine. E frumos să ai o familie.

Ochii ei mari și căprui luceau umezi, iar buzele îi tremurau.

— O, draga mea! exclamă Rahel, sărind în sus și cuprinzând-o în brațe pe Selma.

O sărută pe frunte și o mângâie, aranjându-i șuvițele de păr ieșite pe deasupra urechilor. Amândouă râdeau și plângeau în același timp. Max își ridică privirea spre ele, dar simți că totul e în regulă, așa că-și vârî degetul mare în gură.

Simon își bagă capul pe ușă:

— ‘Neața la toată lumea! Mă duc să fac o baie și mă întorc în jumătate de oră.

Selma și-a șters lacrimile. Un val de iubire i-a inundat întreg trupul lui Rahel și i-a înmuiat genunchii. Cu picioarele tremurând s-a întors pe scaunul ei, însă a cuprins-o pe Selma cu ambele mâini peste masă. După micul-dejun, Peter a desfăcut toate cadourile. De la Selma și Simon primise niște căști de urechi minuscule, fără cablu, la care se uita un pic sceptic.

— Știam că o să se uite așa la ele, i-a spus Selma lui Simon și a început să-i explice lui Peter cu răbdare, ca unui copil, care erau avantajele acestor lucruri.

Rahel zâmbi, neîncrezătoare că le va folosi, însă când Peter, la îndemnul copiilor, a conectat căștile la telefonul său mobil și a ascultat unul din cântecele sale preferate – *Hallelujah*, în versiunea lui Jeff Buckley –, fața i s-a luminat și a strigat tare:

— Excelentă calitatea sunetului! în timp ce toată partea de sus a corpului său dansa pe ritmul melodiei.

— Nu țipa așa! îi strigă Selma, iar Simon se pocni cu palma peste frunte, râzând.

După ce a despachetat și albumul ilustrat cu Dresda, se adânci în fotografiile istorice. Simon și Selma priveau peste umărul lui.

— A fost frumoasă Dresda, rosti Selma îngândurată.

— Hmmm, spuse Peter, răsfoind mai departe.

După câteva pagini se opri spunând:

— Mda… dar încă se mai găsește câte un student la curs care să poarte cu mândrie un tricou inscripționat cu *Bomber Harris do it again*.

— Cum așa? îl întrebă Rahel. Asta nu mi-ai povestit până acum.

El a dat din mână.

— Orice cuvânt irosit despre asta ar fi prea mult.

— Inscripția asta am văzut-o undeva și ca graffiti, spuse Selma.

Peter strânse din umeri.

— O țară în care tinerii tânjesc după propria lor distrugere nu va avea un viitor bun.

— E vorba de câțiva idioți, a răspuns Selma.

— Idioți care nu întâmpină rezistență. Nici eu nu pot să mă mai opun.

Simon și-a coborât privirea și a încrucișat brațele. Mușchii feței îi vibrau.

— Asta înseamnă că eu slujesc unei țări lipsite de viitor, spuse el cu asprime. Îmi pun viața în pericol pentru nimic, asta e părerea ta, nu?

Peter îl privi șocat și închise cartea. Oftă și se frecă pe frunte înainte să răspundă.

— Nu asta am vrut să spun, Simon. Doar știi și tu cum e.

— Comportamentul tău nu îmbunătățește situația. Trebuia atunci să faci ceva. Să-l iei la întrebări, de exemplu, pe studentul acela. Să afli dacă era conștient de ceea ce scria pe tricoul lui.

— Trebuia, așa e, îl aprobă Peter. Apoi, după o pauză de gândire: Întotdeauna am făcut asta. Am încercat să le explic, să argumentez obiectiv, să fac diferențe. Însă în vremurile actuale gândirea obiectivă, la rece nu are nici o șansă. Confruntarea duce doar la un *shitstorm* pe rețelele sociale. Iar eu nu mai sunt pregătit pentru așa ceva. Există lucruri mai importante în viață.

— Ca de exemplu?

Tonul lui Simon a rămas aspru.

— De exemplu voi. Familia mea, prietenii mei, cărțile bune…

— Aha, înțeleg… spuse Simon sarcastic. Te sustragi așadar de la răspundere.

— Ajunge, interveni Rahel. Tatăl tău nu e nici iresponsabil, și nici laș. Tu nu știi prin ce a trecut el la universitate anul trecut.

Pe-atunci vorbise mult cu Selma pe tema asta, însă cu Simon doar o singură dată. A vrut să-l protejeze, să nu-i creeze greutăți din cauza tatălui său. Avea impresia că greșise și, ca și cum ar fi vrut să recupereze timpul pierdut, își confrunta acum fiul cu evenimentele din vara precedentă. În tăcerea care urmă, Peter spuse:

— Gata, ajunge. Doar mai stai câteva ore cu noi.

— Dar, vă rog, nu în bucătărie, spuse Rahel. Aici am nevoie de liniște și pace.

Ea îi făcu pe toți să tacă. Simon îl apucă pe Max în trecere, iar la scurt timp după aceea Rahel îl văzu pe fereastră cum se juca hopa, hopa, hop cu băiatul, care țopăia de bucurie. Mai târziu, s-a așezat la masa din bucătărie, cu ochii fixați pe aragaz, într-un miros greu, cald și dulce de prăjitură. Selma a făcut-o. Era cea mai bună cofetară. Fiica ei stătea cu fața la fereastră, departe de ea. Întrebarea pe care i-a pus-o trebuia să sune dezinvolt, însă Rahel o cunoștea prea bine pe Selma ca să nu remarce și subînțelesul din ea. Ceva nu era în regulă.

— Puteți să-i luați pe copii peste două săptămâni? În weekend? De vineri până luni? Îi puteți duce luni la grădiniță și eu îi iau după-amiază.

— Vrei să rămâi singură cu Vince? întrebă Rahel, făcând pe-o naiva.

Selma nu răspunse imediat. În schimb, se duse la aragaz, se aplecă, se uită prin geamul de sticlă al cuptorului și murmură:

— Arată bine.

Cu vocea aparent indiferentă, adăugă:

— Vince pleacă în weekendul acela. La canotaj pe râul Unstrut. Știi și tu, excursia lui anuală cu băieții. Excursia băieților.

— Uită-te la mine, o îndemnă Rahel, iar când Selma se întoarse spre ea și o privi cu o fericire încordată în ochi, Rahel și-a dat seama.

— Eu credeam că încerci să-ți salvezi căsnicia.

Toată tensiunea de pe fața Selmei a dispărut. Cu un oftat adânc, s-a așezat pe un scaun.

— Chiar asta vreau. Dar trebuie să aflu dacă sentimentele mele pentru Vince sunt încă suficient de puternice.

— Și crezi că vei afla asta când vei fi cu iubitul tău?

— Da! răspunse ea apăsat. Asta cred. Poate că voi realiza atunci că nu e un tip chiar atât de grozav.

— Într-un weekend, fără copii, fără obligații și fără treburi zilnice nu poți să vezi părțile lui negative, Selma.

Rahel clătină din cap. Privirea ei se îndreptă afară, acolo unde Peter și Simon discutau înfocat, în timp ce Max stătea jos cuminte și se uita la barza care se plimba maiestuos prin curte.

— Te rog, mama!

— Mai înainte ai spus ce bine e să ai o familie.

— Da, știu. Totuși! Cum să-ți explic… Mă simt altfel cu… Ezită să-i pronunțe numele, dar până la urmă reuși să-l rostească, mai încet și foarte blând: …cu Moritz. Într-un fel mă simt mai mult eu însămi.

Ziua a trecut greu. Rahel simțea cum se îndoaie din umeri și cum îi coboară colțurile gurii.

— În regulă, spuse ea obosită. Dar nu o să-l mint pe tatăl tău. Nu e momentul potrivit pentru secrete.

— Tata mă va înțelege, răspunse Selma triumfătoare, o sărută scurt pe Rahel pe obraz, își luă telefonul și se grăbi să iasă afară. Rahel a văzut-o cum a trecut în grabă pe lângă Max și pe lângă cei doi bărbați și s-a îndreptat spre bolovan. Îi venea să plângă. A pus ceasul în bucătărie ca să nu uite de tort. Apoi a ieșit în curte.

Peter vorbea la telefon. Până la prânz sunaseră toți cei care contau pentru el. Ruth a fost extrem de grăbită, dar a promis că va suna a doua zi din nou. Henni și Axel i-au cântat chiar un cântec, iar el i-a invitat la ei în weekend, peste două săptămâni. Rahel nu i-a spus că nu vor putea face nimic, pentru că vor fi nepoții la ei. Și-au petrecut restul timpului împreună făcând baie în lac, plimbându-se și mâncând. Din tortul excelent făcut de Selma nu a mai rămas decât o bucățică. Rahel o înveli într-o folie de aluminiu și o strecură pe ascuns în buzunarul lui Simon. Copiii au plecat pe la ora două. Max urma să

doarmă în mașină, iar Simon va ajunge până la miezul nopții în München, în ciuda ocolului pe care-l făcea prin Dresda. Ciudat era că Rahel nu simțea nici un regret la despărțire, deși Simon și Selma n-au stat cu ei decât o zi și jumătate. Voia să simtă un pic de durere, dar nimic.

La ora cinci după-amiaza a deschis sticla de Crémant, pe care o păstrase ascunsă în frigider, și a ținut un toast pentru cea de-a cincizeci și cincea aniversare a lui Peter. O oră mai târziu zăcea goală și epuizată lângă el, în pat. De data aceasta, el făcuse primul pas, iar acum vârfurile degetelor lui se plimbau ușor pe spatele ei, în sus și în jos.

— Trebuie să merg la toaletă, murmură ea fără să se miște.

Dacă mai stătea așa întinsă, cu picioarele îndoite, mai rezista un timp.

— A fost frumos cu copiii, spuse el. Dar și fără ei e frumos.

Rahel își întoarse capul surprinsă spre el. Degetele lui se mișcau în continuare pe spatele ei, ca dintr-un automatism, precum o mașină pe care o pornești și care stă pe loc doar când o oprești din buton. Apoi își retrase mâna și se întoarse pe spate.

— Știi, spuse el, dacă ți-ai lua acum un amant, n-aș avea nimic împotrivă.

Lui Rahel i s-a tăiat respirația, însă Peter a continuat fără probleme.

— Nu cred că mai există ceva care să ne despartă. De-acum încolo putem să mergem fiecare pe drumuri mai neconvenționale, fără să ne pierdem. Nu mă crezi?

El s-a întors spre ea, dar Rahel a rămas nemișcată.

— Nu, șopti ea, nu cred asta.

El o cuprinse cu brațul, ea îi simți răsuflarea în ceafă.

— Vreau să spun că îți înțeleg perfect nevoile, spuse el cu grijă, și când ea îl întrebă, fără să se miște, cum rămânea cu nevoile lui, a urmat o pauză mai lungă.

— Îmi place să fac din nou dragoste cu tine, a spus el, într-un sfârșit. Numai că aș putea foarte bine și fără asta. Te iubesc oricum.

Cele două cuvinte magice nu și-au ratat efectul. Încet-încet perplexitatea care o cuprinsese s-a împrăștiat și nevoia de a merge la toaletă deveni atât de urgentă, încât Rahel sări din pat și se repezi în baie.

Apoi nu s-a mai întins lângă el. Peter s-a ridicat și a mângâiat-o pe păr.

— Scuză-mă. Nu știu ce-a fost în capul meu.

— Nu e o idee foarte bună, îi spuse Rahel, adăugând după o scurtă

pauză: Cred că subapreciezi dinamica pe care ar aduce-o un bărbat străin în relația noastră. Crede-mă, nu funcționează.

El o aprobă din cap.

— Uneori am și eu niște idei…

— Da, spuse ea oftând. Uneori rațiunea îți stă în cale.

A treia săptămână

Luni

Prima zi din ultima săptămână începu cu o durere în partea stângă, care se deplasa ca un șoc electric de la fund până la gambă. Nervul sciatic o imobilizase de mai multe ori. A desfăcut covorașul de yoga și a făcut exercițiile pe care i le-a arătat fizioterapeutul în astfel de cazuri. O răsucire a coloanei vertebrale și câteva întinderi atente au alinat durerile, însă mai târziu, când jetul de duș fierbinte i-a lovit partea din spate a genunchiului, a tresărit din nou.

A scuturat un păianjen din prosop, l-a privit fugind – nu era pentru prima dată – și s-a întrebat dacă a fost întotdeauna același păianjen. Apoi s-a uscat, și-a pus o pereche de blugi și o bluză colorată și a coborât cu grijă scările.

Faptul că trupul ei reacționa ca o divă capricioasă cu fiecare an care trecea îi întuneca previziunile asupra viitorului. Însă Rahel hotărâse cu mult timp în urmă să nu lase oasele, vertebrele, tendoanele, articulațiile, mușchii și nervii să-i controleze viața. Uneori mai vorbea cu vinovatul respectiv, iar azi destinatarul discursului ei era nervul sciatic. I-a promis că va contribui la bunăstarea lui prin exerciții zilnice, dacă o va lăsa în pace. După micul-dejun, a înghițit totuși un calmant.

Peter stătea afară, în curte, înconjurat de pisici și complet absorbit de cartea pelerinului. Probabil a văzut-o cu coada ochiului, căci, fără să-și ridice privirea, s-a dat puțin la o parte și a bătut cu palma peste locul liber de lângă el.

— Viktor și-a făcut aici niște notițe, spuse el.

— Serios? Ce-a scris?

— *Aș vrea să pot să cred.*

— Asta aș vrea și eu, rosti Rahel, cu un oftat adânc.

— Știu la ce te gândești acum.

Când erau copiii mici, lui Rahel îi trecuse prin cap, dintr-o teamă bruscă, să îi boteze.

— Acesta nu e un club în care copiii noștri să se înscrie, a decis

Peter în mod categoric. De obicei nu spunea un „Nu!“ atât de categoric, dar atunci când a făcut-o, Rahel n-a mai avut nici o șansă. Mai ales că ea nu avea alte motive credibile în afară de faptul că botezul ar mai fi calmat-o.

Refuzul lui a enervat-o și a relaxat-o în egală măsură. Cum ar fi putut ea să-i învețe pe copii religiozitatea? Toți, de trei generații, erau atei.

Peter a înghiontit-o într-o parte.

— Hei? Iar te-a ajuns vremea aceea? o întrebă el ironic.

Ea a râs și a strâns din umeri neputincioasă.

— Credința e o sursă de putere de care eu nu dispun.

— Găsește-ți alta, răspunse el indiferent. Pisica fără o ureche veni în fugă, sări în poala lui, se răsuci o dată și se ghemui.

— Dacă ar fi așa de simplu…

Din nou durerea îi străbătu piciorul. Și-l puse pe cel stâng peste coapsa dreaptă și exercită o ușoară presiune cu mâinile pe piciorul îndoit și ridicat.

— Nervul sciatic? o întrebă el îngrijorat.

— De unde știi?

— Pentru că întotdeauna faci așa când te doare.

— Ei bine, îmbătrânesc și eu.

Fără să răspundă, el o întrebă:

— Ce părere ai să mergem la Ahrenshoop să-i vizităm pe Viktor și pe Ruth?

— M-am gândit și eu la asta, spuse ea, mutând greutatea pe fesa dreaptă și ridicându-se în cele din urmă în picioare.

— Totuși nu pot să stau jos atâtea ore, în mașină.

S-a plimbat de câteva ori în sus și în jos, apoi și-a sprijinit piciorul stâng de bancă.

Peter se juca cu urechea pisicii care torcea. O împingea cu vârful degetului și zâmbea la fiecare tresărire a pisicii.

— Dacă Viktor ar putea să vorbească cu tine, îi spui? o întrebă el și, după o pauză de gândire: Dacă el este într-adevăr tatăl tău, atunci vei moșteni într-o bună zi această casă.

Rahel rămase în continuare cu picioarele ridicate pe bancă, într-o poziție care-i alina durerea.

— M-am gândit și eu la asta, recunoscu ea.

Coborî încet piciorul, se așeză în genunchi, se întinse din nou și răsuflă ușurată. Ori tableta și-a făcut efectul ori întinderea a ajutat-o, în orice caz, tot ce-a mai rămas din durere era o mică înțepătură.

Peter a însoțit-o la lac, chiar dacă el făcuse deja o tură, înainte de micul-dejun.

— Ce-ai vorbit ieri cu Simon? Când stăteați în curte? îl întrebă ea în drum spre zona de scăldat.

— Despre starea națiunii, răspunse el ironic, adăugând apoi mai serios că fusese vorba despre prestigiul meseriei de soldat, la care Simon se aștepta sau mai degrabă nu se aștepta. Opinia publică cu privire la meseria de soldat se schimbase în mod fundamental. L-a întrebat dacă era conștient de modul de viață pe care urma să-l ducă: transferuri frecvente, plecări în străinătate, pericole reale, dar mai ales respingerea multora care credeau că soldații sunt niște criminali.

— Și?

Peter a ridicat din umeri.

— O va face oricum. „Cineva trebuie să o facă“, a spus el. „Astfel încât ceilalți să poată pluti în bulele lor colorate.“ Și are dreptate în privința asta.

De fapt, amândoi se hotărâseră să nu-i mai spună ce să facă. „Dacă nimeni nu e pregătit să apere libertatea, atunci se va sfârși și cu această libertate“, spusese cândva Simon, și, deși ea îi dădea dreptate, nu voia să-și vadă propriul fiu ancorat în această responsabilitate.

Oftă și rămase tăcută.

— Dar pentru statul acesta! rosti Peter cu voce tare. Cu toate interdicțiile, comenzile, decretele și regulamentele sale până la a mia ramificație, căruia nu-i pasă deloc de libertate…

— Peter, îl apucă Rahel de braț. Nu vorbi așa, te rog.

El respiră adânc, o aprobă și tăcu.

La locul de scăldat, o bătrânică în costum sportiv de baie se sprijinea de un copac și privea lacul. S-a întors spre ei, i-a salutat, și-a strâns lucrurile și a dat să plece.

— Nu vrem să vă alungăm, îi spuse Peter, însă ea a răspuns că oricum trebuia să ajungă acasă.

Ca să nu stârnească nervul dureros, Rahel a făcut câteva mișcări de înot, dar nu s-a mai gândit la Simon, ci la perioada de după vacanță. Peste o săptămână, pe la aceeași oră, va sta în fața ei, plângând, Jannik B., un tânăr de douăzeci și cinci de ani. Îi lipsea orice motivație interioară. Fiecare a doua frază pe care o spunea începea cu: „E dreptul meu…“ Un om jalnic, ajuns la nivelul de maturitate al unui copil mic.

Rahel a petrecut multe ore cu el ca să-l facă să realizeze de ce nu-i mergea bine în viață. Într-o zi i-a povestit despre sistemul de recompense pe care părinții lui l-au folosit de-a lungul copilăriei sale: îi dădeau bani pentru fiecare notă bună, dacă ducea gunoiul, dacă golea mașina de spălat vase sau dacă mergea la cumpărături. Pentru

fiecare sarcină pe care o rezolva în mod voluntar, era lăudat peste măsură și nu-și amintea să fi fost vreodată criticat de părinții săi. Recompensele creșteau odată cu vârsta și căpătau dimensiuni considerabile. Imaginea de sine care rezultase se bătea cap în cap cu lumea exterioară, care nu-i mai acorda aceeași atenție și admirație.

Imediat după el urma Susanne L., o tânără de treizeci și opt de ani, care devenise recent mămică. Își dorise o naștere la domiciliu, dar în ultimul moment a fost nevoită să meargă la spital. Acum nu era deloc bucuroasă că bebelușul se născuse sănătos și fusese salvat de la asfixiere printr-o cezariană de urgență, ci se simțea traumatizată de intervenția chirurgicală atât de violentă. Ea și soțul ei și-ar fi dorit să fie cu totul altfel – cu muzică frumoasă în fundal, trăiri conștiente și, bineînțeles, fără personal sanitar. În prima ședință, Rahel nu s-a putut abține să-i spună că datorită acelui personal sanitar copilul ei trăia. Cu toate acestea, femeia insista asupra suferinței ei. O traumă cauzată de discrepanța dintre dorință și realitate.

După o pauză scurtă de cafea, Rahel va primi apoi un tânăr de treizeci și unu de ani, pe nume Hannes F., care suferea de psihoză în urma consumului excesiv de marijuana în adolescență, care nu lucrase niciodată mai mult de câteva luni la rând, care prefera să se relaxeze și care nu cunoștea decât un singur subiect: venitul de bază necondiționat. Dacă l-ar avea, ar realiza atâtea proiecte, iar când Rahel îl întreba de ce n-a făcut-o pur și simplu, îi răspundea că Forțele de muncă îi tot suflau în ceafă și că avea destule pe cap încercând să scape de toate ofertele de slujbe pe care le primea. Toate sub nivelul lui, spunea el, clătinând din cap. Imposibil de făcut, din punct de vedere psihic.

Vremurile bune nasc oameni slabi, se gândea ea, fără să se excludă pe sine.

Răbdarea pentru pacienți scăzuse în mod alarmant. Venise momentul ca ea însăși să fie supervizată. După ce se va întoarce din concediu, va face o programare.

Rahel își scufundă capul în apă și se lăsă pradă acelei imponderabilități, alungând gândurile legate de muncă. Și durerea dispăruse, acum era momentul perfect. Ieși din nou la suprafață, privi înspre mal, acolo unde Peter stătea în picioare în apa puțin adâncă, dorindu-și din toată inima să imortalizeze acest moment.

*

Ruth a sunat spre seară. Viktor se simțea mult mai bine, povesti ea veselă – un adevărat salt în recuperarea sa. Nu-și putea explica cum de în dimineața aceea a vorbit pentru prima dată despre viitor și credea că e un semn bun, că a prins din nou curaj. Își pierduse controlul asupra mișcărilor fine, munca artistică era exclusă, dar limbajul i se îmbunătățea, făcea mai multe plimbări zilnice și apetitul său creștea de la o zi la alta. Își revenea treptat la cum fusese înainte. În dimineața aceea îi răspunsese destul de aspru unei asistente, care i se adresase ca unui copil, că o fi el bătrân, dar nu e idiot. Iar la prânz i-a spus lui Ruth o glumă.

— Oh, Ruth, spuse Rahel, nici nu știi cât de tare mă bucur.

Peter, care stătea cu brațele încrucișate la baza scărilor, zâmbi și ridică degetul mare. Apoi Rahel o întrebă în receptor:

— Ce părere ai de o vizită a noastră? Joi, de exemplu?

Ruth tăcu pentru o clipă.

— O vizită, repetă ea în cele din urmă. De fapt, de ce nu? Dar va trebui să-l întreb mai întâi pe Viktor. Să nu fie prea mult pentru el.

Era imposibil să planifici ceva doar cu unul din ei. Auzeai mereu afirmații de genul: *Va trebui să-l întreb pe Viktor* sau *Stai să o întrebăm mai întâi pe Ruth*. Câte decizii a luat ea fără să-l întrebe pe Peter? De câte ori acesta nu afla decât după-amiază că vor avea oaspeți seara? De câte ori n-a decis ea singură unde să meargă în vacanță, de unde să cumpere mobilă sau pe cine să angajeze pentru renovare?

După ce Ruth și-a luat rămas-bun, Rahel a făcut câțiva pași înspre Peter.

— Ai avut vreodată senzația că sunt prea dominantă?

El a izbucnit în hohote de râs.

— Hai să zicem altfel, deciziile tale au fost decrete.

— Dar nu mi-ai spus asta niciodată! murmură ea, și tensiunea creștea în interior.

— Ba da, cum să nu? răspunse el. Însă replicile mele de genul *Să trăiți, căpitane!* sau *Desigur!* sau *La ordinul dumneavoastră, doamna general!* nu au fost îndeajuns de clare.

În timp ce el vorbea, tensiunea ei se transforma în furie. Întregul lui comportament i se părea condescendent față de ea. Această afișare a superiorității, remarcile lui arogant de subtile. Cine se credea el?

— Dar ce s-a întâmplat? o întrebă el, iar viclenia din vocea lui o irită și mai mult.

— Cum ce s-a întâmplat? șuieră ea. Cu excepția, bineînțeles, a faptului că e vina mea! Pentru că n-am ținut cont de aluziile tale învelite în ironie, a trebuit să suferi.

— Eu n-am spus că am suferit. Tu ai adus în discuție subiectul! El

o privi confuz. Nu e ușor să te critic. Devii destul de intimidantă. Nu știu dacă îți dai seama de asta.

N-ar fi trebuit să spună asta. Ca și cum ar fi deschis toate portițele. Un potop de furie ascunsă se revărsă asupra lui. Pentru toate zilele în care el a ținut-o pe dinafară, pentru toate orele de autosuficiență jignitoare și pentru sexul liniștit, care nu i-a satisfăcut niciodată foamea. Voința nu putea schimba nimic. Căci ea nu voia asta. Și nici nu știa că știe asta. Cuvintele se revărsau din ea puhoi, ea însăși fiind surprinsă de vehemența lor, și în cele din urmă, când totul a fost spus, s-a oprit în fața lui, complet epuizată.

— Doamne, îmi pare atât de rău, îmi pare rău!

Dar, în loc să se înfurie, el rosti cu îngăduință:

— La un moment dat, butoiul plin dă pe-afară, nu-i așa? Se întâmplă pur și simplu. Te înțeleg.

— Nu! urlă ea, Pur și simplu nu înțelegi! La tine n-a dat pe-afară niciodată!

— Te înșeli, Rahel, replică el tăios. Habar n-ai ce se întâmplă aici, spuse el, arătând spre cap.

Apoi plecă.

În stilul lui Peter, fără să mai spună nimic.

Mai târziu, stătea în fața dormitorului lui și aștepta ca el să-i simtă prezența dincolo de ușa închisă. Nu a auzit-o venind? Podeaua scârțâia la orice pas, chiar și dacă-ți treceai doar greutatea de pe un picior pe celălalt. A ascultat cu atenție la ușă, amintindu-și de ceva ce îi spusese Peter în primăvară. Din cauza virusului, oamenii au început să stea mai departe unii de alții. Ea era una dintre persoanele cărora oamenii îi fac loc, în timp ce el era unul dintre oamenii care le-ar ceda oricând locul celorlalți. Când mergeau pe munte, pe cărări înguste, Rahel rămânea întotdeauna pe cărare, în timp ce toți ceilalți, care veneau din sens opus, trebuiau să se sprijine de peretele stâncii sau să se cațere pe câte-o pantă, ca să-i facă ei loc.

— Tu ești parte integrantă din viață, îi spunea el. Faci parte cu atâta naturalețe din această lume, în timp ce eu… Atunci nu și-a terminat fraza.

În momentul acela nu se gândise deloc la asta, dar acum realizase că spusele lui Peter erau cheia de la ușa ce se deschidea în interiorul lui. Era atâta liniște înăuntru. A pus mâna pe clanță, a ezitat un moment, după care a ridicat-o și a intrat cu pași fermi la ea în cameră.

Marți

Mâna de pe umărul ei era rece, aburul proaspăt al cafelei îi gâdila nările.

— Nu te speria, îi șopti Peter.

— Cât e ceasul? murmură ea.

— Puțin trecut de ora șapte, îi răspunse el, retrăgându-și mâna și dregându-și vocea.

— Ieri ai stat în fața ușii, îi spuse el. Te-am auzit. Am vrut să mă ridic, să deschid ușa și să vorbesc cu tine. Chiar am vrut, pe bune. Dar n-am putut. Totul în mine era… amorțit.

Ea s-a ridicat, și-a scos gutiera și a luat ceașca de cafea din mâna lui.

— Singurătatea mea e uneori atât de mare…

Și-a ridicat brațele în aer, a întins mâinile și le-a coborât din nou și a continuat:

— De câte ori vreau să-ți povestesc, nu-mi vin cuvintele potrivite. Sau vin, dar nu le pot rosti cu voce tare.

A tăcut pentru o clipă, privind pe fereastră.

— Simt rareori că mă înțelegi cu adevărat, Rahel. Poate pacienții tăi au parte de toată răbdarea.

A râs amar.

— Trebuia să te căsătorești cu un optimist. Cu o persoană veselă și dornică de acțiune.

Îl detesta când spunea astfel de lucruri. După aproape treizeci de ani de relație, nu voia să-l audă spunând că viața lor era o greșeală.

— Nu face asta, Peter, îi răspunse ea dur, apoi adăugă mai blând: Doar nu-ți cer să fii altcineva.

El îi zâmbi obosit și, pentru o fracțiune de secundă, de parcă ar fi văzut în viitor, a recunoscut în el bătrânul care va deveni într-o bună zi.

— Te iubesc, îi spuse ea, și vreau să reușim împreună.

Rahel și-a sprijinit capul de spatele lui și l-a luat în brațe. Apoi s-a

ridicat în picioare, s-a dus la toaletă; la întoarcere l-a găsit întins în patul ei. Avea ochii închiși și respira regulat.

— Nu dorm, murmură el.

Ea îl sărută pe frunte și ieși în liniște. În timp ce rontăia apatic felia de pâine prăjită, scria lista de cumpărături.

Simplul gând la ce să scrie pe listă o seca de putere. Cu cât făcea mai puțin, cu atât se simțea mai slăbită. Pentru prima oară de la începutul concediului, simțea că îi lipsește ritmul strâns al vieții de zi cu zi, sentimentul plăcut că a reușit să facă o sută de lucruri în ziua aceea și dreptul firesc de a fi obosită seara. N-o atrăgea deloc gândul la o viață fără îndatoriri.

A împăturit lista, a privit în curte și a tresărit la o amintire.

Avea opt ani. Ea, Edith și Tamara au plecat la Dorotheenfelde, ca să petreacă sărbătorile de iarnă, însă anul nou începuse cu un viscol puternic. A nins zile în șir. Troiene de zăpadă, înalte de un metru în jurul casei și al curții, i-au izolat pe toți de lumea exterioară.

Viktor și un alt bărbat – pe-atunci mai locuia o familie cu ei în casă – au eliberat intrarea în casă cu lopata, formând un munte de zăpadă în mijlocul curții. Era un frig năprasnic și nici Rahel, nici Tamara nu erau echipate pentru o astfel de iarnă. Pe Tamara au așezat-o jos pe o blană, în fața sobei din bucătărie, cu jucăriile ei, însă Rahel a vrut să meargă afară. Cei doi bărbați au săpat un tunel prin muntele de zăpadă din curte, iar în mijloc au lărgit tunelul printr-o deschizătură ca o peșteră. Mănușile tricotate ale lui Rahel s-au udat repede și au înghețat, vântul șuiera prin țesătura aspră a căciuliței, iar urechile o dureau de frig. La un moment dat însă, cum stătea ea în mijlocul troianului de zăpadă, s-a făcut deodată liniște. O liniște cum putea fi numai în zăpadă. Viscolul se domolise și el, iar când Rahel s-a târât afară, ieșind în cealaltă parte a peșterii de zăpadă, a văzut fulgii sclipind argintii în lumina soarelui. Orbită de strălucirea, de frumusețea și de liniștea iernii, a rămas acolo mai mult timp. Până când cineva (Viktor?) a apucat-o de braț și a dus-o înăuntru, în bucătărie, unde a dezbrăcat-o de haine și i-a pus picioarele amorțite de frig într-o cadă cu apă rece, până când au început să o furnice și să o doară, iar cineva (Ruth?) i-a decojit o portocală și i-a băgat bucățile cu furculița în gură. În timp ce mânca portocala dulce, plângea de durere, iar adulții se certau: cine o uitase acolo? În cele din urmă, Edith a fugit din bucătărie, plângând. Întotdeauna făcea așa când situația devenea prea greu de suportat pentru ea. Niciodată nu ducea la capăt o conversație mai dificilă; mai devreme sau mai târziu a strigat: „E în regulă! Eu sunt vinovată! Cine altcineva?“

Amintirile vin cum vor. Azi, după mai bine de patruzeci de ani,

într-o zi de vară, Rahel vedea lacrimile mamei sale. Mai simțea și gustul dulce al portocalei și picioarele pe jumătate înghețate. Simțea o durere în piept că nu l-a recunoscut atunci pe tatăl ei în Viktor și, dacă până în clipa asta se mai gândise să facă cercetări, acum dispăruse orice urmă de îndoială.

A apucat două plase de cumpărături goale și a mers la mașină, simțind greutatea ultimilor metri parcurși până la destinație. În curând va sta față în față cu Viktor. Și atunci va ști. Chiar dacă el nu-i va da un răspuns clar, ea îl va putea citi în ochii lui.

După ce a trecut de bolovan, a sunat telefonul. A oprit mașina.

— Hei, rosti Selma cu afecțiune. Voiam să întreb dacă weekendul viitor e bine pentru voi.

Rahel își dădu ochii peste cap. Deci de acolo sufla vântul.

— Încă n-am vorbit cu tatăl tău.

— De ce?

— N-a venit încă vorba. Am avut propriile noastre probleme, răspunse ea.

Dinspre Selma, de undeva din fundal, s-au auzit o bubuitură și un zăngănit.

— Max a izbit cu roata în dulap, îi explică ea, calm.

— Și ce face Theo?

— Bună întrebare. Rahel o auzi pe Selma strigând numele lui Theo, apoi se făcu liniște timp de câteva secunde.

— Mamă? Ești încă acolo?

— Da, da, răspunse Rahel nerăbdătoare.

— Theo și-a tuns singur părul. Trebuie să închid. Să mă anunți după ce vorbești cu tata.

Conducea încet pe drumul spre sat. Una dintre măselele de sus, din stânga, își făcea simțită prezența. O simțea deja de câteva zile. Nu o durea, pur și simplu îi simțea prezența. Această senzație era un avertisment. Mai devreme sau mai târziu va apărea și durerea.

În sat venise brutarul cu furgoneta lui. O parcase în fața fostului Konsum.

Când era copilă, urca trei trepte până la magazin cu furnicături în stomac. Varietatea de mărfuri de acolo i s-a părut mult mai mare decât acasă, la Dresda. Dar probabil se înșelase. Probabil deoarece Viktor îi cumpăra mereu ceea ce-și dorea.

A parcat mașina și s-a așezat la capătul cozii. Bătrânele pălăvrăgeau în dialectul lor local. Aduceau tot felul de injurii cu

privire la cancelarul Germaniei și la secetă, trăgând din când în când aer pe sub măștile de pe gură, ajungând la concluzia că nu era mai bine în trecut, dar nici nu era atât de haotic ca acum. Rahel le asculta amuzată. Timpul de așteptare a trecut prea repede pentru ea.

Pe drumul înapoi spre oraș a atins din nou cu limba măseaua, încercând s-o liniștească, s-o calmeze; simțea de parcă acum s-ar fi trezit și cerea atenție. Gândul la chinul infernal din nopțile în care s-a culcat cu dureri de dinți a făcut-o să tremure. A accelerat mașina.

La magazin, a încărcat cât a putut portbagajul, încât să le ajungă proviziile până la sfârșitul concediului, iar cei care veneau după ei urmau să găsească încă o rezervă bună de alimente.

Mai erau patru zile.

La coada de la casierie, o tânără vorbea la telefon. Povestea cu voce tare și veselă despre depresia ei. Înfățișarea ei nu o dădea de gol – machiaj, ruj, rimel, coafură, totul era impecabil –, însă nu degeaba se schimbase catalogul de criterii de diagnosticare. Catalogul ICD-10, care conținea clasificarea afecțiunilor psihice, se rafinase cu timpul. Dacă la începutul meseriei lui Rahel câteva săptămâni de melancolie erau absolut normale, fiind considerate doar o fază trecătoare, acum acestea se înscriau în categoria tulburărilor de natură afectivă de la numerele F32.0, F32.1 și F32.2 – diferite forme ale depresiei. Dacă simptomele persistau după două săptămâni, era sigur vorba despre boală.

Uneori și ea se întreba dacă întreaga psihologie nu era cumva o greșeală imensă – o supraevaluare a stărilor de spirit obișnuite. O permanentă suprainterpretare. Se presupune că un sfert dintre copii suferă de afecțiuni psihice. Dacă e adevărat, atunci toată lumea se îndreaptă spre o catastrofă socială.

Spunea rar asta cu voce tare. Nu de teamă să nu jignească, ci pentru că, cu cât o spunea mai des, cu atât devenea mai adevărată. De asemenea, evita acest subiect cu Peter. Se temea de aprobarea lui, care n-ar fi făcut decât să-i sporească îndoielile. Pentru că, în ciuda a tot ceea ce se întâmpla, își iubea meseria și știa de la pacienții ei că, de multe ori, reușise să-i ajute cu adevărat.

După ce au fost scanate cumpărăturile, Rahel a scos din buzunar două bancnote de o sută, ascultând comentariul supărat al casieriței, după care i-a urat o zi bună și a ieșit. Afară a cumpărat o înghețată de ciocolată și vanilie în parcare și s-a așezat pe scaunul șoferului, cu portiera deschisă. Măseaua n-a reacționat la rece.

*

Mai târziu, în timpul unei plimbări pe câmp, Peter a luat-o de

mână. Baila tropăia în spatele lor, dar rămânea cu încăpățânare pe partea lui Peter.

Dealurile line din Uckermark se întindeau în cercuri până la orizont. Grâul era copt, văzduhul era întins. O gaie roșie se învârtea deasupra capetelor lor. Rahel o confundase cu un uliu. Peter i-a dat binoclul.

— În regulă, a recunoscut ea, în timp ce pasărea s-a rotit și i-a văzut coada adânc crestată, roșiatică.

— Sunt atâtea lucruri de care m-aș putea ocupa. Ornitologia, de exemplu, spuse el fericit. Aș face orice altceva decât ce mă așteaptă la universitate.

— Poate ai noroc, și virusul îți va fi de ajutor.

Un zâmbet răutăcios îi lumină fața.

Apoi i-a povestit despre bătrânele de la coadă, care credeau că pe vremuri nu era mai bine, dar nici nu era atâta nebunie. Știa că lui Peter îi plăcea să audă asta. El a tradus imediat totul în limba lui:

— Nu mai există fapte, doar forme. Asta îi înnebunește pe oameni. Ei simt că nu e adevărat, dar aud întruna opusul. Atâta timp și atât de des, încât nu mai au încredere nici în propriile lor sentimente.

Rahel zâmbi.

— Doamnele acelea bătrâne mai aveau încredere în propriile lor sentimente, remarcă ea.

— Dar în curând doamnele acelea bătrâne vor muri, îi răspunse Peter.

*

Se întunecase deja când a sunat Ruth. Părea un pic amețită, dar a recunoscut că ea și Frauke, prietena la care stătea, terminaseră deja a doua sticlă de vin. Le-a prins foarte bine. A petrecut o zi minunată împreună cu Viktor, pe plajă, în șezlong, la picnic.

— Imaginează-ți, a povestit ea fericită. A vrut să facă o baie!

Cu greu reușise să-l oprească. Când i-a spus despre vizita lor, a privit-o cu ochii speriați, ca de căprioară, i-a povestit ea râzând și a adăugat:

— Eu zic să veniți fără grijă. Joi, dacă puteți.

Peter stătea la birou. Văzut din spate, în lumina palidă a lămpii, părea îmbătrânit.

— A sunat Ruth, i-a spus ea încet. Putem să mergem joi.

— Bine.

S-a întors spre ea, a pus ochelarii jos și părea din nou tânăr.

— Hai la mine, îi spuse el.

A luat-o pe genunchii lui – cu trupul ei micuț și ușor –, i-a cuprins

talia, și-a ascuns capul în pieptul ei și a scos un sunet plăcut, ca un copil mulțumit. Ea a împietrit pe loc. Nu suporta bărbații sentimentali. Tandri, da. Dar nu așa. Doar nu era mama lui.

Rahel l-a împins la o parte. Sub pretextul că trebuia să meargă la toaletă, a ieșit în grabă din camera lui. Mai târziu, s-a întors din nou. El stătea întins în pat; privirea lui distantă îi arăta că a înțeles.

— Îmi pare rău, a mințit ea, sunt extrem de încordată. Măseaua.

A arătat cu degetul spre obrazul stâng și a făcut o față acră. Apoi s-a ghemuit lângă el, în îmbrățișarea lui. Ce nu știa el despre ea!

Că uneori dansează prin apartament cu muzica dată tare și cântând.

Că are fantezii. Unele de nedescris.

Că se roagă în secret.

Că se teme să nu-l piardă.

Că se teme să nu-l piardă din cauza ei.

Că nu pune niciodată mâna în foc pentru ea însăși.

Că și conștiința ei ar fi mai ușoară, dacă și el ar simți la fel.

Că ar fi de nesuportat, dacă și el ar fi la fel ca ea.

— Ține-mă strâns, îi spuse ea.

Și el a ținut-o strâns, a sărutat-o pe păr, iar ea s-a liniștit.

Miercuri

Cu puțin timp înainte de ora trei dimineața, Rahel s-a repezit în baie, amețită și transpirată. După aceea a tremurat o oră în pat, așteptând să-și facă efectul calmantul. S-a adâncit apoi într-un somn din care se trezea la fiecare jumătate de oră. Pe la șase jumătate dimineața s-a târât până la toaletă, și mai târziu s-a furișat în camera lui Peter, pentru a-i spune că merge în oraș la dentist.

Corpul doctoriței avea trăsături atletice. Fiecare mișcare era perfectă. Rahel s-a relaxat într-un final și s-a lăsat cu încredere în mâinile femeii. Aceasta a aplicat un spray rece pe un tampon mic de bumbac și l-a ținut pe dintele lui Rahel. Nimic.

— Testul de vitalitate e negativ, i-a spus doctorița asistentei.

Lui Rahel i s-a făcut o radiografie și a trebuit să aștepte. Înapoi în sala de tratament, a primit vestea că rădăcina era infectată, ceea ce n-a surprins-o deloc. Un tratament de canal ar fi fost însă dificil, deoarece măseaua avea trei rădăcini lungi și strâmbe. Era aproape imposibil să nu mai facă probleme pe viitor. O oră mai târziu, după ce Rahel a completat și semnat tot felul de formulare, garantând că nu va conduce mașina singură după procedură, a părăsit cabinetul cu un tampon gros și îmbibat de sânge în gură. Îl mușcă o vreme, apoi îl scuipă într-o batistă și se urcă în mașină.

Peter o aștepta cu privirea îngrijorată. I-a adus repede o compresă rece, pe care a înfășurat-o într-un prosop curat de bucătărie, s-a așezat lângă ea pe pat și a mângâiat-o pe braț.

— Totul va fi bine, a murmurat ea, o să mă simt mai bine la noapte.

Dar expresia lui era în continuare serioasă.

— Am vești proaste, îi spuse el. Cât timp ai fost tu plecată, telefonul a sunat de mai multe ori. La început n-am răspuns, pentru că am crezut că nu e pentru noi, dar apoi… Se opri pentru o clipă. Viktor

a dispărut.

— Poftim?

— Probabil a ieșit foarte devreme din clinica de recuperare, înainte de schimbul de ture. Până acum nici urmă de el.

Rahel s-a întins neputincioasă după telefon, care a fost pe silențios tot timpul tratamentului. Trei apeluri pierdute de la Ruth.

— Ruth se așteaptă la ce e mai rău, continuă Peter. Viktor nu a lăsat nici un bilet de adio, dar eu nu cred că mai poate scrie. Au anunțat poliția și Garda de Coastă. Dacă a intrat în apă, nu mai sunt speranțe. De ieri, valurile sunt tot mai mari, și curenții sunt foarte puternici. Chiar și un înotător bun…

— Nu… șopti ea. Nu se poate.

S-a uitat la Peter.

— Nu putem face nimic, îi spuse el.

Ea se simțea ca blocată sub apă. În urechile ei se precipita apa. „Marea“, se gândi ea, „așa se aude marea.“ Apoi zgomotul s-a transformat într-un vâjâit, și mai târziu într-o amețeală puternică. Peter a ajuns exact la timp cu găleata. A vomat într-un singur jet și s-a băgat înapoi în pat. Peter i-a întins un prosop și a dus găleata.

Partea stângă a feței se afla încă sub efectul anesteziei, și amorțeala ajungea până în spatele ochiului. Treptat a simțit cum durerea de la rană se unea cu cealaltă durere, ce nu mai putea fi tratată cu pastile. Pe noptieră stătea îngerul cu aripa ruptă. Rahel s-a întins înspre el, a mângâiat partea ruptă și s-a rugat încet. A petrecut următoarele două ore cu o speranță complet neputincioasă. Telefonul era lângă ea și, de câte ori venea câte un mesaj de la Selma, care o tot întreba despre weekendul următor, Rahel nu-i răspundea.

Îl vedea în fața ochilor pe Viktor, stând lângă ea pe malul lacului, într-o zi de toamnă, cioplind în lemn. Mâinile lui se mișcau sigure și suple, fredona un cântec.

Ce cântec era?

A închis ochii ca să-și amintească mai bine, însă sunetele se pierdeau, după care a dispărut și imaginea, făcând loc alteia.

Edith, după revenirea cancerului. Edith, în suferința ei zgomotoasă.

Fuma, tușea și alerga de jur împrejur în apartamentul ei micuț, ca un animal în cușcă. Izbucnirile ei furioase cu privire la soartă începeau mereu cu mama ei, Anna. Apoi trecea la tatăl ei, care-și primise răsplata pentru că a înghițit prea multe. Apoi la oameni în general, la capitalism, jefuitori din Vest și, în cele din urmă, îi venea rândul lui Viktor. Dar ce spunea mai exact despre el?

Mai târziu, pe patul de moarte, n-a mai avut astfel de izbucniri. A stăpânit cu măiestrie clipele, până la ultima. Viktor a mai venit o singură dată, însă a rămas foarte puțin. Dacă au vorbit ei doi singuri sau dacă a fost și Ruth cu ei atunci… Rahel nu-și mai amintea exact.

Erau prea multe lucruri pe care nu le știa.

Dacă ar fi avut timp, l-ar fi întrebat pe Viktor despre asta. A realizat cu groază că deja presupunea că e mort. Când a sunat telefonul, s-a așteptat la o confirmare. Era Frauke. I-a spus că n-au noutăți, căutările erau încă în desfășurare și că Ruth s-a întins puțin să se odihnească.

După-amiază, Rahel s-a trezit și s-a aranjat un pic. Fața nu era umflată. Arăta mai bine decât se simțea.

După ce a mai înghițit un calmant, a coborât scările și l-a găsit pe Peter în curte.

— Ai mai auzit ceva? o întrebă el.

Ea își ridică brațele în semn de neajutorare. Încă îl mai caută.

— Selma a sunat, îi spuse el. Vrea să știe dacă putem lua copiii la noi în weekendul viitor. Tu știai deja?

Nefiind în stare să-i explice pe moment tot contextul, scoase doar un geamăt scurt.

Peter puse un braț în jurul ei și o trase ușor spre el.

— Totul va fi bine, îi șopti el.

Acesta era bărbatul pe care ea îl iubea. Cel care nu-i cerea să spună ceva când ea nu putea scoate un cuvânt. Cel care știa foarte bine ce să facă în asemenea momente. Ea închise ochii, se abandonă îmbrățișării lui și se gândi că Viktor ieșise să facă doar o plimbare mai lungă.

Mesajul a venit în timpul cinei. Ruth a fost cea care a sunat. Nu-i tremura deloc vocea în timp ce le povestea pe scurt tot ce se întâmplase. Garda de Coastă îl găsise pe Viktor cu câteva ore în urmă. Trupul său fusese dus de curenți în larg, reușise să înoate destul de departe înainte de a se îneca. Nimeni nu-și putea explica acest lucru.

Ea îl identificase deja, iar acum se afla din nou în casa lui Frauke. Mai avea câteva lucruri de rezolvat, dar probabil că sâmbătă va ajunge acasă.

La întrebarea lui Rahel dacă ar ajuta-o cu ceva să vină împreună cu Peter la Ahrenshoop, Ruth i-a răspuns hotărât că nu. Apoi continuă, un pic mai blând:

— Cel mai mult mă ajutați dacă păstrați totul în ordine în Dorotheenfelde.

— Bineînțeles, i-a promis Rahel.

Și apoi tăcu, pentru că orice cuvânt rostit s-ar fi terminat cu hohote de plâns.

— La revedere, draga mea, spuse Ruth. Și închise telefonul.

Peter a rămas cu ea în noaptea aceea.

Stătea întinsă lângă el și îl asculta. El îl admira pe Viktor pentru fapta lui. Câtă putere trebuia să ai să faci una ca asta! Cât curaj i-a trebuit ca să intre în apa întunecată!

Ea se gândea cât de laș a putut fi să nu-i spună propriului copil că e copilul lui. Dar poate că nimic nu era adevărat, poate că dorul de el îi întuneca gândirea.

Tatăl ei sau nu – pierderea i-a lovit profund. În curând nu va mai rămâne nimeni care să plece înaintea lor. Părinții lui Peter muriseră, Edith murise cu unsprezece ani în urmă, și acum Viktor. După Ruth, Peter și ea vor fi următorii; nu are rost să ne plângem de asta.

Tuturor ne vine rândul într-o zi.

Joi

A dormit puțin. În locul măselei de ieri dimineață, simțea copcile, dar nu mai curgea sânge și durerea dispăruse.

Peter era treaz, îl simțea fără să deschidă ochii, doar după briza răcoroasă care îi mângâia brațele și gâtul…

O singură privire aruncată pe fereastră i-a ajuns să vadă că era încă foarte devreme. În lumina palidă a zorilor s-a ridicat și s-a gândit la Ruth. Oare cum se va descurca în viitor? Era încă vioaie și sănătoasă, dar casa, animalele și curtea imensă erau prea mult pentru o singură persoană. Probabil că va trebui să vândă.

„Acum a sosit momentul“, se gândea Rahel. De acum încolo, pierderile vor fi mai mari decât câștigurile. Fără să vrea, scutură din cap, se ridică în picioare, se îndreptă spre baie și își clăti gura cu apă. Apoi se îmbrăcă și coborî în bucătărie.

După micul-dejun, i-a sunat pe copii, ca să-i anunțe. Simon a răspuns după al doilea apel. A spus ce se spune de obicei în asemenea situații, și Rahel știa că această moarte nu va schimba nimic în programul său din ziua aceea.

În schimb, a vorbit mai mult cu Selma. Aceasta l-a pomenit cu atâta drag pe Viktor, și mai ales munca lui. Apoi a început să plângă, iar plânsul fiicei ei i-a făcut bine lui Rahel. În durerea ei, s-a simțit deodată foarte apropiată de ea.

Cu ani în urmă, i-a spus Selmei: „Nu-ți doresc decât să ai o fiică așa, ca tine.“

Dorința ei a fost un blestem. Un blestem furibund.

Dacă ar trebui astăzi să repete cuvintele acelea, le-ar spune altfel.

Înainte ca Rahel să închidă, după câteva secunde de pauză, i-a spus fiicei sale că o iubește.

Epuizarea a pătruns-o până în vârful degetelor. Cu fața sprijinită în mâini, îl aștepta pe Peter, aștepta ca lucrurile să se îmbunătățească, dar tot ce-a urmat au fost iarăși lacrimi și o senzație de neputință, împotriva căreia nu putea face nimic. Pe lângă moartea lui Viktor,

deplângea și toate cuvintele pe care le-a folosit în trecut ca să o rănească pe Selma.

Cum să facă să treacă și peste ziua de azi?

Când a intrat Peter, întrebând-o dacă poate să o ajute cu ceva, l-a refuzat.

Apoi l-a auzit spunând în ușă:

— Sunt oarecum bucuros că am trecut prin toate astea.

— Ce vrei să spui?

— Moartea părinților.

Ea a dat din cap, ștergându-și lacrimile.

Mama lui Peter se îmbolnăvise de demență, după ani întregi de dependență de somnifere și antidepresive; a murit la vârsta de șaptezeci de ani într-un azil. Tatăl său murise cu câțiva ani înainte. Fiind supraponderal, a făcut un atac de cord la scurt timp după ce s-a pensionat.

Relația părinților cu fiul lor a fost întotdeauna distantă. Peter se înstrăinase de ei prin educație. Erau mândri de fiul lor, însă nu puteau să mai ajungă la el. Îi spuneau doar *Domn' profesor*.

Tema vieții lor a fost dezrădăcinarea. Pentru tatăl lui era vorba de Prusia de Est, pentru mama lui a fost Silezia Inferioară. De câte ori s-a oferit Peter să-i însoțească pe unde au copilărit, l-au refuzat; mai târziu, după moartea lor, Peter s-a pregătit temeinic și a pornit de unul singur în căutarea rădăcinilor lor și ale lui.

Cât despre Rahel, ea ce să mai caute? Nici nu știa dacă să-l jelească pe Viktor ca o prietenă sau ca fiica lui biologică.

Din partea lui Edith, singura supraviețuitoare a familiei a fost mama ei, Anna. Mama și frații Annei au fost uciși în raidurile aeriene asupra Dresdei, iar tatăl ei, de meserie avocat, a murit prizonier în Rusia. În afară de viața ei, Anna nu mai salvase nimic. Tot ce-ar fi putut oferi dovada existenței familiei sale a ars în noaptea bombardamentelor. Mai târziu, ea l-a luat pe primul bărbat care i-a ieșit în cale, a făcut cu el o fată și a devenit profesoară.

Dacă supraviețuise ceva din spiritul burghez al familiei ei complet distruse, era marea încredere în sine pe care Anna o afișa uneori în public, pe care lumea o văzuse și la Edith și pe care Peter o vedea câteodată și la Rahel.

Nici unul din ei nu s-a documentat suficient. N-au pus destule întrebări atunci când încă se mai putea. Au fost prea ocupați să schimbe sisteme, să învețe ceva nou, să învețe în general, să câștige bani, să crească copii, să călătorească, să se occidentalizeze și să se adapteze la noua viață. Apoi au urmat perioade de pauză, refuz și

reflecție la propria gândire, la propria experiență. Până când identitățile lor s-au fixat, s-au consolidat și s-au simțit pregătiți să le pună celor mai apropiați oameni cele mai evidente întrebări, cei care trebuiau să răspundă la ele erau deja morți. Începând cu noul mileniu au murit unul după altul, în ciuda vârstelor diferite. Edith a trăit mai mult decât mama ei doar cu un amărât de an.

Profitând de prima răbufnire de forțe, Rahel a intrat repede în atelier. S-a dus la dulapul de grafică, a deschis sertarul în care se aflau desenele cu Edith și a scos totul din el. A tras de mai multe sertare, deschizându-le unul după altul. Cu lăcomie, scotea din ele tot ce i se părea că are legătură cu viața ei. Punea foile de hârtie una peste alta – desene, gravuri, schițe, iar deasupra cartea pelerinului.

S-a uitat încă o dată de jur împrejur.

Nu cumva sculptura de lemn avea trăsăturile mamei ei? Și chipul acela de fetiță din spatele ei? Nu era chiar ea?

Cuprindea totul cu privirea. Ca și cum abia acum a învățat să vadă cu adevărat.

Să le distrugă, asta și-ar dori cel mai mult. Avea o poftă sălbatică să strice cele mai fine desene cu un creion gros roșu și să sape crestături cât mai adânci în toate sculpturile de lemn.

Dacă nu venea Peter, i-ar fi plătit-o scump lui Viktor.

Peter a dus-o afară, în curte.

Modul în care se uita la ea și-i vorbea o enerva. Ca și cum ea ar fi fost copilul rătăcit.

— Mă simt bine, se apără ea. Nu trebuie să-ți faci griji.

Peter a rămas mai departe lângă ea, nu foarte convins.

— Sunt doar furioasă, șuieră ea. Cum poate Viktor să-și facă viața atât de ușoară?

— Nu cred că pentru el a fost ușor. El a oftat, frământându-și mâinile. În orice caz, nu e bine să te amesteci în munca lui, Rahel.

Pe obraji i s-au prelins câteva lacrimi. Le-a șters, a respirat adânc și s-a gândit la durerea de cap care urma dacă începea să plângă.

— Știu și eu asta, îi răspunse ea sfidător.

El i-a întins o batistă. Ea își suflă nasul și îi spuse:

— O să iau cu mine doar desenele cu mama și cu mine.

El o apucă de mână și începu să o mângâie.

— Nu, îi spuse ea aspru, dar își ceru scuze imediat.

— E în regulă.

Simțea ceva răutăcios în ea. Îi venea să-i dea cu rațiunea lui în cap, însă, fără cumpătarea și privirea lui blândă, ar fi fost pierdută în

asemenea momente.

Apoi s-au despărțit – Peter a intrat înapoi în casă, Rahel din nou în atelier. A luat teancul de desene și cartea, pachetul de tutun, țigara și le-a dus pe toate sus, în camera ei.

După-masă vremea se mai răcorise puțin când au plecat cu mașina în sat. Purta o jachetă de vară tricotată și se bucura că doar îl însoțea pe Peter și nu trebuia să ia vreo decizie.

La pescărie, Peter a luat provizii pentru barză, păstrăv afumat pentru Rahel și țipar pentru el. Ea aștepta în mașină, sprijinindu-și capul de geam.

„Voi ați aflat? A murit Viktor!“ se gândea ea.

De câte ori o fi venit el aici cu bicicleta, a stat de vorbă cu pescarul, l-a întrebat despre rezerva de pește din lacurile din jur, plângându-se de berlinezii ecologiști care s-au mutat în zonă. Când avea chef, putea fi și glumeț. Și vorbea cu toată lumea. Nu făcea nici o distincție între pătura de sus și cea de jos, între cei cu bani și cei fără bani, între cei cu sau fără educație. Nu-i păsa de nimic.

Viktor a murit.

Putea fi și dur când trebuia. Oricum, era foarte direct. Foarte clar referitor la concepția lui despre artă, uneori devastator în judecata lui, pentru că avea și cunoștințele necesare, și capacitatea de-a lua decizii. Nu și-ar fi început niciodată ziua de muncă spunându-și: „Mă simt motivat.“ Râdea cu poftă când cineva îi spunea asta.

Viktor a murit.

Putea să bea mult, să vorbească mult, să iubească mult, să râdă în hohote și să le râdă oamenilor în față. Nu din răutate, ci din dragostea lui pentru libertate. Atât lucrurilor rele, cât și celor bune le spunea pe nume, niciodată *ca să zicem așa*.

Viktor a murit. N-a crezut că va fi atât de greu pentru ea.

Peter a pus cumpărăturile pe bancheta din spate și a pornit motorul. A trecut pe lângă semnul de drum înfundat, apoi a urcat dealul pe aleea de piatră, trecând pe lângă bolovan și intrând în curte.

Ea a simțit o greutate în piept.

Barza a rămas la intrare ca un stăpân nou.

Vineri

Somnul a copleșit-o abia în zori. Era ora unsprezece când a deschis ochii.

În starea ei, pe jumătate trează, a crezut pentru scurt timp că totul a fost doar un vis urât. Astea erau cele mai groaznice momente. Când oroarea realității întrecea oroarea nopții.

Peter făcea tot ce-i stătea în putință. Nu vorbea nici prea mult, nici prea puțin. Era pur și simplu acolo și a luat-o în plimbare cu calul. În timp ce mergeau, ea a observat cât de mult semăna cu Viktor. Era o versiune mai blândă a acestuia, fără canturi ascuțite, dar cu aceeași intransigență interioară față de ce considera el că e greșit. Nu-i stătea în fire să-și păstreze toate opțiunile deschise. La fel și Viktor – le închidea ușa în față tuturor ipocriților.

— Fă-mi un semn când vrei să tac, îi spuse el, dar ei îi făcea bine să-l asculte.

Și el a stat treaz în noaptea aceea. S-a gândit la viață și moarte.

— Cu tot ce facem, cu fiecare mică acțiune, ne modelăm viața și personalitatea. Dacă nu mă mișc suficient, mă îmbolnăvesc, dacă fac destulă mișcare, mă simt mai bine. Dacă citesc cărți proaste, prostia are efect atât asupra mea, cât și a celor din jur. Dacă citesc cărți bune, binele acționează în mine și în exteriorul meu. Dacă mint, se surpă ceva în mine. Dacă spun adevărul, ceva în mine se îndreaptă din nou.

Ea se uită la el.

— Se pare că soarta e în mâinile noastre.

— Nu, nu mă refer la asta. Știu că sunt multe lucruri pe care nu noi le decidem. Nu am venit pe lume de capul nostru.

Rahel dădu din cap.

— Una dintre marile idei greșite ale timpului nostru e aceea că fiecare ființă umană poate să decidă cu de la sine putere. Fiecare om e un mic zeu. Ca și cum n-ar exista nici o lege. Ca și cum n-ar exista nimic care să ne preceadă.

Cuvântul „precedent“ o duse din nou cu gândul la Viktor. Nu

contează despre ce vorbesc. Toate cuvintele o fac să se gândească la el. Selma a sunat în prima parte a serii.

— Ce mai faci, mamă? întrebă ea, părând sincer îngrijorată.

Rahel i-a povestit tot ce se putea spune sau subînțelege, prezentându-se la telefon mai puternică decât era cu adevărat. A făcut ca toți părinții. Apoi, ca și cum ar fi fost o banalitate, Selma a adus în discuție problema cu weekendul viitor. Problema se rezolvase.

— Ce s-a întâmplat?

— Ei bine. Selma suspină și își suflă nasul. I-am explicat lui Moritz ce s-a întâmplat. Că tu nu știi încă ce urmează, când va avea loc înmormântarea lui Viktor, dacă Ruth are nevoie de ajutor, toate lucrurile astea. Și că nu știu dacă puteți să luați copiii.

— Și?

— S-a simțit jignit, rosti ea, urcând vocea. *El* s-a simțit jignit. Pentru că eu n-am făcut tot posibilul să ne vedem.

— Un narcisist, afirmă Rahel cu nonșalanță. Cu pretenții exagerate. Ușor de jignit.

— Tu ai spus-o.

— Și acum?

— Numai dacă aveți voi timp… spuse Selma calmă. Vince ar putea să amâne weekendul cu prietenii lui.

Fără alte comentarii, Rahel îi răspunse:

— Așa vom face.

Înconjoară o dată curtea, în căutarea lui Peter. El nu a auzit-o venind. Avea căștile pe urechi și cânta în engleza lui de lemn din fosta RDG… „and love is not a victory march, it's a cold and it's a broken Hallelujah.[8]“ În timp ce cânta, împrăștia hrana pentru pui, înconjurat de toate animalele ca un rege. În fața ocolului stătea barza, tovarășa lui credincioasă. Lângă ea, pisica fără o ureche. Totul era absurd. Ireal, ca o imagine dintr-o carte de povești. Doar tehnologia bruia. Și cântatul lui fals. Rahel s-a retras discret, să nu o vadă.

S-a plimbat apoi dintr-o cameră în alta, fără să-și găsească liniștea. Locul acela era prea mult pentru ea. Instinctul i-a poruncit: „Pleacă de-aici! Cât mai repede posibil!“ Ca și când viața ar fi plecat și ea de-aici, ca și cum Viktor ar fi aspirat-o în momentul morții sale.

Ca într-un vis, Rahel se plimba de colo-colo, atingând obiectele cu mâna, mângâind mobilele prăfuite, scormonind prin colecția de sute de discuri și scoțând în cele din urmă un album de fotografii dintr-un teanc de cărți.

În el a găsit o fotografie cu Edith și Ruth. Stăteau în picioare, una lângă alta, pe malul lacului, tinere, îmbrăcate în rochii lungi de vară. Ruth era de o frumusețe radiantă, însă cu un aer rece, care stăpânea

tot ce părea perfect în jur. Edith era la fel de frumoasă, dar pe chipul ei se citea o ruptură, și în postura ei era ceva care stătea la pândă. Viitorul era încrustat în ele.

---

8. Din: *Hallelujah* de Leonard Cohen, care a scris și versurile. Lansat în 1984 pe albumul *Various Positions* al casei de discuri Columbia. Varianta cover, realizată de Jeff Buckley, a fost lansată în 2007 pe albumul *Grace*, tot la Columbia.

Sâmbătă

Când o văzu pe Ruth, Rahel a trebuit să se abțină din plâns.

Ruth, ca întotdeauna, avea părul prins în coc, iar ochii și gura îi erau machiate discret, însă expresia feței era ca de gheață.

I-a salutat pe Rahel și pe Peter cu o îmbrățișare scurtă, s-a uitat o dată de jur împrejur, le-a pus niște întrebări de fațadă, dar era total absentă. I-a permis lui Peter să-i ducă bagajele în casă, a fost înconjurată de pisici, dar nu a acordat atenție nici uneia dintre ele. Ochii ei păreau mari, larg deschiși. Brațele ei ferme și goale erau bronzate, purta o rochie lungă și neagră.

Rahel tăcea. Peter i-a spus:

— Mai întâi fă-te tu comodă.

Ruth a dispărut în dormitorul ei și al lui Viktor.

La masa de prânz, de care nu s-a atins, privirea lui Ruth se îndrepta mereu spre atelier. Sorbi un pic de apă din pahar și le explică cu o voce schimbată ce va urma: când va fi adus trupul lui Viktor, cum își închipuie ea funeraliile. N-avea nevoie de ajutorul lor. Frauke ajungea în câteva zile și era de-ajuns. Rahel și Peter ar trebui să se pregătească pentru înmormântare cam în două săptămâni. Nu știa dacă putea să-i cazeze pe toți în casă. Probabil urmau să vină mulți de departe.

Câteva pisici se învârteau în jurul mesei, ochii lui Ruth se mișcau neliniștiți.

— Unde e cea cu o ureche? întrebă ea.

Peter privi în jur și zise:

— N-am mai văzut-o de ieri.

— A fost preferata lui, murmură Ruth.

După cină, se ridică în picioare și le spuse:

— Vă rog să mă scuzați.

Peter a pornit în căutarea pisicii. Rahel s-a ridicat grăbită să strângă masa, după care a mers repede în camera ei și a început să împacheteze. A pus desenele la fundul valizei, iar deasupra haine,

cărți și toate celelalte lucruri de care nu mai avea nevoie. În geantă și-a pus țigara și bricheta. A făcut ordine în cameră, a șters pe jos, a deschis geamurile să aerisească și a mers încă o dată la lac, unde a avut curajul să înoate în larg, până aproape de mijlocul apei.

Plutind pe spate, cu ochii închiși, s-a gândit la ultimele secunde ale lui Viktor. Oare s-a sufocat ca majoritatea oamenilor care se înecă? Sau apa sărată a lacului i-a umplut plămânii? La ce se gândea atunci? Putea să mai gândească? O vedea în fața lui pe Rahel? Sau pe Ruth? Sau pe Edith? Sau panica i-a șters toate imaginile, toate gândurile?

S-a întors și a început să înoate cu mișcări puternice înapoi către țărm. S-a întins goală pe nisip, ca să se usuce, a clipit de câteva ori în soare și s-a bucurat că era în viață.

Mai târziu l-a însoțit pe Peter în ultima lui plimbare cu calul. Pisica nu era de găsit. Peter părea deprimat, nu vorbea mult. Baila se plimba pe lângă el, împingându-se din când în când în umărul lui, ca și cum simțea că se vor despărți.

S-au reunit toți la cină, dar nici unul dintre ei nu avea poftă de mâncare. Ruth i-a lăudat pentru cum îngrijiseră grădina, casa și animalele, spunând că rareori i-a fost dat să vadă atâta ordine. Apoi se afundă din nou într-o tăcere respingătoare. În paharele de vin se adunaseră musculițele, în timp ce viespile rupeau bucățele mici dintr-o felie de șuncă și zburau cu prada, iar un păianjen mergea pe mijlocul mesei. „Încă o noapte“, se gândea Rahel, „doar o noapte“.

— Mă duc să mai caut pisica, a spus brusc Peter, s-a ridicat și a plecat de la masă.

Figura lui Ruth era aproape insuportabilă. În spatele măștii exterioare se ascundea un gol interior, a cărui forță era atât de puternică, încât Rahel s-a îndepărtat fără să vrea cu scaunul puțin de la masă și a pus brusc întrebarea. A rostit acele cuvinte nemaiauzite cât se poate de inexpresiv, iar când a spus cuvântul *tată*, Ruth a privit-o calm.

— Știam că îți vei da seama, mai devreme sau mai târziu, răspunse ea.

Prima ei bănuială s-a ivit când Rahel avea în jur de opt ani. Era la cumpăna dintre anii 1978 și 1979, când, după un viscol cum nu mai văzuseră vreodată, jumătate de țară a rămas fără curent electric și au fost trimise tancuri cu îngrijiri pentru oamenii izolați de lumea exterioară.

Ceea ce povestea Ruth era cam același lucru cu ce-și amintea Rahel. Viktor a găsit-o pe fetița pe jumătate înghețată în spatele unui

morman imens de zăpadă, în curte. Era un frig năprasnic. Ea stătea lângă ieșirea din tunelul săpat prin muntele de zăpadă. Edith și Ruth erau convinse că Rahel era într-unul dintre dormitoarele de la etaj. Nici una din ele nu se gândise să meargă să o caute.

Viktor și-a ieșit atunci complet din fire. Nimeni nu știa cât timp a stat Rahel afară, însă, la cât de subțire era îmbrăcată, corpul îi înghețase rapid. Atunci când a zărit-o Viktor, avea ochii pe jumătate închiși și nu se mișca. El a luat-o imediat în brațe și a dus-o în bucătărie, la căldură. A ținut-o strâns lipită de el și a urlat la Edith. Pe lângă furie, pe chipul lui se citea și altceva: o spaimă imensă.

— În noaptea aceea l-am întrebat direct, îi spuse Ruth. După câteva secunde, adăugă: A negat.

Ea își ridică și coborî mâinile.

— Nu s-a întâmplat nimic rău atunci. Nici măcar nu ai răcit.

— A negat, repetă Rahel. Și tu l-ai crezut?

Ruth ridică din umeri.

— Am vrut să-l cred.

Oftă și lăsă capul în jos. Apoi îi spuse:

— Când Edith a intrat în spital și se mai putea vorbi cu ea, am întrebat-o și pe ea. M-a privit atunci lung, o vreme. Apoi a spus nu și a închis ochii.

Rahel a dat din cap și s-a adâncit în tăcere, în timp ce rememora totul. Întrebările, răspunsurile, credibilitatea acestora. Când s-a simțit pregătită să vorbească, o auzi pe Ruth spunând:

— Întotdeauna a vrut ca tu să primești casa într-o bună zi. Poate și asta e un răspuns.

S-au uitat una la cealaltă. Nu mai stătea nimic între ele. Ochii lui Ruth erau plini de durere.

Când s-a apropiat Peter, trecuse deja mult timp de când tăceau, fiecare absorbită de propriile amintiri. Primul lucru pe care Rahel l-a observat la el a fost că era pe jumătate dezbrăcat. Apoi a văzut ceva înfășurat în brațele lui.

— N-o să credeți, spuse el, punând pe scaunul de lângă Ruth ceva înfășurat în cămașă. Era în spatele caisului.

El a dat la o parte țesătura. Pisica fără o ureche avea gura ușor întredeschisă. Ochii îi erau pe jumătate închiși, iar trupul, deja țeapăn. Rahel simți un fior rece ca gheața. Ruth zâmbi, puse o mână pe animalul mort și clătină ușor din cap.

Duminică

— La revedere, dragii mei, le spuse Ruth în timp ce se urcau în mașină.

Au ieșit încet din curte. Ruth a mers în spatele lor, până în dreptul bolovanului. Maestrul Adebar în spatele ei, păstrând distanța.

Pentru prima dată, Ruth stătea acolo fără Viktor, ridicând mâna în semn de adio. În spatele ei, barza bătea din aripi atât de puternic, încât se înălțase cu câțiva centimetri deasupra pământului. Aproape să-și ia zborul.

Rahel se aplecă peste spătarul scaunului, strigând mereu: „La revedere!“

Lacrimile îi curgeau șiroaie. Făcea cu mâna de parcă ar fi fost posedată și începu să plângă. Ruth stătea în picioare, dreaptă. Îi lipsea puterea de-a zâmbi pentru ultima dată.

Pe lângă privirea înlăcrimată a lui Rahel se perinda un peisaj ca dintr-un tablou impresionist, iar când au lăsat în urma lor și satul, Peter a apăsat mai puternic pe accelerație. Cu geamurile coborâte, au trecut în viteză pe aleea plină de copaci, cu vântul în păr și cu mirosul prăfuit de vară târzie în nări; Rahel și-a scos țigara din geantă.

Între timp se uscase atât de tare tutunul, încât se sfărâma în mână. Peter a zâmbit când a aprins-o. A pus CD-ul cu Gundermann, a căutat melodia ei preferată și, când a ajuns la refren, Rahel a dat volumul la maximum.

„… și iar va crește iarba,
verde, sălbatică, înaltă,
până o va brăzda în cercuri
și fără grabă, coasa.“[9]

---

9. Versuri din cântecul intitulat *Gras* (*Iarba*), de Gerhard Gundermann, care a scris și versurile. Lansată în 1992 pe albumul *Einsame Spitze* la casa de discuri BuschFunk.

Mulțumiri

Aș dori să le mulțumesc tuturor celor care au contribuit la succesul cărții: lui Philipp Keel, care, în calitate de editor, a avut din nou încredere deplină în munca mea, doamnei Ursula Bergenthal, care m-a sprijinit cu sfaturile ei în calitate de redactor-șef, lui Ruth Geiger, care a fost persoana de contact pentru mine în orice situație, și tuturor celorlalți angajați ai Editurii Diogenes, care, în felul lor, au făcut parte din acest proiect.

În special doresc să-i mulțumesc lectorului meu, doamnei Kati Hertzsch, a cărei competență și bucurie sinceră înseamnă atât de mult în munca noastră.

Mulțumesc familiei mele pentru tot sprijinul și prietenilor mei pentru inspirație.

Le mulțumesc lui P. și T. pentru zilele de vară de anul trecut, petrecute în casa lor de la lac. Acolo, într-un moment de liniște, m-am așezat la masa de scris, am privit o vreme pe fereastră, mi-a venit brusc o idee și am început să scriu primele propoziții din roman.